

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Mechanismy schvalování investičních záměrů
a rozpočtů obcí**

Bc. Patrik Lupoměský

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Patrik Lupoměský

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Mechanismy schvalování investičních záměrů a rozpočtů obcí

Název anglicky

Approval Mechanisms of Investment Projects and Budgets of Municipalities

Cíle práce

Klíčovým aspektem rozvoje municipalit v České republice je schopnost vedení obcí realizovat investiční rozvojové projekty. Samostatným tématem je v rámci této problematiky oblast rozhodování o investicích a dalších významných rozhodnutích souvisejících s rozvojem. Práce je orientována právě na rozhodování o klíčových agendách rozvoje obcí a zejména jejich mechanismus. Cílem práce je v této souvislosti ověřit možnost uplatnění dosavadní teorie v případě interpretace podoby mechanismu rozhodování v rámci vybraných municipalit. Dílčími cíli, které mají vést k naplnění cíle hlavního, je popsat podobu rozhodování ve vybraných obcích a popsat proměnné, které rozhodování ovlivňují.

Metodika

Práce bude pojata jako případová studie vybraných obcí. Bude se jednat menší o obce Klatovského regionu. Objektem studia bude mechanismus rozhodování, konkrétně jaké faktory jej ovlivňují. Hlavní datovou základnou pro analýzu budou tvořit odpovědi politicky aktivních reprezentantů vybraných obcí. Studovány budou taktéž materiály související s vybranými obcemi a zejména jejich rozvojem, jako jsou např. zápisy z jednání zastupitelstev, materiály publikované obcemi, apod.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

regionální rozvoj, rozhodování, územní samospráva, zastupitelstvo, investice

Doporučené zdroje informací

BALÍK, S. *Komunální politika : obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2908-4.

BERNARD, J. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2011. ISBN 978-80-7419-069-8.

ČMEJREK, J. – ČOPÍK, J. – BUBENÍČEK, V. *Demokracie v lokálním politickém prostoru : specifika politického života v obcích ČR*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5.

RYŠAVÝ, D. – ŠARADÍN, P. *Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. ISBN 978-80-7419-042-1.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Radek Kopřiva, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 22. 02. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Mechanismy schvalování investičních záměrů a rozpočtů obcí" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Radku Kopřivovi, PhD. za odborné vedení, rady a připomínky při tvorbě mé diplomové práce.

Mechanismy schvalování investičních záměrů a rozpočtů obcí

Abstrakt

Diplomová práce „Mechanismy schvalování investičních záměrů a rozpočtů obcí“ je rozdělena na dvě části, teoretická východiska a vlastní práci. Teoretická část se zabývá charakteristikou územní samosprávy, obecních voleb a finančního hospodaření obcí. Dále jsou v práci uvedeny a popsány dosavadní výzkumy provedené v oblasti rozhodovacích mechanismů v obcích.

Praktická část práce je pojata jako případová studie obcí Hradešice, Kolinec, Zavlekov, Velhartice a Nalžovské Hory. Obsahuje stručný popis jednotlivých obcí z hlediska jejich základních historických, demografických a socioekonomických ukazatelů. Dále práce popisuje samosprávy zvolených obcí a stručnou analýzu jejich hospodaření. Součástí praktické části je závěrečné vyhodnocení dat získaných na základě studia obecních dokumentů a semistrukturovaných rozhovorů s představiteli vybraných obcí a porovnání zjištěných skutečností s dosavadními výzkumy.

Klíčová slova: regionální rozvoj, rozpočet, rozhodování, územní samospráva, zastupitelstvo, investice, starosta, rada, obec

Approval mechanisms of investment projects and budgets of municipalities

Abstract

The diploma thesis “Approval mechanisms of the municipality investment projects and budgets” is divided in two parts, the theoretic resources and the actual task. The theoretic part deals with the characteristics of the municipal authority, municipal elections and financial management of the municipality. The thesis also mentions and describes the existing researches, performed in the field of the municipality decision mechanisms.

The practical part of the thesis is conceived as a case study of Hradešice, Kolinec, Zavlekov, Velhartice and Nalžovské Hory municipalities. It includes the detailed description of each municipality from the point of view of their historical, demographic and socioeconomic characteristics. Furthermore, the thesis describes the self-administration of the respective municipalities and the brief analysis of their management. The practical part includes the final evaluation of the data obtained on the basis of the study of the municipal documents and of the semi-structured discussions with the authorities of the respective municipalities, and the comparison of the recognized facts with the existing researches.

Keywords: regional development, budget, decision, municipal authorities, municipal council, investment, mayor, counsel, municipality

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	15
3.1 Územní samospráva	15
3.1.1 Působnost obce	15
3.1.2 Orgány obce a jejich činnost.....	16
3.1.2.1 Zastupitelstvo obce	17
3.1.2.2 Rada obce	18
3.1.2.3 Starosta	18
3.1.2.4 Obecní úřad	19
3.1.2.5 Další orgány obce	19
3.1.3 Obecní volby.....	20
3.2 Finanční hospodaření obce.....	20
3.2.1 Střednědobý výhled rozpočtu	21
3.2.2 Rozpočet obce, rozpočtový proces	21
3.2.3 Struktura rozpočtu obce	23
3.2.3.1 Rozpočtové příjmy	23
3.2.3.2 Rozpočtové výdaje	25
3.2.3.3 Zadluženost obce	26
3.2.4 Územní a strategické plánování, rozvoj obce	28
3.2.5 Problematika malých obcí	28
3.3 Rozhodovací mechanismy v obcích - dosavadní výzkumy	29
4 Vlastní práce.....	35
4.1 Obec Hradešice	35
4.1.1 Historie obce	35
4.1.2 Demografie obce	35
4.1.3 Socioekonomie obce	38
4.1.4 Samospráva obce	38
4.1.5 Analýza hospodaření.....	39
4.1.5.1 Obecní příjmy	39
4.1.5.2 Obecní výdaje	41

4.2	Městys Kolinec.....	43
4.2.1	Historie obce	43
4.2.2	Demografie obce.....	44
4.2.3	Socioekonomie obce	46
4.2.4	Samospráva obce	47
4.2.5	Analýza hospodaření.....	48
4.2.5.1	Obecní příjmy	48
4.2.5.2	Obecní výdaje	49
4.3	Obec Zavlekov	52
4.3.1	Historie obce	52
4.3.2	Demografie obce.....	53
4.3.3	Socioekonomie obce	55
4.3.4	Samospráva obce	55
4.3.5	Analýza hospodaření.....	56
4.3.5.1	Obecní příjmy	56
4.3.5.2	Obecní výdaje	58
4.4	Obec Velhartice.....	61
4.4.1	Historie obce	61
4.4.2	Demografie obce.....	61
4.4.3	Socioekonomie obce	64
4.4.4	Samospráva obce	65
4.4.5	Analýza hospodaření.....	65
4.4.5.1	Obecní příjmy	66
4.4.5.2	Obecní výdaje	67
4.5	Město Nalžovské Hory.....	70
4.5.1	Historie obce	70
4.5.2	Demografie obce.....	71
4.5.3	Socioekonomie obce	73
4.5.4	Samospráva obce	74
4.5.5	Analýza hospodaření.....	74
4.5.5.1	Obecní příjmy	75
4.5.5.2	Obecní výdaje	76
5	Výsledky a diskuse	79
6	Závěr.....	83
7	Seznam použitých zdrojů	85
8	Přílohy	90

Seznam obrázků

Obrázek 1	Fáze rozpočtového procesu	22
Obrázek 2	Druhové rozdělení příjmů	25
Obrázek 3	Druhové rozdělení výdajů	26

Seznam tabulek

Tabulka 1	Informativní a monitorující ukazatele	27
Tabulka 2	Zadluženost obcí ČR [mld. Kč]	28
Tabulka 3	Výsledky voleb v roce 2018, obec Hradešice	39
Tabulka 4	Výsledky voleb v roce 2018, městys Kolinec	47
Tabulka 5	Výsledky voleb v roce 2018, obec Zavlekov	56
Tabulka 6	Výsledky voleb v roce 2018, obec Velhartice	65
Tabulka 7	Výsledky voleb v roce 2018, město Nalžovské Hory.....	74

Seznam grafů

Graf 1	Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Hradešice.....	36
Graf 2	Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Hradešice....	36
Graf 3	Věková struktura obyvatel, rok 2008, obec Hradešice.....	37
Graf 4	Věková struktura obyvatel, rok 2018, obec Hradešice.....	37
Graf 5	Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, obec Hradešice	37
Graf 6	Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Hradešice	39
Graf 7	Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Hradešice.....	40
Graf 8	Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Hradešice	41
Graf 9	Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Hradešice	42
Graf 10	Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, městys Kolinec	44
Graf 11	Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, městys Kolinec..	45

Graf 12	Věková struktura obyvatel, rok 2008, městys Kolinec.....	45
Graf 13	Věková struktura obyvatel, rok 2018, městys Kolinec.....	45
Graf 14	Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, městys Kolinec	46
Graf 15	Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, městys Kolinec	48
Graf 16	Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, městys Kolinec.....	49
Graf 17	Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, městys Kolinec.....	50
Graf 18	Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, městys Kolinec	51
Graf 19	Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Zavlekov	53
Graf 20	Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Zavlekov ...	54
Graf 21	Věková struktura obyvatel, rok 2008, obec Zavlekov	54
Graf 22	Věková struktura obyvatel, rok 2018, obec Zavlekov	54
Graf 23	Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, obec Zavlekov	55
Graf 24	Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Zavlekov	57
Graf 25	Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Zavlekov	58
Graf 26	Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Zavlekov.....	59
Graf 27	Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Zavlekov	60
Graf 28	Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Velhartice	62
Graf 29	Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Velhartice .	63
Graf 30	Věková struktura obyvatel, rok 2008, obec Velhartice.....	63
Graf 31	Věková struktura obyvatel, rok 2018, obec Velhartice.....	63
Graf 32	Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, obec Velhartice	64
Graf 33	Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Velhartice	66
Graf 34	Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Velhartice	67
Graf 35	Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Velhartice.....	68
Graf 36	Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Velhartice	69
Graf 37	Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, město Nalžovské Hory	71
Graf 38	Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, město Nalžovské Hory.....	72
Graf 39	Věková struktura obyvatel, rok 2008, město Nalžovské Hory	72

Graf 40	Věková struktura obyvatel, rok 2018, město Nalžovské Hory	72
Graf 41	Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, město Nalžovské Hory.....	73
Graf 42	Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, město Nalžovské Hory.....	75
Graf 43	Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, město Nalžovské Hory	76
Graf 44	Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, město Nalžovské Hory	77
Graf 45	Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, město Nalžovské Hory.....	78

Seznam použitých zkratk

ČR = Česká republika

ČOV = Čistírna odpadních vod

LAU = Local administrative unit (místní správní jednotka)

KDU-ČSL = Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

KSČM = Komunistická strana Čech a Moravy

MFČR = Ministerstvo financí České republiky

MŽP = Ministerstvo životního prostředí

NUTS = Nomenklatura územních statistických jednotek

ROP = Regionální operační program

SDH = Sbor dobrovolných hasičů

SNK = Sdružení nezávislých kandidátů

ÚP = Úřad práce

1 Úvod

Klíčovým aspektem rozvoje municipalit v České republice (ČR) je schopnost vedení obcí realizovat investiční rozvojové projekty, s čím úzce souvisí i rozpočtové možnosti obcí. Limitou nejsou jen rozpočtové možnosti (množství peněz, počet dotačních titulů), ale také hospodaření jednotlivých obcí - obecních orgánů. Vzhledem k heterogenitě obcí, tzn. různá velikost, různé kategorie obcí, se nedá nalézt obecný model pro všechny obce v ČR. I kdyby se tento model dal nalézt a popsat, dostaneme se k faktoru, který je neměnný a nevyzpytatelný, a to je lidský faktor. Tento faktor se dá analyzovat u každého jednotlivě a pokusit se zobecnit a nalézt nějaké společné znaky. Konečné rozhodování o investičních projektech a využívání jednotlivých investičních akcí a rozpočtů obcí závisí nejen na struktuře jednotlivých obcí, ale i na zákulisních, případně i politických vyjednáváních, antipatiích zastupitelů, radních, starosty apod. Cílem této práce není jen popsat oficiální model řízení a rozhodování vybraných obcí s ohledem na zákon o obcích (obecní zřízení) č. 128/2000 Sb., § 3 zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Podstatou této práce je ověřit možnost uplatnění dosavadní teorie mechanismu rozhodování v rámci vybraných municipalit. Dalšími cíli je popsat podobu rozhodování ve vybraných obcích a popsat proměnné, které rozhodování ovlivňují. Hlavní datovou základnou pro analýzu tvoří odpovědi politicky aktivních reprezentantů těchto obcí.

Diplomová práce se bude formou případové studie věnovat menším obcím Klatovského regionu, a to obcím Hradešice, Kolinec, Zavlekov, Velhartice a Nalžovské Hory. Všechny tyto obce patří z hlediska svěření výkonu daných úkolů státní správy mezi obce I. typu, tedy mezi nejnižší postavené. Počet obyvatel těchto obcí je do 1500 obyvatel s maximální rozlohou 48,7 km². Stejný typ obcí má procentuálně nejvyšší zastoupení v ČR, přesto nelze tvrdit, že jsou všechny stejné a nemají svá specifika. To, jak vybrané obce fungují a jaká mají specifika při rozhodování o rozpočtech a investičních záměrech, popisuje předkládaná diplomová práce.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním tématem rozvoje obcí v České republice je schopnost vedení obcí realizovat investiční rozvojové projekty. Dílčí skupinou v rámci této problematiky je oblast rozhodování o investičních projektech, jejich realizace a další rozhodnutí související s rozvojem obcí. Cílem práce je v této souvislosti ověřit možnost uplatnění dosavadní teorie v případě interpretace podoby mechanismu rozhodování v rámci vybraných municipalit. Dílčími cíli, které mají vést k naplnění cíle hlavního, je popsat podobu rozhodování ve vybraných obcích a popsat proměnné, které rozhodování ovlivňují.

Práce je orientována na rozhodování o klíčových agendách rozvoje obcí a jejich mechanismus v návaznosti jak na oficiální strukturu obcí, tak i zákulisní vyjednávání a motivaci při rozhodování, vliv blížících se voleb, ovlivňování rozpočtů a investičních záměrů spolkovou činností.

2.2 Metodika

Práce je pojata jako případová studie obcí Hradešice, Kolinec, Zavlekov, Velhartice a Nalžovské Hory. Bylo použito dvou technik sběru dat, a to semistrukturovaných rozhovorů s představiteli územních samospráv vybraných obcí (Záznamový arch rozhovorů je součástí Přílohy č. 1) a studiem dokumentů (usnesení zastupitelstva, usnesení rady, apod.). Data poskytnutá a zveřejňovaná jednotlivými obcemi jsou použita jako zdroj primární, např. usnesení zastupitelstev a rad jednotlivých obcí, informace o investičních záměrech, ať již realizovaných nebo plánovaných v různém stupni realizace. Dále jsou využita data českého statistického úřadu (výsledky voleb, demografie obcí). Na základě těchto dat byly vedeny rozhovory, kde byli respondenti dotazováni na mechanismy rozhodování při postupu schvalování jednotlivých investičních záměrů a rozpočtů. Rozhovory byly vedeny polo standardizovanou formou, kdy byli dotazováni členové vedení obcí, starostové, radní, zastupitelé. Pro zachování anonymity jsou jednotliví respondenti označeni pouze jako zastupitelé, či respondenti. Vytvořený záznamový arch byl částečně inspirován prací Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. (Bernard, Illner, Kostecký, Vobecká, 2011).

3 Teoretická východiska

3.1 Územní samospráva

V České republice je obec základní jednotkou veřejné správy, jejíž zřízení a fungování se řídí zákonem o obcích č. 128/2000 Sb. Tento zákon definuje obec jako základní územní samosprávné společenství občanů, které tvoří územní celek vymezený hranicí území obce (Zákon o obcích č. 128/2000 Sb.).

Charakteristickými znaky obce jsou vlastní území (může být tvořeno jedním nebo více katastrálními územími), občané s trvalým pobytem (případně občané s čestným občanstvím), vlastní majetek a hospodaření podle rozpočtu, právní subjektivita, právo na samosprávu (zaručeno Ústavou, právo rozhodovat záležitosti obce přímo - referendum, nebo prostřednictvím zastupitelské demokracie - obecní zastupitelstvo) a soustava orgánů potřebná pro správný chod obce (zastupitelstvo, rada, atd.) (Národní akademie regionálního managementu, dostupné z <https://www.rozvojobci.cz/>)

V ČR rozeznáváme několik typů obcí:

- obce - které nejsou městy
- městys - historická kategorie obce
- město - splňuje kritéria pro přechod z obce na město stanovená vládou (výjimkou jsou obce, které byly před rokem 1954 městem, a požádají o přidělení statutu města)
- statutární město - zvláštní typ obce, mají možnost členit své území na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy. Územně členěná statutární města upravují své vnitřní poměry ve věcech správy města statutem, který je vydáván formou obecně závazné vyhlášky obce. Je samostatně spravováno zastupitelstvem města, dalšími orgány jsou rada města, primátor, magistrát a zvláštní orgány města
- hlavní město Praha (Peková, Pilný, Jetmar, 2008)

3.1.1 Působnost obce

Na základě zákona o obcích rozlišujeme dva typy obcí, a to obce se samostatnou působností a obce s přenesenou působností.

Samostatná působnost obce znamená, že obec spravuje své záležitosti samostatně, rozsah pravomocí je omezen pouze zákonem. Právo na samostatné rozhodování zaručuje Ústava ČR, státní orgány mohou zasahovat do samostatné působnosti pouze tehdy, pokud

to vyžaduje ochrana zákona, a to jen v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem. V rámci samostatné působnosti vykonávají obce činnosti, které jsou v zájmu občanů a obce (např. potřeby bydlení, ochrana a rozvoj zdraví, vzdělávání, kulturní rozvoj), vydávají obecně závazné vyhlášky, dále např. rozpočtové hospodaření, hospodaření s obecním majetkem či podnikatelské aktivity obce (Sdružení místních samospráv ČR, dostupné z <http://www.rokvobci.cz/>) (Provazníková, 2009).

Přenesená působnost obce znamená výkon státní správy, která je na obce přenesena státem. Orgány obce se při výkonu přenesené působnosti řídí zákony a ostatními právními předpisy (např. usnesení vlády, směrnice). Na plnění úkolů v rámci přenesené působnosti dostává obec příspěvek ze státního rozpočtu. V přenesené působnosti obec vydává nařízení obce, správní rozhodnutí, atd. (Sdružení místních samospráv ČR, dostupné z <http://www.rokvobci.cz/>) (Provazníková, 2009).

V současnosti se rozlišují tři typy obcí podle toho, jak velký rozsah výkonu státní správy jim byl státem svěřen. Všechny obce jsou obcemi I. typu, vykonávají základní rozsah státní správy. Jsou oprávněny vydávat nařízení pouze v rámci svého území, provádět např. evidenci obyvatel (Koudelka, 2007).

Obce II. typu, obce s pověřeným obecním úřadem, vykonávají kromě základní přenesené působnosti také další přenesenou působnost ve svém správním obvodu na základě zvláštních zákonů. Jedná se např. o zajištění voleb do Parlamentu ČR, zastupitelstev krajů a obcí, rozhodují v prvním stupni správního řízení o právech a právech chráněných zájmech a povinnostech osob, pokud zvláštní zákon nestanoví jinou příslušnost. Je v nich většinou zřízen matriční a stavební úřad (Koudelka, 2007).

Obce III. typu, obce s rozšířenou působností, vykonávají kromě přenesené působnosti obcí I. a II. typu ještě další činnosti, určené prováděcím právním předpisem. Je to např. vedení registru obyvatel a jejich evidence, vydávání občanských průkazů a cestovních dokladů, vydávání řidičských průkazů, vyplácení sociálních dávek, správa silnic II. a III. třídy (Koudelka, 2007).

3.1.2 Orgány obce a jejich činnost

Obec vystupuje navenek prostřednictvím orgánů obce. Orgány obce jsou tvořeny fyzickými osobami, mají reprezentativní úlohu a zastupují občana v rozhodování. Podle zákona o obcích jsou definovány čtyři základní orgány obce - zastupitelstvo obce, rada

obce, starosta a obecní úřad (Sdružení místních samospráv ČR, dostupné z <http://www.rokvobci.cz/>).

3.1.2.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je nejdůležitějším a nejvyšším rozhodovacím orgánem obce, je ústavně zakotveno. O jeho složení rozhodují přímo občané v obecních volbách, členové zastupitelstva jsou voleni na 4 roky. Počet volených zastupitelů je stanoven podle počtu obyvatel v obci, je v rozmezí 5 - 55 členů. Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech samostatné působnosti obce, schvaluje rozpočet obce a závěrečný účet obce, program rozvoje obce, rozhoduje o hospodaření s majetkem, vydává obecně závazné vyhlášky obce, zřizuje a ruší příspěvkové organizace a organizační složky obce apod. Zastupitelstvo obce má přímý mandát od voličů, proto je mu vyhrazeno volit ze svých členů starostu, místostarostu a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce. Člen zastupitelstva může v rámci své funkce předkládat své návrhy na projednání, vznášet dotazy, připomínky a podněty k projednávaným obecním záležitostem (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Zastupitelstvo obce se schází dle potřeby, minimálně však jednou za tři měsíce v územním obvodu obce. Na jednání musí být přítomna více než nadpoloviční většina všech jeho členů, aby bylo schopno se usnášet. Jednání zastupitelstva jsou veřejná, řídí se schváleným jednacím řádem. O místě, času a programu jednání informuje obecní úřad na úřední desce a nejlépe i na internetových stránkách obce, a to nejméně sedm dní před začátkem zasedání. O průběhu zasedání se pořizuje zápis, ve kterém je uveden počet přítomných členů zastupitelstva, schválený pořad jednání, průběh jednání a usnesení přijatá na základě výsledku jednání (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Zastupitel má tři základní práva. Právo iniciativy - právo zastupitele předkládat návrhy zastupitelstvu, radě, výborům a komisím, nelze nijak omezit. Právo interpelace - zastupitel může vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu, její členy, předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila. Právo informace - právo požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, stejně jako od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce (Balík, 2009).

Povinnosti zastupitele jsou dvě. První je aktivní účast - zastupitel je povinen účastnit se zasedání zastupitelstva a dalších orgánů, jejichž je členem. Má povinnost plnit úkoly, které mu tyto orgány uloží, hájit zájmy občanů obce a jednat a vystupovat tak, aby nebyla ohrožena vážnost jeho funkce. Druhou povinností je vyvarovat se střetu zájmů (Balík, 2009).

3.1.2.2 Rada obce

Rada obce je výkonný orgán zastupitelstva. Nemusí být zřizována vždy, především v menších obcích nejsou splněny zákonné požadavky potřebné k jejímu zřízení. Rada se totiž může zřídit jen v obcích, které mají minimálně 15 členů zastupitelstva. Počet členů rady je lichý, členové rady jsou starosta, místostarosta (místostarostové) a radní volení z řad zastupitelů. Jednání rady jsou neveřejná, svolává je starosta podle potřeby, rada připravuje podklady pro jednání zastupitelstva, je tedy i přípravným orgánem. K jednotlivým bodům svého jednání může přizvat další členy zastupitelstva i jiné osoby. Stejně jako u zastupitelstva obce se o průběhu jednání pořizuje zápis, ve kterém je uveden počet přítomných členů rady, schválený pořad jednání, průběh jednání a usnesení přijatá na základě výsledku jednání (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Radě obce je vyhrazeno např. zabezpečovat hospodaření obce, provádět rozpočtová opatření, může zřizovat a rušit tzv. komise potřebné pro správnou funkci obce (kulturní komise, přestupková komise), vydávat nařízení obce, projednávat připomínky a podněty předložené členy zastupitelstva apod. (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.1.2.3 Starosta

Starosta obce zastupuje obec navenek, zodpovídá zastupitelstvu a radě obce. Musí být občanem ČR. V rámci své činnosti svolává zastupitelstvo, připravuje a řídí jednání rady, uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a kontroluje a řídí jejich činnost. Odpovídá za včasné a dostatečné informování veřejnosti o činnosti a dění v obci (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Starostu v případě nepřítomnosti nebo v době, kdy nevykonává svou funkci, zastupuje místostarosta, kterého určí zastupitelstvo. V některých obcích je zřízena funkce tajemníka, kterého jmenuje a odvolává starosta se souhlasem ředitele krajského úřadu, který přebírá určité povinnosti starosty (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.1.2.4 Obecní úřad

Obecní úřad plní úkoly uložené zastupitelstvem nebo radou obce, je nápomocen výborům a komisím při výkonu jejich činnosti v rámci samostatné působnosti obce. Je zřízen v každé obci, tvoří ho starosta, který je v čele obecního úřadu, místostarosta (místostarostové), případně tajemník, pokud je tato funkce zřízena, a pracovníci obce zařazení do obecního úřadu (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

V obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností je zřízena funkce tajemníka, který je zaměstnancem obce. Tajemník nesmí vykonávat funkce v politických stranách a hnutích, je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné i přenesené působnosti starostovi. Zúčastňuje se zasedání zastupitelstva a schůzí rady obce s hlasem poradním (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.1.2.5 Další orgány obce

Výbory - může je zřídit zastupitelstvo obce jako kontrolní a podnětný orgán, který plní úkoly zadané zastupitelstvem obce. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva, počet členů je vždy lichý. Podle zákona o obcích zastupitelstvo obce musí zřídit finanční a kontrolní výbor. Tyto výbory jsou nejméně tříčlenné, jejich členy nesmí být starosta, místostarosta, tajemník a osoby zabývající se finančními pracemi obecního úřadu. Finanční výbor kontroluje hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. Kontrolní výbor provádí kontrolu plnění usnesení zastupitelstva a rady obce. V obcích, kde je alespoň 10% občanů hlásících se k jiné než české národnosti, zřizuje zastupitelstvo výbor pro národnostní menšiny. Zastupitelstvo obce může v částech obce zřídit osadní výbor, jehož členy jsou občané obce mající trvalý pobyt v té části obce, ve které je zřízen osadní výbor. Tento výbor má minimálně tři členy. Osadní výbor předkládá zastupitelstvu a radě obce podklady a návrhy pro rozvoj části obce, může se vyjadřovat k připomínkám a podnětům občanů, týkajících se v určené části obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

Komise - může je zřídit rada obce jako poradní a iniciativní orgán. Je to také výkonný orgán, pokud jí byl svěřen výkon přenesené působnosti. Předsedou se může stát osoba, která prokáže zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené. Komise je odpovědná radě obce (Čmejrek, Bubeníček, Čopík, 2010).

3.1.3 Obecní volby

Pravidelně pořádané svobodné volby patří k základním pilířům zastupitelské demokracie. Poskytují možnost výběru mezi jednotlivými stranami a kandidáty, od výsledků voleb se odvíjí rozdělení jednotlivých mandátů, vytvoření opozice, koalic různých stran. Volby jsou i odrazem toho, jak byli občané spokojeni s vedením obce, plněním předvolebních slibů, a v případě nespokojenosti mají možnost politickou reprezentaci vyměnit. Při volbách by měla existovat možnost výběru mezi větším počtem kandidátů a stran. Toto může být problém u menších obcí, v nichž často kandiduje malý počet kandidátů a volebních stran. Mnohdy se stává, že na kandidátní listině je pouze jedna strana o počtu kandidátů stejném, jako je počet volených mandátů. V malých obcích často dochází ke stavu, že zastupitelé zvolení v předchozích volbách jsou v malé míře ochotni obhajovat svůj mandát, i když mají velké šance svůj úspěch zopakovat (Ryšavý, Šaradín, 2012).

Funkční období zastupitelstev obcí je čtyřleté, právo volit do zastupitelstva obce má pouze občan s trvalým pobytem v dané obci, který dosáhl 18 let věku. Na rozdíl od politických stran a hnutí, které jsou registrované politické subjekty, potřebují nezávislí kandidáti a nezávislá sdružení ke kandidátní listině připojit petici podepsanou občany (voliči) podporujícími jejich kandidaturu. V komunálním volebním systému má volič možnost hlasovat pro určitou kandidátní listinu, pro jednotlivé kandidáty, nebo dát svůj hlas kandidátům z různých kandidátních listin. Volič může volit tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva obce má být zvoleno. „*Sdružení nezávislých kandidátů a jednotliví kandidáti se v komunálních volbách uplatňují především v malých obcích. Důvodem je nízký počet členů stran a jistě také to, že v malých obcích se hraje o relativně omezenou moc a vliv.*“ (Ryšavý, Šaradín, 2012)

3.2 Finanční hospodaření obce

Finanční hospodaření obce upravuje zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Součástí finančního hospodaření obce je i finanční plánování, které pomáhá dosáhnout stanovených cílů a přispívá k jejich dlouhodobému udržení. Tvorba finančního plánu municipalit má svá specifika, protože obce musí při své činnosti dbát především na uspokojování potřeb svých občanů, musí brát ohled na ochranu veřejného zájmu apod. Finanční hospodaření obcí se řídí jejich ročním rozpočtem

a střednědobým výhledem rozpočtu. A právě omezená výše rozpočtu podstatným způsobem ovlivňuje prosazování zájmů obce (Vojtíšková, 2018).

3.2.1 Střednědobý výhled rozpočtu

Rozpočtový výhled je pomocným nástrojem sloužícím pro střednědobé finanční plánování rozvoje obecního hospodaření. Slouží k zabezpečení vyrovnaného hospodaření obce, údaje o potřebách obce a potřebných finančních zdrojích na jejich krytí v budoucnosti pomáhají zkvalitnit ekonomiku obce a odvrátit případné hrozby nežádoucího zadlužení. Umožňuje rychlou orientaci ve financování rozvoje obce a usnadňuje jednání s peněžními ústavy a dotačními institucemi (Provazníková, 2009).

Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Střednědobý výhled rozpočtu obsahuje základní údaje o příjmech a výdajích, pohledávky a závazky o dlouhodobě realizovaných záměrech (Zákon č. 250/2000 Sb.).

Pro dosažení správného naplnění role rozpočtového výhledu je potřeba provádět pravidelnou kontrolu plnění všech ukazatelů, které jsou v něm obsaženy. Důležitým bodem je samozřejmě vyhodnocení této kontroly, minimálně jednou za rok (Hrabalová, 2004).

Sestavení návrhu rozpočtového výhledu provádí obecní úřad a finanční výbor zastupitelstva obce. Poté dojde k jeho projednání v radě obce a předání ke schválení zastupitelstvu obce. Obec má povinnost zveřejnit střednědobý výhled rozpočtu na svých internetových stránkách a úřední desce, a to nejméně 15 dní před dnem zahájením jeho projednávání na zasedání zastupitelstva obce. Zveřejnění musí trvat až do doby jeho schválení (Vojtíšková, 2018).

3.2.2 Rozpočet obce, rozpočtový proces

Rozpočet obce je nejdůležitějším nástrojem finančního řízení obce, odpovídá na otázky ohledně možností obce při financování jakýchkoliv otázek při investičních záměrech obce. Je nástrojem prosazování zájmů daného území, slouží k realizaci sociálního a ekonomického rozvoje, k prosazování zájmů obyvatelstva. Představuje finanční plán, odpovídající na otázky, jaké zdroje bude mít obec k dispozici, jak hospodárně je bude moci využívat, s jakou efektivitou (Vojtíšková, 2018) (Peková, Pilný, Jetmar, 2008).

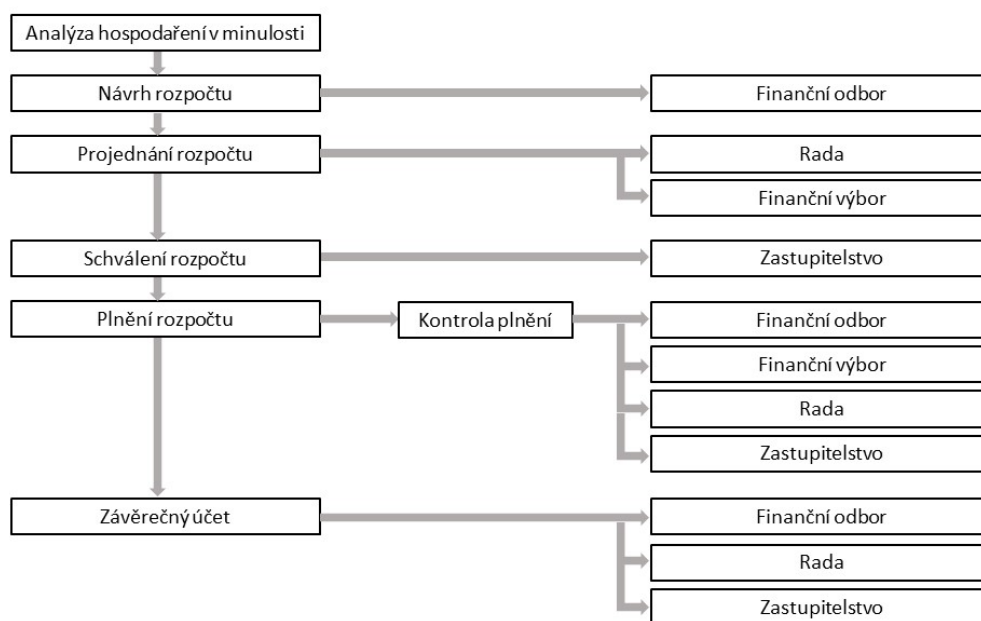
Součástí sestavení rozpočtu obce je rozpočtový proces. Je to soubor činností municipálních orgánů, který slouží k sestavení návrhu rozpočtu a vede k jeho schválení a realizaci. Jeho trvání přesahuje rozpočtové období.

Jednotlivé etapy rozpočtového procesu jsou:

- analýza hospodaření v minulosti - za období nejméně dvou let zpětně
- návrh rozpočtu v návaznosti na svůj střednědobý výhled rozpočtu
- projednání rozpočtu v jednotlivých výkonných orgánech obce
- schválení rozpočtu - pouze v pravomoci zastupitelstva
- kontrola plnění rozpočtu během roku
- závěrečný účet obce, jeho součástí je přezkoumání hospodaření za uplynulý rok (tzv. audit)
- následná kontrola
- aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu (Provazníková, 2009)

Fáze rozpočtového procesu jsou uvedeny na obrázku 1.

Obrázek 1 Fáze rozpočtového procesu

Zdroj: Provazníková, 2009

Rozpočet obce se většinou sestavuje jako vyrovnaný. Jako přebytkový může být schválen v případě, když budou některé příjmy daného roku využity v následujícím roce nebo budou použity na splácení jistiny z minulých let (Vojtíšková, 2018). Rozpočet musí

být sestaven jako reálný, pravdivý a úplný, což má svůj význam při následné kontrole plnění rozpočtu a při jeho vyhodnocování během roku. Výkonné orgány obce vypracovávají přehled o skutečném plnění rozpočtu čili závěrečný účet, jehož nezbytnou součástí je zpráva o přezkoumání hospodaření obce. Tento přezkum hospodaření je obec povinna nechat si zhotovit buď krajským úřadem, nebo auditorskou firmou (Provazníková, 2009).

Obec v průběhu roku hospodář s financemi na základě schváleného rozpočtu a současně s tím kontroluje své hospodaření. V případě, že nastane situace, která si žádá změnu rozpočtu, provede se tzv. rozpočtové opatření. Změny mohou být způsobeny organizačními změnami, změnami zákonů či skutečnostmi, které nebyly známy při sestavování rozpočtu. Schvaluje je zastupitelstvo obce, a to před rozpočtově nezajištěným výdajem (Vojtíšková, 2018).

3.2.3 Struktura rozpočtu obce

Ve většině obcí se rozpočet obce sestavuje jako běžný a kapitálový. Součástí běžného rozpočtu jsou příjmy a výdaje, které se povětšinou každý rok opakují. Kapitálový rozpočet obsahuje příjmy a výdaje, které jsou jednorázové a neopakovatelné, které by měly sloužit ke shromáždění zdrojů potřebných pro získání dlouhodobých aktiv (Provazníková, 2009).

3.2.3.1 Rozpočtové příjmy

Lze definovat čtyři základní skupiny rozpočtových příjmů - daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a dotace.

Daňové příjmy jsou ve většině obcí nejvýznamnějším zdrojem financování, v průměru tvoří více než 70% celkových příjmů obce.

Rozlišujeme čtyři kategorie daňových příjmů. Svěřené daně, které jsou celou výší k dispozici obcím (především daň z nemovitostí). Sdílené daně, které obec získává na základě příslušného zákona, obce nemají možnost je ovlivnit. Podíl této kategorie daně je rozdělen do rozpočtu obce na základě přerozdělovacího vzorce (tj. kombinace počtu obyvatel, velikosti a rozlohy obce). Třetí kategorií jsou místní poplatky, o nich rozhoduje pouze zastupitelstvo obce, mají fakultativní charakter, vydávají se obecně závaznou vyhláškou, která má základní náležitosti podle zákona (např. poplatky ze psů, poplatky za rekreační pobyt). Poslední kategorií jsou správní poplatky. Měly by pokrýt náklady obce

na správní činnosti v rámci přenesené působnosti. Jejich výše je stanovena příslušným zákonem (Zákon č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích) (Vojtíšková, 2018).

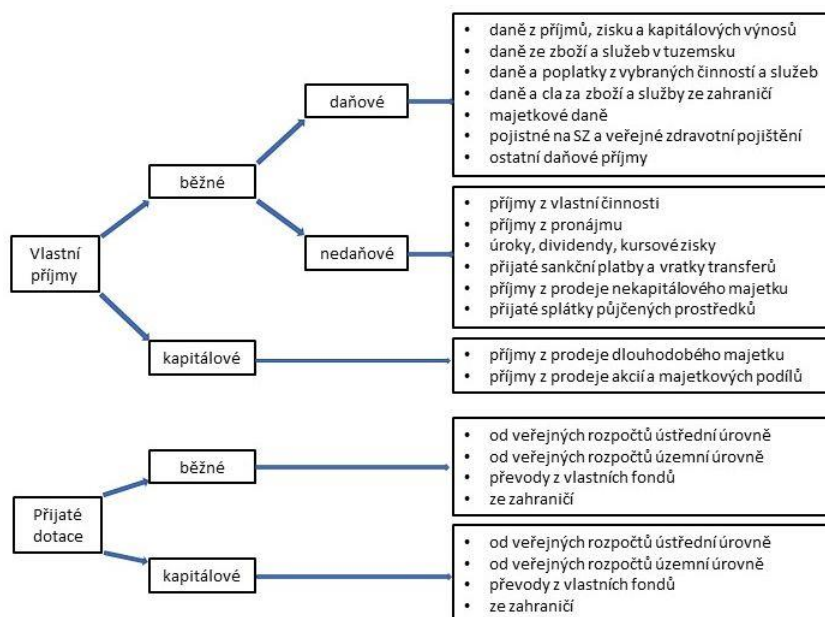
Nedaňové příjmy tvoří nezanedbatelnou část příjmů, kdy na rozdíl od daňových příjmů, u kterých má obec minimální možnost ovlivnit jejich výši, je zde pravomoc obce o dost vyšší. Do této kategorie příjmů především patří příjmy z vlastního podnikání (postupně roste jejich význam v rozpočtu obce, patří sem zejména příjmy z pronájmů nebo prodeje majetku, z obchodování s cennými papíry apod.), uživatelské poplatky (např. vodné, stočné, poplatky za svoz a likvidaci komunálního odpadu, knihovnické služby), příjmy ze správní činnosti (poplatky za správní úkony, např. pokuty, vydávání licencí k povolení stavby, k provozu vozidla apod.) a příjmy ze sbírek, darů (nejsou většinou příliš významným zdrojem) (Provazníková, 2009).

Do kapitálových příjmů zahrnujeme příjmy z prodeje majetku obcí, příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů, příjmy z půjček. Jsou jednorázovým a neopakovatelným příjmem (Provazníková, 2009).

Dotace tvoří významnou položku obecních příjmů. Obce by měly v rámci samostatné působnosti realizovat investice do svého územního rozvoje, kterými přispívají ke zvyšování životní úrovně obyvatel v obci. Obec může použít k financování dotační programy poskytované ze státního rozpočtu či krajů nebo využít zdroje z evropských fondů (Provazníková, 2009).

Dotace můžeme podle způsobu, jakým je obce získávají, dělit na nárokové a nenárokové. Nárokové dotace jsou takové dotace, na které mají obce automaticky nárok a získávají je pravidelně bez požádání. Jsou to platby za služby, které obec provádí v rámci přenesené působnosti, nejvýznamnější z nich je dotace (příspěvek) na výkon státní správy. Jako další do této skupiny patří tzv. účelové dotace, které jsou přímo určeny na konkrétní předem stanovený účel. U těchto dotací musí být na konci rozpočtového období provedeno konečné vyúčtování a nevyčerpané části dotace se musí vrátit zpět do státního rozpočtu. Jedná se např. o dotaci na místo v domovech důchodců, příspěvek na školství, atd. Nenárokové dotace jsou naopak dotace, o které obec žádat musí, a pro jejich získání musí obec splnit určitá kritéria. Většinou se jedná o podpoření investic místních rozpočtů, u kterých by shromažďování vlastních prostředků trvalo příliš dlouho. V posledních letech rostou především dotace ze zdrojů Evropské unie, tzv. strukturálních fondů. To je ale spojeno s větší administrativní zátěží, což může pro menší obce s omezenou administrativní kapacitou představovat určité omezení (Císařová, Pavel, 2008).

Obrázek 2 Druhové rozdělení příjmů

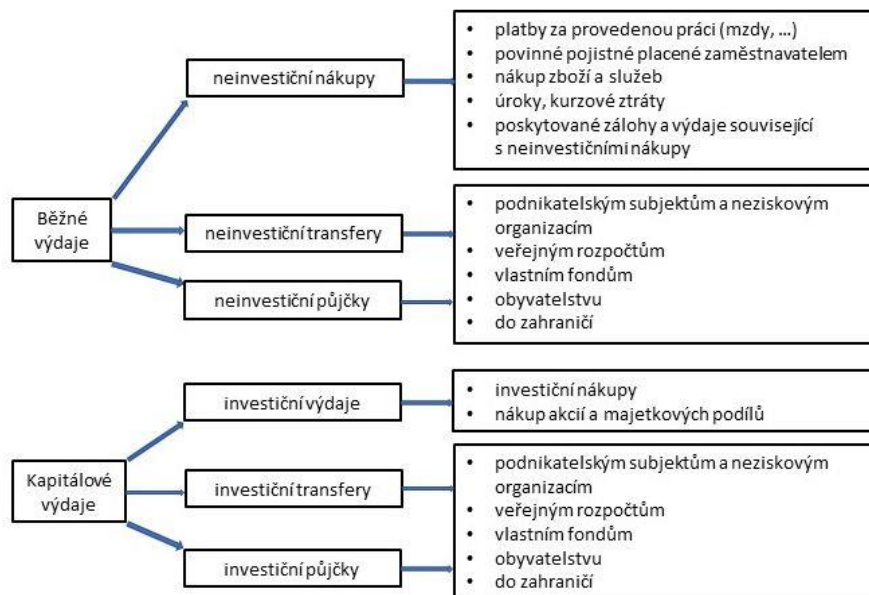
Zdroj: Provazníková, 2009

3.2.3.2 Rozpočtové výdaje

Stejně jako u rozpočtových příjmů lze výdaje dělit do několika kategorií. Dělení podle ekonomického hlediska je nejběžnější a nejjednodušší dělení výdajů na běžné a kapitálové. U běžných výdajů se jedná o výdaje, které se každý rok opakují a neslouží pro investiční záměry obce. Jsou to např. výdaje na platy zaměstnanců, na energie atd. Kapitálové výdaje naopak slouží k financování dlouhodobého majetku a také splácení půjček, které obec v souvislosti s nákupem tohoto majetku získala. Dělení podle rozpočtové skladby je členění druhové čili závažné a funkční. Další dělení je podle rozpočtového plánování na plánované (lze je v dostatečné míře určit předem, mají většinou mandatorní charakter) a neplánované (tvoří je nahodilé výdaje spojené s mimořádnými událostmi, např. výdaje na odstraňování škod po povodních). Podle infrastruktury je dělení ekonomické a sociální. Z hlediska ekonomické infrastruktury se jedná o výdaje na výrobní účely, tj. většinou pro obecní a regionální podniky, které zabezpečují služby, dále výdaje na údržbu veřejného prostranství, vodovodů, kanalizací, na výstavbu ČOV. Z hlediska sociální infrastruktury mluvíme o výdajích na vzdělání a péči o zdraví, na provoz sociálních zařízení. Podle funkcí veřejných financí je dělení alokační (např. výdaje na nákup služeb nebo zboží od soukromých firem, většinou jsou to výdaje na zabezpečení veřejných statků pro obyvatele obce), redistribuční (jsou pouze doplňkové, souvisejí

s peněžními převody obyvatelstvu, např. nenárokové sociální dávky, příspěvky na nájemné apod.) a stabilizační (Císařová, Pavel, 2008), (Provazníková, 2009).

Obrázek 3 Druhé rozdělení výdajů

Zdroj: (Provazníková, 2009)

3.2.3.3 Zadluženost obce

Zadluženost obce souvisí především s rozvojovými potřebami obce. Většina výdajů obcí plynoucí z půjček a úvěrů směřuje na projekty, které jsou pro obec neziskové, což znamená, že realizace daného projektu nepřinese žádné peníze na splacení dluhu. Kritéria pro získání a přidělení investičních dotací jsou většinou podmíněny finanční spoluúčastí obce na realizaci daného záměru, což u malých obcí často zvyšuje jejich zadluženost. Tento problém je ve spoustě případů obcemi řešen přijetím úvěru nebo půjčky (Provazníková, 2009).

Při vysoké úrovni dluhového zatížení se obce mohou dostat do velkých problémů, protože v jejich rozpočtu nemusí být po splácení těchto úvěrů a půjček dostatek prostředků pro zajištění správné funkce obecních orgánů a pro zajištění základních služeb obyvatelům obce. V krajním případě může dojít i k odstavení majetku obce. Bohužel stát nemá možnost přímo ovlivňovat hospodaření obcí, protože nakládání s rozpočtovými prostředky je plně v pravomoci obecních samospráv (Císařová, Pavel, 2008).

V dnešní době je hospodaření obce sledováno Ministerstvem financí České republiky (MFČR), které každoročně provádí pomocí informativních monitorujících ukazatelů (viz Tabulka 1) výpočet soustavy těchto ukazatelů (SIMU) za veškeré obce na základě

předložených výkazů obcí. Obce, které mají ukazatel celkové likvidity daného roku v intervalu $<0; 1>$ a současně je podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům vyšší než 25%, jsou osloveny a vyzvány ke zdůvodnění vzniku tohoto stavu. Zároveň je jim nabídnuta pomoc provedení rozboru vzniklých problémů a předložení návrhů a opatření, jak postupovat při jejich řešení. Následnou kontrolu hospodaření může provádět krajský úřad nebo auditor, ale i občané. Jejím cílem je zajištění větší opatrnosti při hospodaření s veřejnými prostředky (MFČR, dostupné z <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/monitoring-hospodareni-obci>).

Tabulka 1 Informativní a monitorující ukazatele

Informativní ukazatele	
1) Počet obyvatel obce	9) Stav na bankovních účtech celkem
2) Příjem celkem (po konsolidaci)	10) Úvěry a komunální dluhopisy
3) Úroky	11) Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy
4) Uhrazené splátky dluhopisů a půjčených prostředků	12) Zadluženost celkem
5) Dluhová služba celkem	13) Podíl zadluženosti na cizích zdrojích (v %)
6) Ukazatel dluhové služby (v %)	14) 8-leté saldo
7) Aktiva celkem	15) Oběžná aktiva
8) Cizí zdroje	16) Krátkodobé závazky
Monitorující ukazatele	
1) Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	
2) Celková (běžná) likvidita	

Zdroj: Vlastní zpracování dle MFČR, <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-obci>

V Tabulce 2 je uvedena souhrnná zadluženost obcí ČR v letech 2010 - 2018. V celkové zadluženosti jsou zahrnuty bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, včetně půjček ze státních fondů (MFČR, dostupné z <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2018/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-36295>).

Tabulka 2 Zadluženost obcí ČR [mld. Kč]

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Úvěry	59,9	60,9	68,3	68,8	67,7	66,1	51,5	49,5	49,4
Komunální dluhopisy	15,8	14	13,8	15	11,8	10,7	10,7	10,4	10,1
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	7,6	7,5	7,9	8,4	9,4	10,1	9,7	9,1	9,1
Celkem	83,3	82,4	90	92,2	88,9	86,9	71,9	69	68,6

Zdroj: Vlastní zpracování dle MFČR, <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2018/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-36295>

3.2.4 Územní a strategické plánování, rozvoj obce

Územní a strategické plánování je jedním z nejdůležitějších nástrojů pro správu a rozvoj obce. Oba procesy jsou vzájemně provázané. Jde především o zvýšení kvality života obyvatel obce (Svaz měst a obcí České republiky, 2018).

Strategické plánování rozvoje obce je proces, kterým se vyhodnotí současná situace a následné vývojové trendy, a z toho se vymezí rozvojové cíle. V každém strategickém plánu je vymezen cíl a měřítko, kterými se ověřuje plnění stanoveného cíle. Při územním plánování je hlavním cílem formovat předpoklady pro udržitelný rozvoj území a pro výstavbu. Jak již bylo uvedeno, oba procesy jsou úzce propojené - strategický plán je vymezen limity dané územním plánem a na druhé straně územní plán musí respektovat strategické cíle rozvoje obce (Svaz měst a obcí České republiky, 2018).

Jak je uvedeno v zákoně o obcích, obec má povinnost hospodařit účelně (to znamená využívat takových veřejných zdrojů, kterými se zajistí optimální míra dosažení cílů, efektivně (míra dosažených výsledků v porovnání ke zdrojům, které má obec k dispozici) a hospodárně (míra vynaložených prostředků vzhledem ke stanovenému plnění) (Svaz měst a obcí České republiky, 2018).

3.2.5 Problematika malých obcí

Problematika rozvoje malých obcí je úzce spojena s fungováním lokální samosprávy. V ČR je problémem výrazně roztržštěná struktura českých obcí, převažují obce s několika stovkami obyvatel. Problémem malých obcí je především postupné stárnutí obyvatelstva, málo atraktivních pracovních příležitostí a s tím související nižší příjmy, nedostatek nutných finančních prostředků pro zajištění základních služeb a rozvojových záměrů. Míra

nezaměstnanosti v malých obcích se velmi neliší od republikového průměru, ale je dosti regionálně odlišná. Pro správný rozvoj obce je nutno přitáhnout a udržet mladé ekonomicky aktivní obyvatelstvo (Bernard, Kostelecký, Illner, Vobecká, 2011).

Za ukazatele dostatečně rozvinuté obce je možno považovat např. uspokojivé množství ekonomických příležitostí a s tím související dostatečné dopravní napojení, které umožňuje za těmito příležitostmi dojíždět, je vybaveno službami, které uspokojují základní potřeby obyvatel obce, zdravé životní prostředí, kulturní a sportovní vyžití atd. Právě při tvorbě veřejného života hrají velmi důležitou roli různé spolky a sdružení, která v obci působí. K nejvíce rozšířeným spolkům patří Sdružení dobrovolných hasičů (SDH), které má zastoupení prakticky ve všech obcích a částech obce. Tato sdružení se většinou stávají organizátorem místních slavností, plesů či zábav, které jsou přístupné pro všechny obyvatele obce. Vedení těchto spolků zpravidla udržuje velmi úzký vztah se samosprávnou obcí a její rovněž podporováno (Bernard, Kostelecký, Illner, Vobecká, 2011).

3.3 Rozhodovací mechanismy v obcích - dosavadní výzkumy

Jedním z klíčových témat rozvoje obcí je oblast rozhodování o investičních projektech a jejich realizace. Touto problematikou se zabývají ve své práci Kopřiva, Čopík, Čmejrek (2019). Hlavním cílem jejich práce bylo zjistit, jaké mechanismy a možnosti rozhodování o investicích mají především malá města a obce v ČR, a popsat hlavní společné veličiny, které toto ovlivňují a jakou roli v rámci tohoto rozhodování sehrávají. Také se snaží nalézt odpovědi na otázky, kdo stanovuje investiční cíle v rámci obecních samospráv, jaké jsou vnitřní politické mechanismy apod. Dále se zaměřují na postavení starostů ve vedení obcí a jejich vliv na rozvoj dané municipality.

Autoři uvádějí, že dřívější výzkumy fungování obecních samospráv v ČR se zaměřovaly většinou na větší obce a tím byla většina ostatních obcí z těchto výzkumů vynechána. Svůj výzkum založili na typologii „Polleider“ H. Heinelta a N. K. Hlepase (2006), která pomocí tzv. indexu pevnosti starostů hodnotí pomocí sedmi kritérií vliv a sílu starostů v dané obci. Nevýhodou této typologie je, že její výzkum je založen na obcích s větším počtem obyvatel (více než 10 000). Autoři si z těchto sedmi kritérií zvolili dvě kritéria, která akcentují méně formální stránky fungování obecní samosprávy a lze v nich zohlednit velikost obce (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2019).

Data byla získána prostřednictvím dvou na sebe navazujících průzkumů. První z nich měl formu dotazníkového šetření, kdy byl dotazník rozeslán jako příloha e-mailu na zástupce obcí. Dotazník obsahoval otázky zaměřené na investiční záměry obce, např. kdo přináší první návrhy a podněty pro investiční akce, zda zastupitelstvo jedná o uvažovaných investicích před řádným konáním schůze rady, zda existuje v obci strategický plán rozvoje apod. V rámci tohoto prvního průzkumu následovala případová studie vybraných obcí. Kritéria pro výběr obcí byly velikost obce (počet obyvatel) a bohatství obce (rozpočtové příjmy, investiční možnosti), celkem bylo vybráno 22 obcí z celé ČR. Údaje získané z dotazníkového šetření byly poté zpracovány a byla provedena statistická analýza pomocí systému SPSS (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2019).

Účelem navazujícího druhého průzkumu bylo upřesnit a doplnit informace o rozhodování ve vybraných obcích získané z předchozího dotazníkového šetření. Data byla získávána studiem dostupných obecních dokumentů (např. zápisy ze schůzí rady, internetové stránky obce) a především polostandardizovanými rozhovory s představiteli místní samosprávy (starostové, zastupitelé, členové výborů a komisí). Forma rozhovoru byla zvolena proto, že umožňuje hlubší diskuzi a rozebrání otázek týkajících se např. rizika investic a jejich subjektivního vnímání konkrétní osobou (starosta, radní, zastupitel) (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2019).

Z hlediska zákona nemá starosta příliš silnou pozici, protože rozhodující pravomoci má obecní rada. Kopřiva, Čopík, Čmejrek (2019) svým výzkumem ukázali, že ve skutečnosti zastává starosta důležitou roli nejen ve stanovování rozvojových a investičních cílů dané obce, ale i při rozhodování o rozpočtu. Je většinou hlavním iniciátorem rozvojových a investičních projektů v obci, a také jejich propagátorem. Silnější postavení starosty jako lídra je především v menších obcích, kde je starosta ve velkém míře jedinou osobou, která přichází s investičními podněty.

V případě větších obcí je oblast osob iniciujících investiční podněty širší, i když i zde hrají starostové důležitou roli především jako členové např. městské rady, koalice apod. S výjimkou největších obcí lze tedy na základě provedeného průzkumu říci, že starosta zastává klíčovou roli jako iniciátor rozvoje obce. Jak ale autoři uvádějí, je potřeba si uvědomit, že politický systém v malých obcích není charakterizován rozmanitostí politických stran. Většina zastupitelstev a rad se skládá z politicky nezávislých kandidátů, a proto nedochází k vytváření stranických koalic. Často se stává, že v malých obcích do voleb kandiduje pouze jedna politická strana či sdružení složené z nezávislých kandidátů.

Kopřiva, Čopík, Čmejrek (2019) dále zdůrazňují důležitou a nezastupitelnou roli starostů v podporování navržených investičních plánů. Tyto návrhy jsou spojeny s diskuzí a schůzkami nejen v rámci rady, ale i zástupců subjektů, kterých se tyto návrhy a případná rozhodnutí týkají (např. zájmové organizace), tyto schůzky obvykle předcházejí zasedání rady. Z provedeného průzkumu vyplývá, že i za svoláním těchto setkání stojí obvykle starosta obce.

Autoři na základě průzkumu rozdělují obce v ČR do tří velikostních skupin. V první skupině jsou malé obce do 2 000 obyvatel, pro které je typické konsensuální rozhodování. Předběžně sjednaný návrh během pracovních schůzek je prakticky vždy bez problémů přijat velkou většinou zastupitelů. Druhou skupinu tvoří obce s 2 000 - 15 000 obyvateli. Zde je obvyklé, že všichni nebo většina zastupitelů souhlasí s předloženým návrhem bez ohledu na polickou příslušnost, i když se zde projevuje větší vliv koalice zastupitelů. Třetí a nejmenší skupinu tvoří obce s počtem obyvatel vyšším než 15 000. Zde je možné najít více obcí, ve kterých je rozhodování spojeno se stejnými členy rady (koalice). Politika v těchto obcích je utvářena především prostřednictvím politických stran a na schvalování návrhů je pohlíženo s ohledem na program dané strany (Kopřiva, Čopík, Čmejrek, 2019).

Kopřiva, Čopík, Čmejrek (2019) závěrem shrnují, že starosta v obci působí nejen jako iniciátor rozvojových a investičních akcí v obci, ale také je propaguje. Starostové většiny municipalit před schvalováním rozpočtů nebo důležitých investic svolávají pracovní jednání členů rady, a i dalším vyjednáním se zastupiteli připravují dobrou výchozí pozici pro své návrhy. To ve většině případů vede k přijetí návrhů bez ohledu na politické rozložení stran v dané obci. Z uvedeného vyplývá, že i přes relativně malé pravomoci dané zákonem by mohli starostové obcí v ČR patřit do kategorie „silných starostů s neformálním vlivem“.

Dalšími, kteří se danou problematikou zabývají, jsou Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká (2011). Jejich kniha je zaměřena na fungování samospráv v malých obcích v ČR a na jejich možnosti lokálního rozvoje. Zkoumají, jakým způsobem samosprávy stanovují rozvojové cíle a jak získávají investice pro tento rozvoj. Kniha se zaměřuje především na venkovské obce, s jakými problémy se potýkají jejich zastupitelé a starostové při snaze o rozvoj obce, a jaké mají možnosti dosáhnout úspěchu.

Autoři provedli výzkum založený na dostupných statistických datech, dále bylo použito dotazníkové šetření a provedeny standardizované rozhovory se členy samospráv

vybraných obcí. V své analýze vycházeli ze dvou zdrojů dat. Prvním zdrojem dat byly tři vybrané obce, ve kterých provedli kvalitativní rozhovory a účastnili se zasedání zastupitelstva (data sbírali po dobu let 2009 - 2011). Druhým zdrojem dat bylo dotazníkové šetření formou standardizovaných rozhovorů provedené mezi 209 starosty malých (především venkovských) obcí (Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká, 2011).

Z vyhodnocení prvního zdroje dat vyplynulo, že možnosti jsou v obcích sice omezené, ale i přesto zde dochází k významným rozvojovým rozhodnutím. Ve sledovaných obcích je několik rozvojových priorit, do kterých obce investují velkou část rozpočtu, a které se realizují několik let. Z analýzy dále vyplynulo, že jednou z věcí, která podstatně ovlivňuje rozvoj v obcích, je vypracování územního plánu a jeho případné změny. Zajímavostí je, že ani v jedné ze třech sledovaných obcí není brán v potaz ekonomický rozvoj dané obce (nezaměstnanost, počet pracovních míst). To je ovšem vysvětlitelné jednak tím, že malé obce plní povětšinou roli místa k bydlení, přičemž ekonomická aktivita je soustředěna do větších měst, a také tím, že rozpočet obce není závislý na příjmech z lokálních podniků (Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká, 2011).

V případě dotazníkového šetření bylo předloženo dotazovaným starostům jedenáct vybraných cílů, u kterých hodnotili míru důležitosti pro jejich obec a možnosti těchto cílů dosáhnout. Z výzkumů vyplývá, že největší prioritu kladou starostové na vzhled obce, služby poskytované v obci a na vývoj infrastruktury. U těchto priorit také cítí starostové největší šance na dosažení úspěchu, naproti tomu vidí malé šance v ovlivnění populačního vývoje obce a ekonomické aktivity. Za důležitý aspekt života v obci považují také společenské dění v obci a dobré sousedské vztahy (Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká, 2011).

Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká (2011) dále uvádějí, že je důležité zjistit způsob, jak jsou v samosprávě stanovovány cíle, kterých má být dosaženo, kdo nejvíce ovlivňuje stanovení těchto cílů. Z jejich průzkumu vyplynulo, že ve všech třech sledovaných obcích starosta předsedá zastupitelstvu a zásadním způsobem ovlivňuje jeho program. Na většině jednání, kterých se autoři zúčastnili, byly starostou překládány pouze malé projekty a lokální problémy v obci, kdy zastupitelstvo mělo většinou pouze poradní roli. Jak z těchto jednání vyplynulo, záleželo v podstatě především na starostovi, zda se v programu jednání zastupitelstva objeví rozvojové záměry v obci, zastupitelé nekládali žádné vlastní podněty. Tímto se potvrdila dominantní role starosty v budoucím rozvoji obce, ale ani role ostatních zastupitelů není zanedbatelná pro jejich lokální znalost.

V průběhu analýz se také ukázalo, že i když ve většině větších rozvojových projektů spojených s velkými výdaji rozhodovali zastupitelé nezávisle na občanech obce (volitelích), v některých případech byli z důvodu obavy před případným konfliktem, který by voliči vyvolali, ochotni od plánovaných rozvojových záměrů upustit.

Tyto informace zjištěné u případových studií třech zvolených obcí autoři ověřili dotazníkovým šetřením. Nejčastěji účastníci průzkumu volili variantu, že do jednotlivých úkolů se v obci zapojují ponejvíce starosta a zaměstnanci obecního úřadu. Pozice starosty jako jediné osoby, která vymýšlí a připravuje rozvojové a investiční akce, se dotazníkovým šetřením potvrdila jen částečně, protože zastupitelé se zapojují i do těchto činností, i když v míře nižší, než starostové obcí. Ten tak zůstává určující osobou v oblasti rozvoje obcí, ale ne jedinou. Dalším důležitým zjištěním, který vyplývá z provedeného průzkumu, je, že ve všech sledovaných obcích chyběla opozice proti starostovým návrhům. Prakticky všechna rozhodnutí byla přijata jednohlasně bez diskuze o navrhovaném cíli. Dotazníkové šetření toto zjištění prakticky potvrdilo, pouze v některých případech existovaly spory a diskuze mezi zastupiteli a starostou (Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká, 2011).

Posledním bodem, na který se Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká (2011) ve svém průzkumu fungování samosprávy zaměřili, bylo zajištění zdrojů potřebných pro své rozvojové a investiční plány, což představuje pro starosty snahu o získání nenárokových dotací z rozpočtu krajů, ze státního rozpočtu nebo z dotací z fondů Evropské unie. To je spojeno s poměrně vysokou administrativní zátěží a pro malé obce, kde nemají svou administrativu, to znamená další finanční výdaje pro externí firmy, které jim vše potřebné zajišťují. Ve sledovaných obcích je také velmi úzká spolupráce obecní samosprávy s občanskými sdruženími, která na území obce působí, a jsou podporovány jak finančně, tak i zajištěním potřebných věcí nutných pro jejich činnost (hřiště, klubovny apod.). Další oblastí mobilizace obecních vnitřních zdrojů malých obcí patří podpora základním a mateřským školám, jejichž jsou povětšinou zřizovateli. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že jako největší zdroj získání potřebných financí jsou dotace. Další možností získání zdrojů tvoří pravidelný rozpočet, který je ale závislý na počtu obyvatel obce. Dále jsou to vlastní příjmy obce především z vlastní hospodářské činnosti (pronájem či prodej majetku, pozemků apod.).

Z výše uvedeného vyplývá, že starosta obce je dominantní osobou, která přináší nápady na možný rozvoj obce, zastupitelstvo obce zastává spíše poradní roli. V obcích fungují silné komunikační vazby, vedení obce je detailně informováno o dění v obci. Na

druhou stranu díky těmto blízkým vztahům se zastupitelé mohou snadno dostat do konfliktu s obyvateli obce při rozhodování o plánovaných akcích (opatřeních), které by mohly vyvolat odpor u části obyvatel. Další stinnou stránkou je chybějící administrativa v obcích a nízká úroveň odbornosti členů samosprávy, která klade na starostu obce velkou zátěž při zpracování požadavků a dotačních projektů. To všechno může vést k malé snaze o hledání rozvojových možností obce (Bernard, Kostecký, Illner, Vobecká, 2011).

4 Vlastní práce

4.1 Obec Hradešice

Obec Hradešice leží v Plzeňském kraji přibližně 27 km od města Klatovy. Jako územní celek z hlediska jednotky NUTS (Nomenklatura územních statistických jednotek) je obec zařazena takto: NUTS I - Česká republika, NUTS II - Jihozápad, NUTS III - Plzeňský kraj. Zařazení obce dle LAU (místní správní jednotka - Local administrative unit) - LAU I - okres Klatovy, LAU II - obec Hradešice (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

Obec Hradešice je tvořena ze tří místních částí - Hradešice, Smrkovec, Černíč. Je obcí I. typu, náleží do správního obvodu města Horažďovice, což je obec III. typu, obec s rozšířenou působností. Obec se rozkládá na ploše cca 1 484 ha, v nadmořské výšce 458 m n. m. (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org). Obecní náves je označována od roku 1995 jako vesnická památková zóna (Národní památkový ústav, dostupné z pamatkovykatalog.cz).

4.1.1 Historie obce

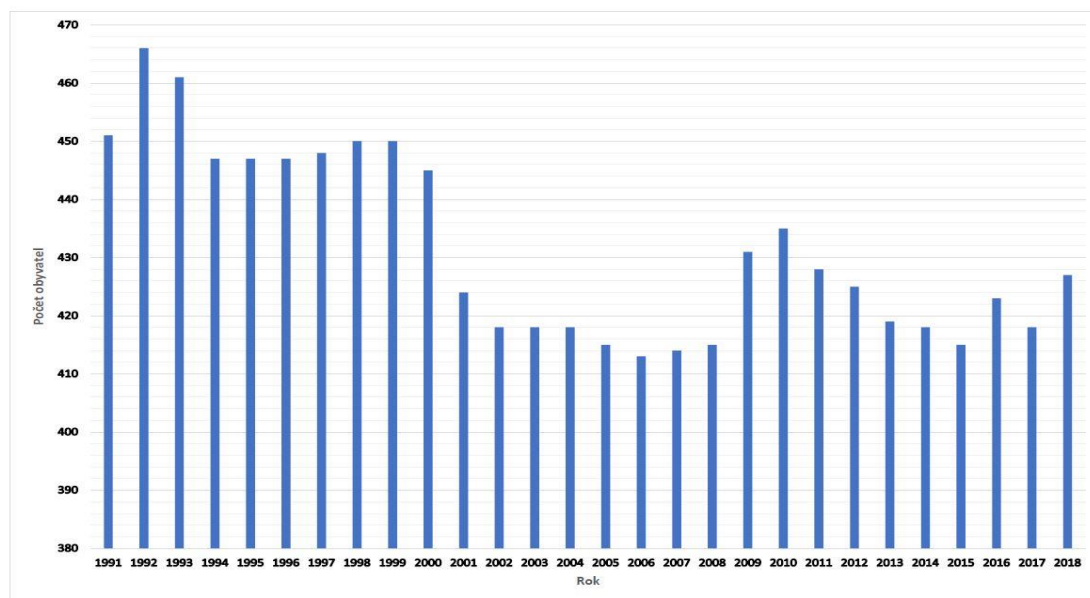
První zmínka o obci je datována do roku 1360, tedy za vlády krále Karla IV. Je zmiňován kostel Proměnění Páně, který je doposud dominantou obce. Je v něm umístěn náhrobek rodu Švihovských, zhotovený přibližně roku 1625, kdy zde byla pohřbena manželka císařského rady a hejtmana Prácheňského kraje Bedřicha Švihovského Johanka Švihovská. Později i on byl uložen do zdejší hrobky, stejně jako jejich syn Václav Švihovský. Přímo uprostřed obecní návsi se nachází památník k uctění obětí I. světové války. Za zmínku také stojí budova bývalého hostince U Panušků, kde byla tehdejším hostinským Karlem Panuškou v roce 1880 jako první v Čechách zahájena výroba uherského salámu. Jméno obce je odvozeno od jména lidu, který se zde kdysi dávno usídlil - Ramešovi nebo také Hradešovi. Oba názvy se v průběhu staletí střídali, až se ustálilo pojmenování Hradešice, které bylo roku 1854 úředně schváleno (Obec Hradešice, dostupné z hradesice.cz).

4.1.2 Demografie obce

V současné době je v obci 427 trvale žijících osob (údaj k 31. 12. 2018). Z uvedeného počtu je 223 mužů a 204 žen, z čehož vyplývá, že struktura obyvatelstva obce

podle pohlaví je rovnoměrně rozdělena. V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu obyvatel v jednotlivých letech od roku 1991 do roku 2018.

Graf 1 Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Hradešice

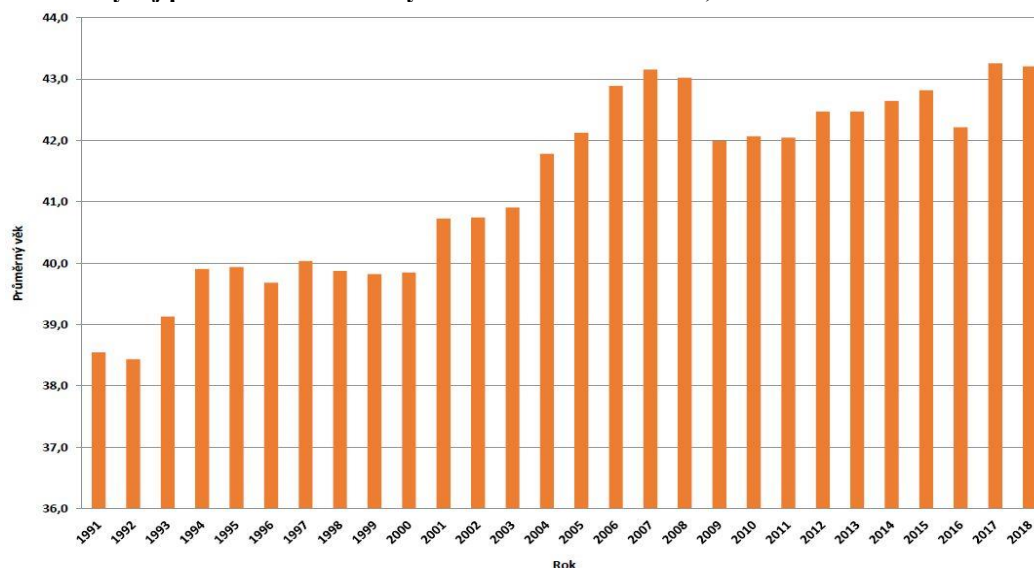

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že v průběhu sledovaného období došlo v období let 2001 - 2008 k mírnému úbytku obyvatel, ale pouze v řádech desítek.

Průměrný věk obyvatel v obci je v současnosti 43,2 let, což je prakticky rovno průměrnému věku obyvatel v celé ČR, který je 42,2 let. V následujícím grafu je zobrazen vývoj průměrného věku obyvatel obce Hradešice od roku 1991 do roku 2018.

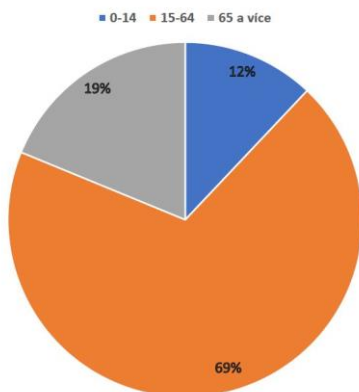
Graf 2 Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Hradešice

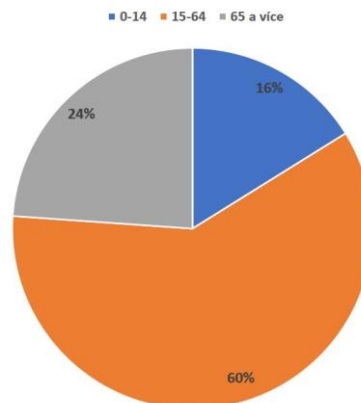
Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

V následujících grafech je zobrazena věková struktura obyvatelstva obce Hradešice ze zvolených let 2008 a 2018.

Graf 3 Věková struktura obyvatel, rok 2008, obec Hradešice

Graf 4 Věková struktura obyvatel, rok 2018, obec Hradešice

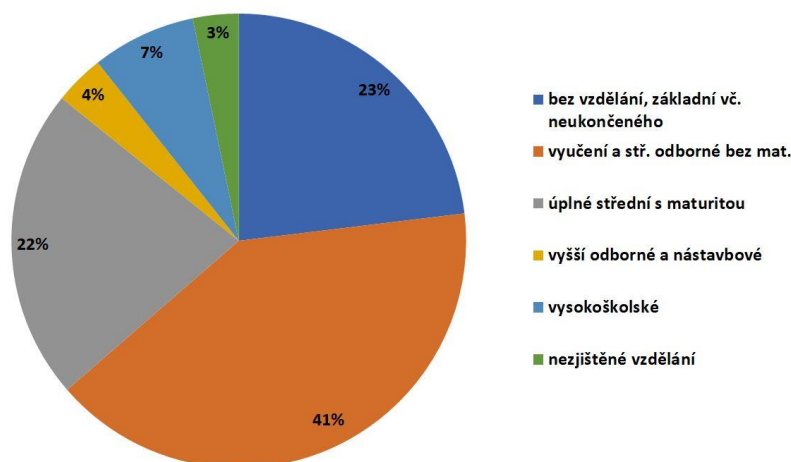

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Jak vyplývá z uvedených grafů, věková struktura obyvatelstva se v roce 2018 oproti roku 2008 zásadně nezměnila. K procentuálnímu nárůstu došlo u věkových kategorií 0-14 a 65 a více let, naopak k procentuálnímu poklesu došlo u věkové kategorie 15-64 let.

V grafu 5 je uvedena vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let (známá z posledního provedeného sčítání lidí, domů a bytů v roce 2011).

Graf 5 Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, obec Hradešice

Zdroj: Regionální informační servis, dostupné z: <http://www.risy.cz>, vlastní zpracování

Jak je patrné, nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou lidé vyučení a lidé se středním odborným vzděláním bez maturity. Druhou početnější skupinou jsou lidé bez vzdělání a lidé s úplným středním vzděláním s maturitou.

4.1.3 Socioekonomie obce

Občanská vybavenost obce je průměrná. V obci se nachází jedna mateřská škola, občanům je k dispozici veřejná knihovna v budově obecního úřadu. Co se týče sportovního vyžití, fotbal má v obci dlouhou tradici, proto je samozřejmostí fotbalové hřiště a tělocvična. Lze také využít širokou síť cyklostezek. Dále je zde pobočka České pošty, hostinec, obchod s potravinami a kostel. V obci je veřejné osvětlení, kanalizace bez připojení na ČOV a veřejný vodovod. Ostatní služby, jako základní škola, základní zdravotní péče apod., jsou k dispozici v nedalekých Nalžovských Horách (cca 4 km) nebo v Horažďovicích (cca 8 km).

V obci je několik dobrovolných spolků a sdružení - SDH, fotbalový klub Sokol Hradešice, Myslivecké sdružení Hradešice a Divadelní ochotnický spolek D.O.S.M.A.H. Hradešice, jehož tradice byla znovu obnovena v roce 2006 (hradesice.cz). Tyto spolky a sdružení organizují na území obce různé kulturní akce jak pro dospělé, tak i pro děti.

Veřejná doprava je zajištěna pravidelnými autobusovými spoji nejen státními, ale také i soukromou autobusovou dopravou, která má v obci Hradešice své sídlo. Častěji však občané využívají osobní automobilovou přepravu, což je nejspíš způsobeno nízkou četností nabízených spojů a také vyšším pohodlím a časovým omezením.

4.1.4 Samospráva obce

Obec Hradešice vykonává činnosti jí příslušející podle zákona v rámci samostatné působnosti. Základním orgánem obce je zastupitelstvo obce. V obci je k trvalému pobytu přihlášeno 427 obyvatel, proto podle zákona o obcích patří obec do kategorie do 500 obyvatel, dle které může být v zastupitelstvu 7 - 15 členů. Zastupitelstvo obce Hradešice má sedm členů. Podle zákona zastupitelstvo obce může zřídit své vlastní výbory, ale vždy musí zřídit finanční a kontrolní výbor. Výbor je povinen plnit všechny úkoly, kterými jej pověří zastupitelstvo, počet členů musí být vždy lichý. Finanční a kontrolní výbory jsou nejméně tříčlenné.

Obecní úřad je tvořen starostou, jedním místostarostou a dalšími obecními pracovníky. Rada v obci Hradešice zřízena není, protože obec nesplňuje zákonné požadavky k jejímu zřízení (má méně než 15 členů zastupitelstva). V obci tedy vykonává pravomoci rady starosta obce.

Při posledních komunálních volbách konaných 5. - 6. 10. 2018 byla na kandidátní listině pouze jedna strana, Sdružení nezávislých kandidátů (SNK), s počtem 9 kandidátů.

Počet volených mandátů 7. Volební účast byla 64,79%. Starostou obce byl zvolen František Balíček. Výsledky voleb jsou uvedeny v tabulce 3.

Tabulka 3 Výsledky voleb v roce 2018, obec Hradešice

	Kandidátní listina	Hlasy		Počet kandidátů	Získané mandáty
		abs.	v %		
1	Sdružení nezávislých kandidátů	1189	100	9	7

Zdroj: Volby.cz, dostupné z: <http://www.volby.cz>, vlastní zpracování

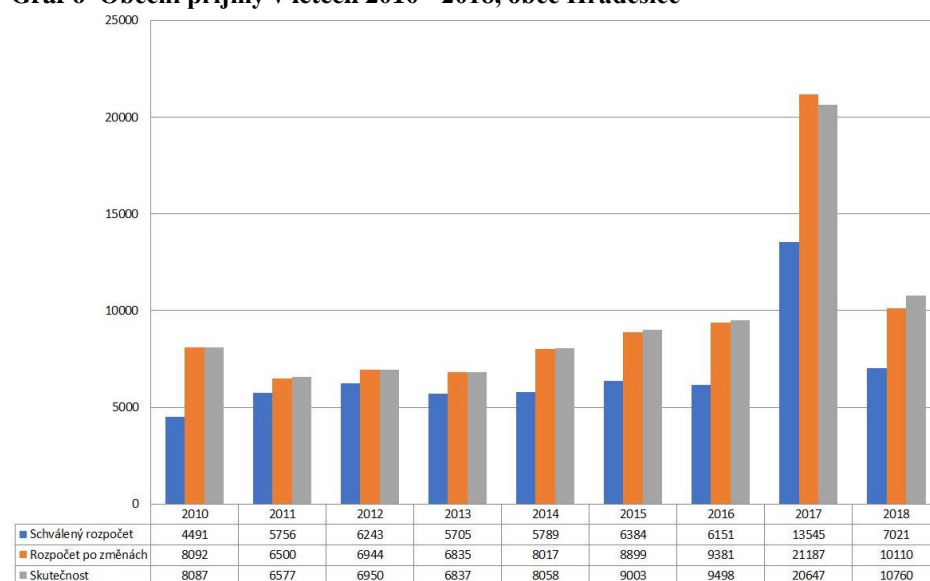
4.1.5 Analýza hospodaření

Hospodaření obce Hradešice je ve sledovaném období, tedy od roku 2010 do roku 2018, kryto především z přebytku hospodaření z předchozích let, a dále rozpočtem, který byl v daném roce schválen. V průběhu jednotlivých let bylo schváleno několik rozpočtových opatření, která upravila schválený rozpočet a která reagovala na potřeby vzniklé během roku. Obec Hradešice provozuje jednu příspěvkovou organizaci, Mateřskou školu Hradešice.

4.1.5.1 Obecní příjmy

Jak vyplývá z grafu 6, výše příjmů schválených rozpočtů byla v porovnání s rozpočtem po změnách a skutečným stavem vždy nejvyšší. V roce 2017 byl nejvyšší rozdíl mezi schváleným rozpočtem a skutečností, činil 7102 tis. Kč.

Graf 6 Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Hradešice

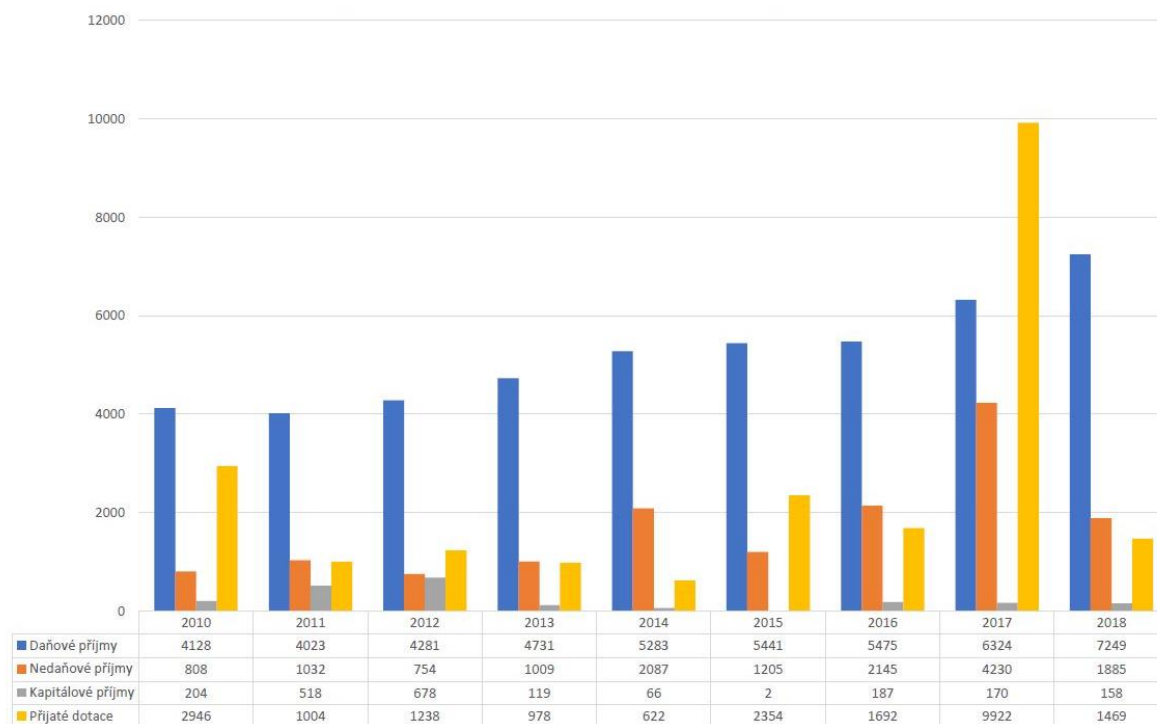
Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

Na celkových příjmech se v největší míře podílí dotace ze státního rozpočtu, Krajského úřadu, Úřadu práce (ÚP) a Ministerstva životního prostředí (MŽP). Další podstatný příjem představují daňové výnosy a nedaňové příjmy. Malý přínos jsou kapitálové příjmy.

Daňové příjmy představují podstatný příjem obecního rozpočtu. Ve sledovaném období hodnoty těchto příjmů každým rokem o něco vzrostly, nejvyšší částky bylo dosaženo v roce 2018. Nedaňové příjmy tvořily většinou příjmy z pronájmů obecních pozemků a nemovitostí, nejvyšší byly v roce 2017. Kapitálové příjmy tvořily nejmenší část obecních příjmů, nejvyšší částky bylo dosaženo v roce 2012, a to 678 tis. Kč, nejnižší částky pak v roce 2015, a to 2 tis. Kč. Vyšší příjmy v roce 2012 obec získala za prodej nehmotného dlouhodobého majetku. Přijaté dotace byly v jednotlivých letech dost proměnlivé. V roce 2017 došlo ke skokovému navýšení dotací, kdy obec získala dotaci na financování opravy kanalizační sítě v obci.

Vývoj jednotlivých obecních příjmů je zobrazen v grafu 7.

Graf 7 Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Hradešice

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.1.5.2 Obecní výdaje

Obec Hradešice ve sledovaném období schvalovalo výdaje především v nižších částkách, než jaká byla skutečnost. Pouze v roce 2013 byly schválené výdaje vyšší než skutečně vynaložené.

Kapitálové výdaje byly nejvyšší měrou vynaloženy na pořízení dlouhodobého hmotného majetku, jako jsou budovy, haly, stavby a pozemky, v menší míře např. na nákup akcií. Běžné výdaje byly vynaloženy na pokrytí běžných nákladů potřebných na provoz obce.

Graf 8 Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Hradešice

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

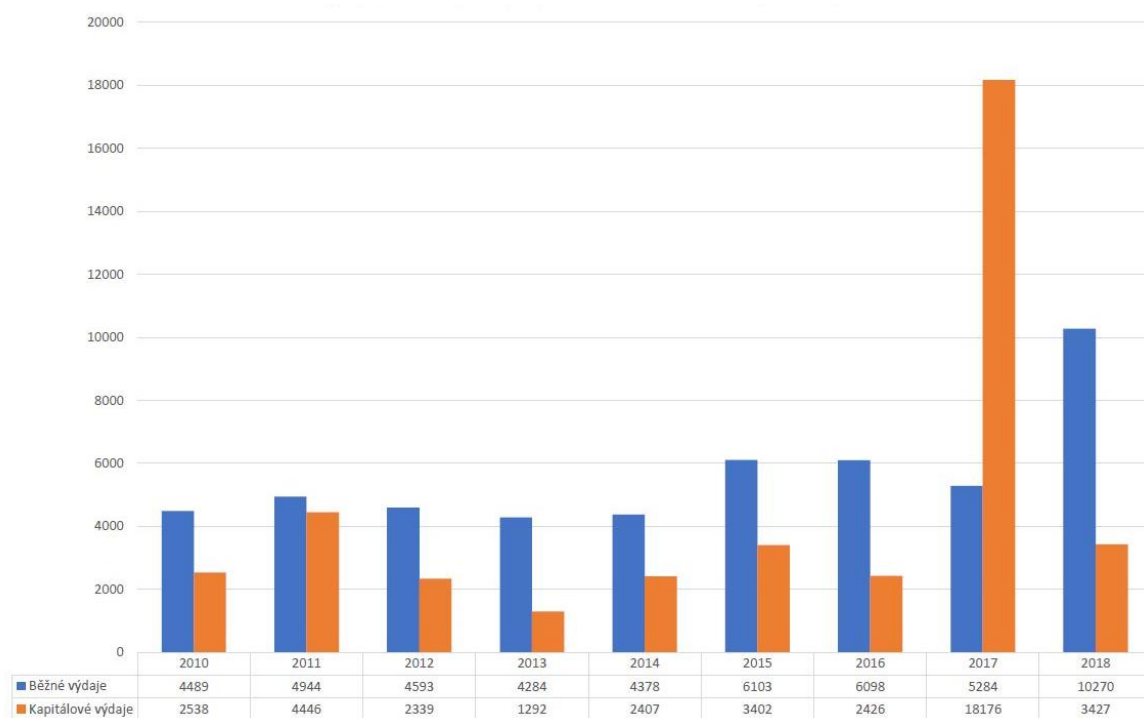
Běžné výdaje se pohybovaly v rozmezí od 4000 do 6100 tis. Kč. K navýšení běžných výdajů došlo v roce 2018, které bylo způsobeno zvýšením výdajů na opravy a údržbu odpadních vod a obecních komunikací.

K razantnímu navýšení kapitálových výdajů došlo v roce 2017, kdy obec investovala do opravy odpadních vod a kanalizační sítě v obci a na kterou obec získalo dotaci od MŽP.

Ve sledovaných letech tvořily podstatnější výdaje investice do SDH v jednotlivých obecních částech a investice do příspěvkové organizace, kterou obec provozuje.

Vývoj jednotlivých obecních výdajů je zobrazen v grafu 9.

Graf 9 Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Hradešice

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.2 Městys Kolinec

Městys Kolinec se nachází v Plzeňském kraji cca 20 km od města Klatovy. Jako územní celek z hlediska jednotky NUTS e obec zařazena takto: NUTS I - Česká republika, NUTS II - Jihozápad, NUTS III - Plzeňský kraj. Zařazení obce dle LAU - LAU I - okres Klatovy, LAU II - městys Kolinec (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

Součástí městyse Kolinec je 18 obecních částí - Bernartice, Boříkovy, Brod, Buršice, Hradiště, Javoří, Jindřichovice, Kolinec, Lukoviště, Malonice, Mlázovy, Podolí, Sluhov, Střítež, Tajanov, Tržek, Ujčín, Vlčkovice. Je obcí I. typu, náleží do správního obvodu města Sušice, což je obec III. typu, tedy obec s rozšířenou působností (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

Obec se rozkládá na katastrální ploše cca 5110 ha, v nadmořské výšce 535 m n. m. V roce 2014 byla obec oceněna v rámci soutěže Vesnice roku zelenou stuhou - ocenění za péči o zeleň a životní prostředí, a v roce 2017 stuhou oranžovou - ocenění za spolupráci obce a zemědělského subjektu. (Městys Kolinec, dostupné z kolinec.cz). Mezi významné památky městyse patří empírový zámek, ve kterém od roku 1920 sídlí základní škola. Významnou církevní památkou je původně románský kostel sv. Jakuba Většího z období kolem roku 1220. Kulturní památkou v obci byl v roce 1958 vyhlášen židovský hřbitov se souborem cca 200 náhrobků, který byl založen údajně v první polovině 14. století. Součástí obce byla i synagoga, která je však již zbořena. V obci se nachází pomník obětem světových válek a pomník 1. dělostřeleckému pluku Československé samostatné obrněné brigády (Národní památkový ústav, dostupné z pamatkovykatalog.cz).

4.2.1 Historie obce

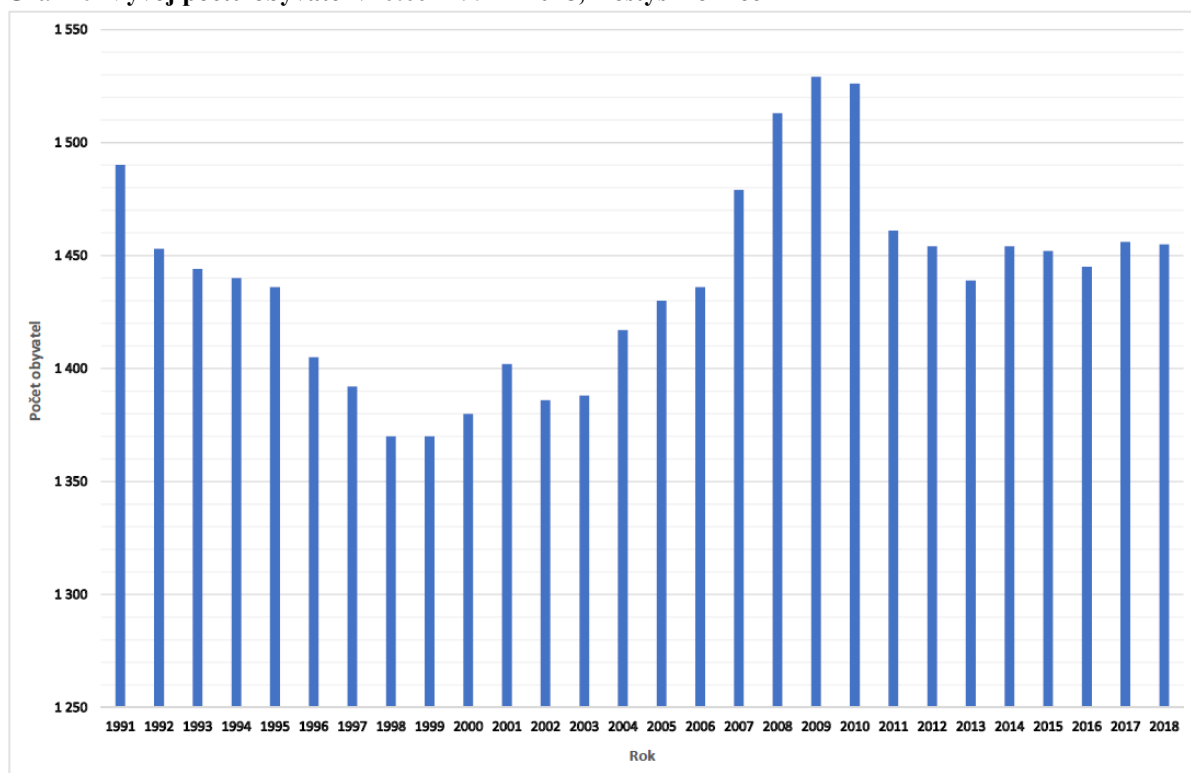
První písemná zmínka pochází z roku 1290, kde byla zmíněna osada založená pravděpodobně rýžovníky zlata v údolí řeky Ostružné. Kolinec je zde zaznamenán velmi složitým názvem jako "Zwaihonis de Staedlino et. sig. civium de Shvetenhouen". Postupně se název mění na Colonitz a přibližně v roce 1380 se objevuje jméno podobné dnešnímu názvu obce - Kolinetz. Kolinec byl od svého založení majetkem českých královen, poté se cca od poloviny 14. století stává součástí panství pánů z Velhartic. V roce 1506 se stala obec majetkem Zdeňka Lva z Rožmitálu, za jehož působení nastává pro tento kraj období velkého rozkvětu. Po jeho smrti přechází panství do rukou Václava Vintíře z Vlčkovic, který nechal přestavět dřevěnou tvrz na renesanční zámek. Poté se kolinecké panství

stává manstvím různých více či méně významných šlechtických roků, ze kterých stojí za zmínku hrabě Ludvík Taafe z Irska, který v roce 1838 připojil Kolínek ke svému panství v Nalžovských Horách a zřídil zde krásný empírový zámecký park. Panství vlastnil až do roku 1920. V roce 1867 byl v Kolinci zřízen poštovní úřad a v roce 1888 zde byla zprovozněna železniční trať z Horažďovic do Domažlic. Ve stejném roce byla vystavěna také nádražní budova, která si dodnes zachovala původní vzhled (Městys Kolínek, dostupné z kolínek.cz).

4.2.2 Demografie obce

V obci je v současné době 1455 trvale žijících osob (údaj k 31. 12. 2018), z toho 739 mužů a 716 žen, struktura obyvatelstva podle pohlaví je rovnoměrně rozdělena. Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých letech, od roku 1991 do roku 2018, je uveden v grafu 10.

Graf 10 Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, městys Kolínek

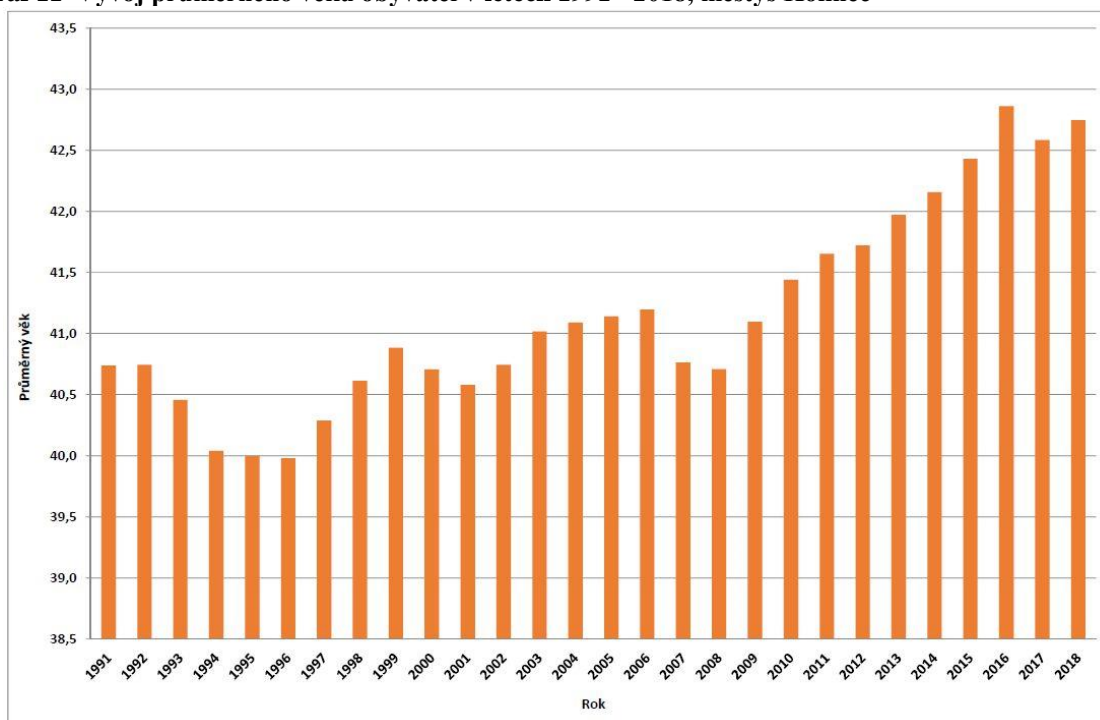

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že v průběhu sledovaného období docházelo až do roku 1999 k postupnému poklesu počtu obyvatelstva, až na počet 1370. Poté začal počet obyvatel stoupat až do roku 2010, kde opět dochází k mírnému poklesu až do ustálení na dnešní počet.

Průměrný věk obyvatel v městysi je v současné době 42,7 let, což je prakticky rovno průměrnému věku obyvatel v celé ČR, který je 42,2 let. V následujícím grafu 11 je zobrazen vývoj průměrného věku obyvatel městysu Kolinec od roku 1991 do roku 2018.

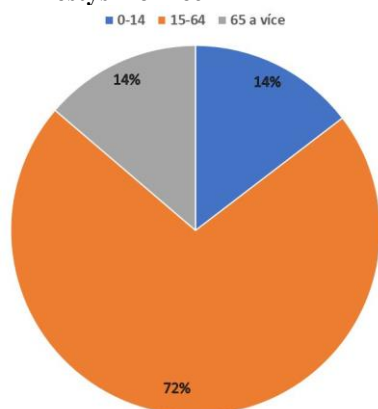
Graf 11 Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, městys Kolinec

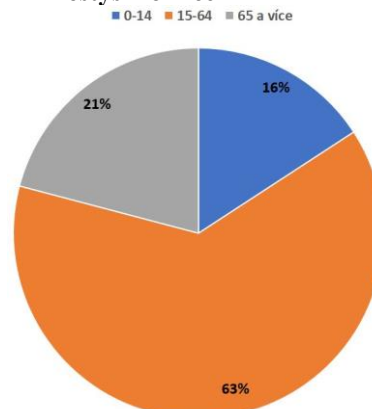
Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

V následujících grafech je zobrazena věková struktura obyvatelstva městysu Kolinec ze zvolených let 2008 a 2018.

Graf 12 Věková struktura obyvatel, rok 2008, městys Kolinec

Graf 13 Věková struktura obyvatel, rok 2018, městys Kolinec

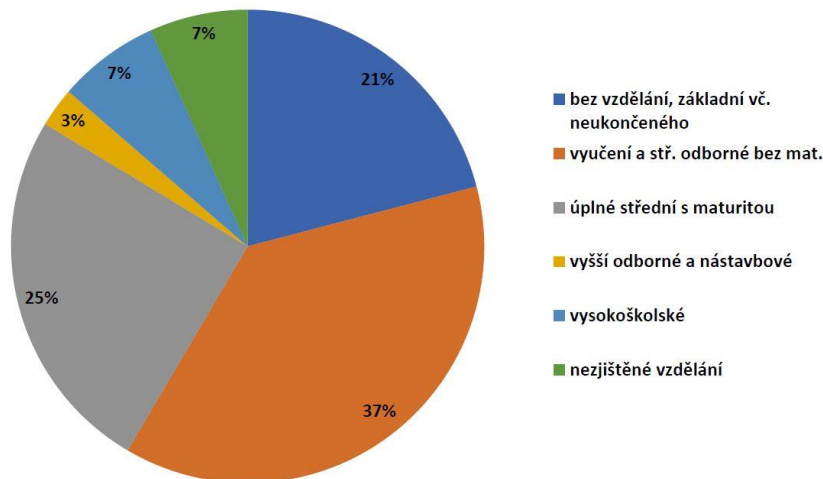
Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Z uvedených grafů vyplývá, že věková struktura obyvatelstva se v roce 2018 oproti roku 2008 zásadně neměnila. K mírnému procentuálnímu nárůstu došlo u věkových

kategorií 0-14 a 65 a více let, naopak k procentuálnímu poklesu došlo u věkové kategorie 15-64 let.

V grafu 14 je uvedena vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let (známá z posledního provedeného sčítání lidí, domů a bytů v roce 2011).

Graf 14 Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, městys Kolinec

Zdroj: Regionální informační servis, dostupné z: <http://www.risy.cz>, vlastní zpracování

Nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou lidé vyučení a lidé se středním odborným vzděláním bez maturity. Druhou početnější skupinou jsou lidé bez vzdělání a lidé s úplným středním vzděláním s maturitou.

4.2.3 Socioekonomie obce

Občanská vybavenost obce je na poměrně vysoké úrovni. V obci se nachází jedna základní škola a jedna mateřská škola. Základní zdravotní péče je zajištěna praktickým lékařem pro dospělé. Kromě praktického lékaře je na území obce také stomatolog, dětská lékařka a gynekologická ordinace.

Dále je občanům k dispozici veřejná knihovna, pro sportovní vyžití fotbalové hřiště, tělocvična a sportovní areál, jehož součástí je koupaliště, dětské brouzdaliště, lezecká stěna, dětské hřiště, hřiště na pétanque, tenisový kurt a víceúčelové hřiště. Samozřejmostí je možnost využití široké sítě cyklostezek.

Dále je v obci pobočka České pošty, obvodní oddělení Policie ČR, hostinec, obchody s potravinami a kostel. V obci je veřejné osvětlení, kanalizace s připojením na ČOV a veřejný vodovod.

Veřejná doprava je zajištěna pravidelnými autobusovými a vlakovými spoji. Nejčastěji však občané využívají osobní automobilovou přepravu, což je patrně způsobeno nízkou četností nabízených spojů a také vyšším pohodlím a časovým omezením.

V městysu Kolinec má svou tradici několik dobrovolných spolků a sdružení - SDH v několika obecních částech - Kolinci, Malonicích, Jindřichovicích, Ujčíně, Mlázovech a Buršicích, dále Tělovýchovná jednotka Sokol Kolinec, Včelařský spolek a Myslivecké sdružení. Všechny tyto spolky a sdružení velkou měrou přispívají ke kulturnímu životu v městysu pořádáním různých akcí nejen pro dospělé, ale i pro děti.

4.2.4 Samospráva obce

Městys Kolinec vykonává činnosti mu příslušející podle zákona v rámci samostatné působnosti. Základním orgánem městyse je zastupitelstvo obce. V městysu je k trvalému pobytu přihlášeno 1455 obyvatel, podle zákona o obcích tedy patří obec do kategorie do 500 - 3000 obyvatel, ve které může být v zastupitelstvu 7 - 15 členů. Zastupitelstvo městyse Kolinec má 15 členů. V obci je podle zákona zřízen tříčlenný finanční a kontrolní výbor, navíc jsou v městysi zřízeny ještě kulturní a bytová komise a výbor pro rozvoj obce, ve všech jsou také tři členové zastupitelstva obce.

Obecní úřad je tvořen starostou a dvěma místostarosty (funkce tajemníka není v městysu Kolinec zřízena) a dalšími obecními pracovníky. Rada v městysi Kolinec zřízena je, protože městys má 15 členů zastupitelstva a splňuje tím zákonné požadavky potřebné k jejímu zřízení. Rada má pět členů, tvoří ji starosta, dva místostarostové a dva členové zvolení z členů zastupitelstva obce.

Zatím poslední, sedmé volby, se konaly 5. - 6. 10. 2018. Na kandidátní listině se objevily dvě strany, Starostové a nezávislí a KSČM. Počet volených mandátů bylo 15. Volební účast byla nízká, 45,61%. Výsledky voleb jsou uvedeny v tabulce 4.

Tabulka 4 Výsledky voleb v roce 2018, městys Kolinec

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Získané mandáty
		abs.	v %		
1	Starostové a nezávislí	5165	92,40	15	14
2	KSČM	425	7,60	3	1

Zdroj: Volby.cz, dostupné z: <http://www.volby.cz>, vlastní zpracování

Nejvíce hlasů získala strana Starostové a nezávislí, která získala 14 mandátů, KSČM pouze 1 mandát. Starostou obce byl jako v přechozích letech zvolen Mgr. Pavel Princ ze strany Starostové a nezávislí.

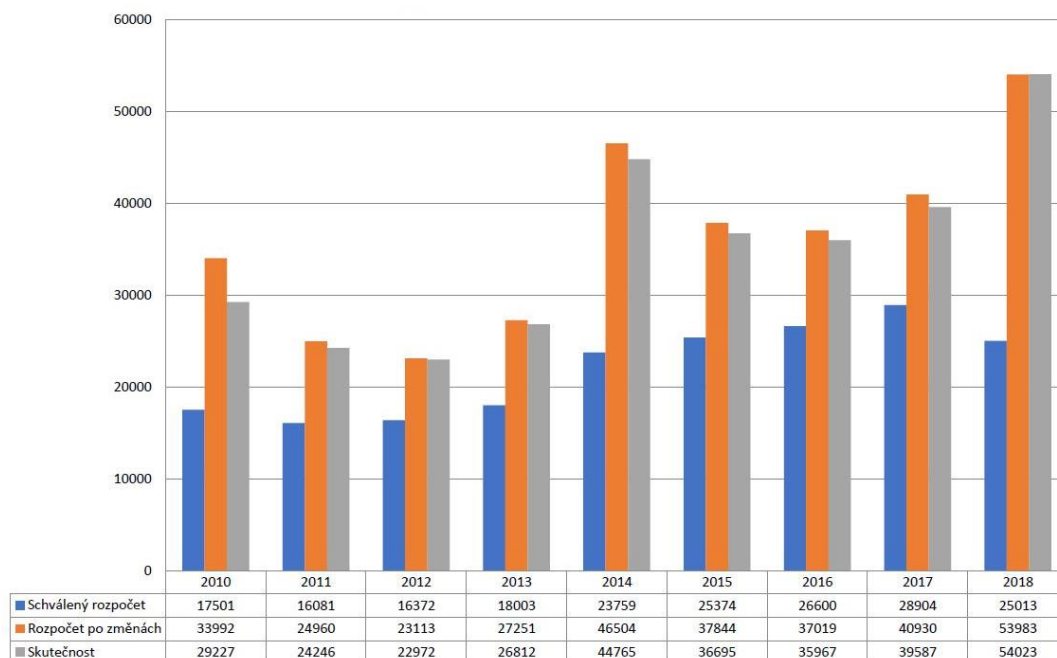
4.2.5 Analýza hospodaření

Hospodaření městyse Kolinec bylo v letech 2010 - 2018 kryto především z přebytku hospodaření z předchozích let a dále rozpočtem, který byl v daném roce schválen. V každém roce došlo ke schválení několika rozpočtových opatření, která upravovala schválený rozpočet a reagovala tak na potřeby vzniklé během roku. Městys Kolinec provozuje jednu příspěvkovou organizaci, Základní školu a Mateřskou školu Kolinec.

4.2.5.1 Obecní příjmy

Výše příjmů ve schválených rozpočtech byla ve všech sledovaných letech nejnižší ve srovnání s příjmy po rozpočtových změnách a skutečnými příjmy. Největší rozdíl mezi schváleným rozpočtem a skutečnými příjmy byl v roce 2018, a to 29 010 tis. Kč.

Graf 15 Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, městys Kolinec

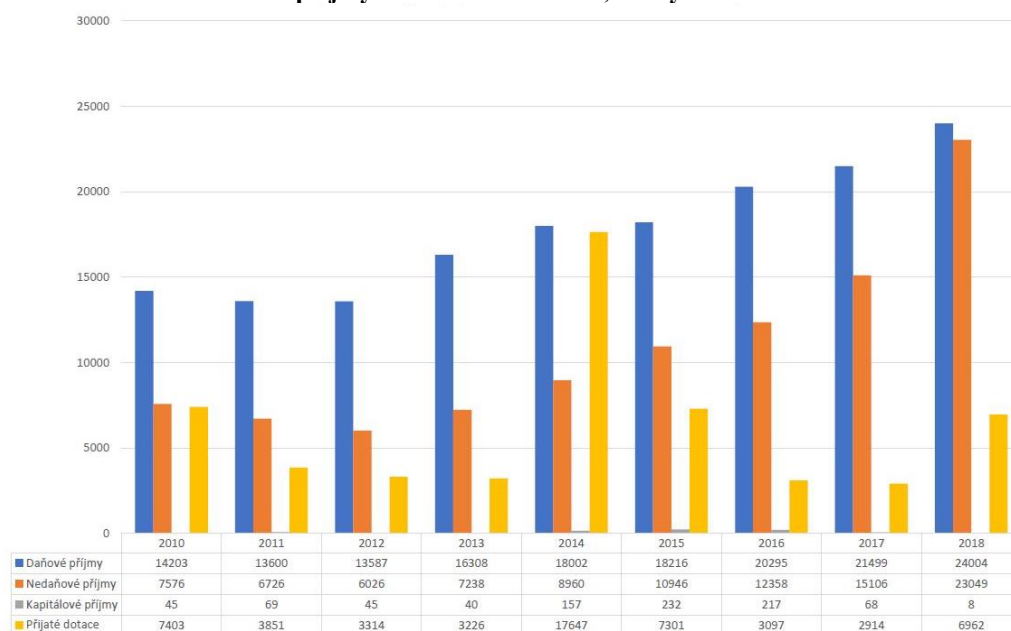
Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

Na celkových příjmech se podílí dotace ze státního rozpočtu, krajského úřadu, ÚP a MŽP. Další podstatný příjem představují daňové příjmy, nedaňové příjmy a dotace.

Daňové příjmy představují podstatný příjem obecního rozpočtu. V letech 2010 - 2012 byly daňové příjmy celkem vyrovnané, od roku 2013 mají rostoucí tendenci, nejvyšší byly v roce 2018. Nedaňové příjmy tvořily většinou příjmy z pronájmů obecních pozemků a nemovitostí a příjmy z poskytování služeb a výrobků, nejvyšší byly v roce 2018. Kapitálové příjmy tvořily nejmenší část obecních příjmů, nejvyšší částky bylo dosaženo v roce 2015, a to 232 tis. Kč, nejnižší částky pak v roce 2018, a to 8 tis. Kč. Vyšší příjmy v roce 2015 obec získala za prodej pozemků. Přijaté dotace byly v jednotlivých letech dost proměnlivé. V roce 2014 došlo k velkému navýšení dotací, kdy obec získala dotaci na revitalizaci koupaliště z programu ROP.

Vývoj jednotlivých obecních příjmů je zobrazen v grafu 16.

Graf 16 Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, městys Kolinec

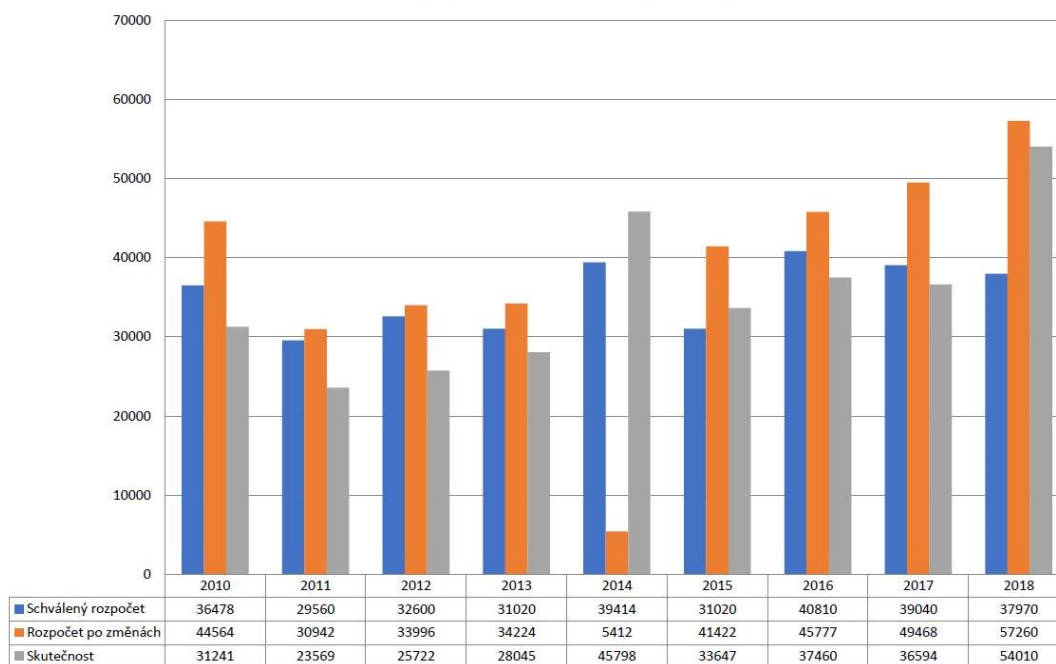
Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.2.5.2 Obecní výdaje

Městys Kolinec ve sledovaném období schvaloval výdaje ve vyšších částkách, než jaká byla skutečnost. Pouze v letech 2014, 2015 a 2018 byly schválené výdaje nižší než skutečně vynaložené.

Kapitálové výdaje byly nejvyšší měrou vynaloženy na pořízení dlouhodobého hmotného majetku, jako jsou budovy, haly, stavby a pozemky. Běžné výdaje byly vynaloženy na pokrytí běžných nákladů potřebných na provoz obce.

Graf 17 Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, městys Kolínec

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

Běžné výdaje se pohybovaly v rozmezí od 17700 do 26700 tis. Kč. K navýšení běžných výdajů došlo v roce 2018, které bylo způsobeno zvýšením výdajů na opravy obecních bytů.

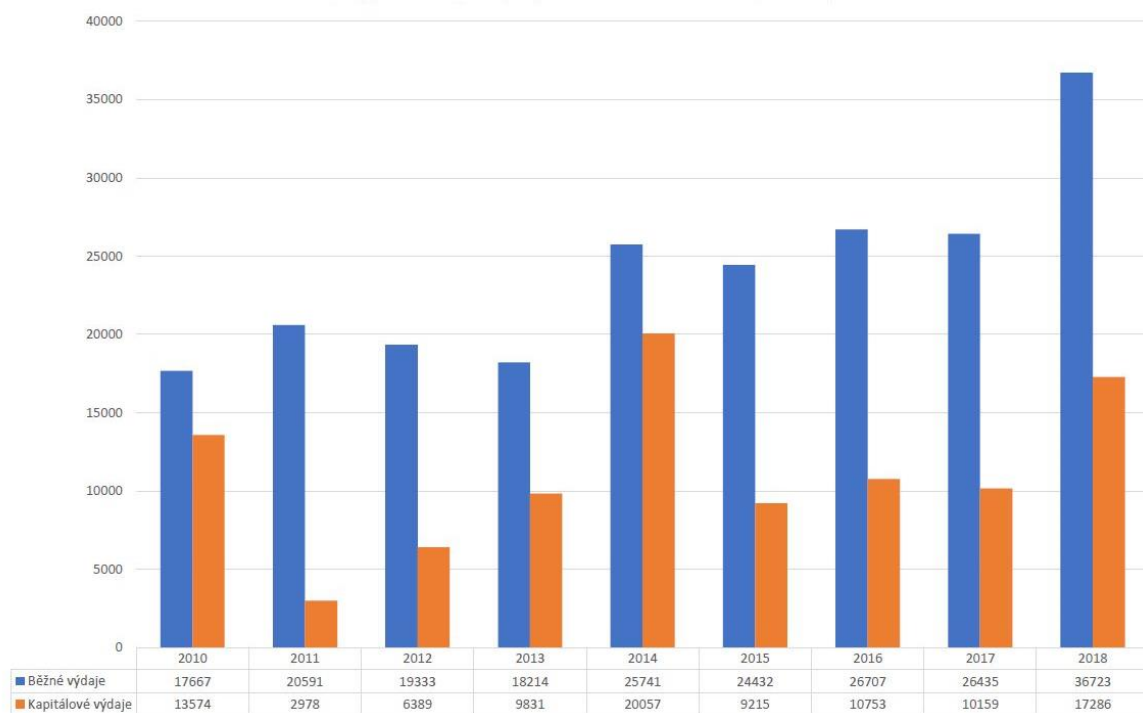
K navýšení kapitálových výdajů došlo v letech 2010, 2014 a 2018. Bylo to způsobeno pořízením dlouhodobého hmotného majetku (budovy, haly, dopravní prostředky, stroje).

Nárůst investičních výdajů v roce 2014 byl způsoben investicemi do sportovního zařízení, tj. do rekonstrukce a vybavení koupaliště, fotbalového hřiště a do zateplení tělocvičny, na kterou obec získalo dotaci z programu ROP. V roce 2018 bylo zvýšení výdajů kvůli investicím do veřejného osvětlení, nákupem nového traktoru a nákupem nového vybavení pro SDH.

Ostatní investice v průběhu sledovaného období byly do rekonstrukce a vybavení základní školy, sběrného dvora, areálu volného času, oprav komunikací, vodního hospodářství, do podpory jednotek sborů dobrovolných hasičů jednotlivých obecních částí a investice do příspěvkové organizace, kterou obec provozuje.

Vývoj jednotlivých obecních výdajů je zobrazen v grafu 18.

Graf 18 Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, městys Kolinec

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.3 Obec Zavlekov

Obec Zavlekov se nachází v Plzeňském kraji cca 18 km od města Klatovy. Jako územní celek z hlediska jednotky NUTS je obec zařazena takto: NUTS I - Česká republika, NUTS II - Jihozápad, NUTS III - Plzeňský kraj. Zařazení obce dle LAU - LAU I - okres Klatovy, LAU II - obec Zavlekov (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

Součástí obce Zavlekov je pět obecních částí - Zavlekov, Skránčice, Mladice, Vlčnov a Plichtice. Je obcí I. typu, pověřená obec (obec II. typu) je Plánice. Náleží do správního obvodu města Klatovy, což je obec III. typu, tedy obec s rozšířenou působností. (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org). K Zavlekovu patří také osada Suchá, lidově zvaná Cvrnda, a hořejší mlýn na potoce Bradava (Obec Zavlekov, dostupné z zavlekov.ic.cz).

Obec se rozkládá na katastrální ploše cca 1345 ha, v nadmořské výšce 552 m n. m. (Obec Zavlekov, dostupné z zavlekov.ic.cz). Významnou památkou obce je zřícenina gotické tvrze, která se vypíná na strmé skále nad vsí. Od roku 1958 je vyhlášena kulturní památkou. Církevní památkou je kostel Nejsvětější Trojice, který stojí na místě původního kostelíka P. Marie z roku 1364. Před kostelem je umístěn památník padlých v obou světových válkách (Národní památkový ústav, dostupné z pamatkovykatalog.cz).

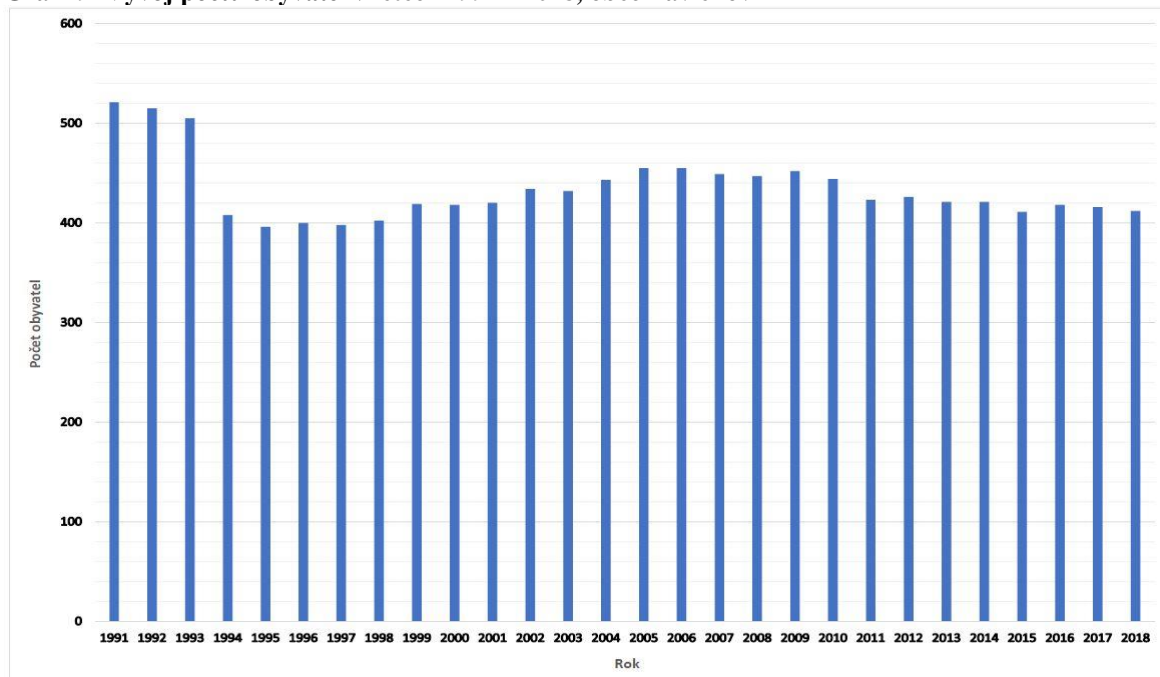
4.3.1 Historie obce

Obec se poprvé připomíná v r. 1334, kdy byla v držení Dlouhomila z Velhartic. Nejspíše již on postavil tvrz nad vsí. Zavlekov byl prodán v r. 1404 Janovi z Herštejna a z Velhartic. Poté přešla obec do majetku Půty Švihovského z Rýzemberka, pak ji koupil roku 1544 Jan Chanovský Dlouhoveský z Dlouhé Vsi. Od těchto let se majitelé na zavlekovském panství celkem rychle střídali, až jej v roce 1739 koupil Václav Maria z Pöttingu a spojil statek s nalžovským panstvím. Jméno obce Zavlekov se postupem času hodně vyvíjelo, v roce 1373 byla obec označována jako Sawlekom, r. 1456 Zawlekowic, r. 1544 Zawlekom, r. 1720 Souflek, r. 1839 Zamlekau, r. 1854 Závlekom a od roku 1916 Zamlekov až do roku 1924, kdy se název obce změnil na nynější Zavlekov (Obec Zavlekov, dostupné z zavlekov.ic.cz).

4.3.2 Demografie obce

V obci Zavlekov je registrováno k 31. 12. 2018 412 trvale žijících osob, 223 mužů, 189 žen. Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých letech, od roku 1991 do roku 2018, je uveden v grafu 19.

Graf 19 Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Zavlekov

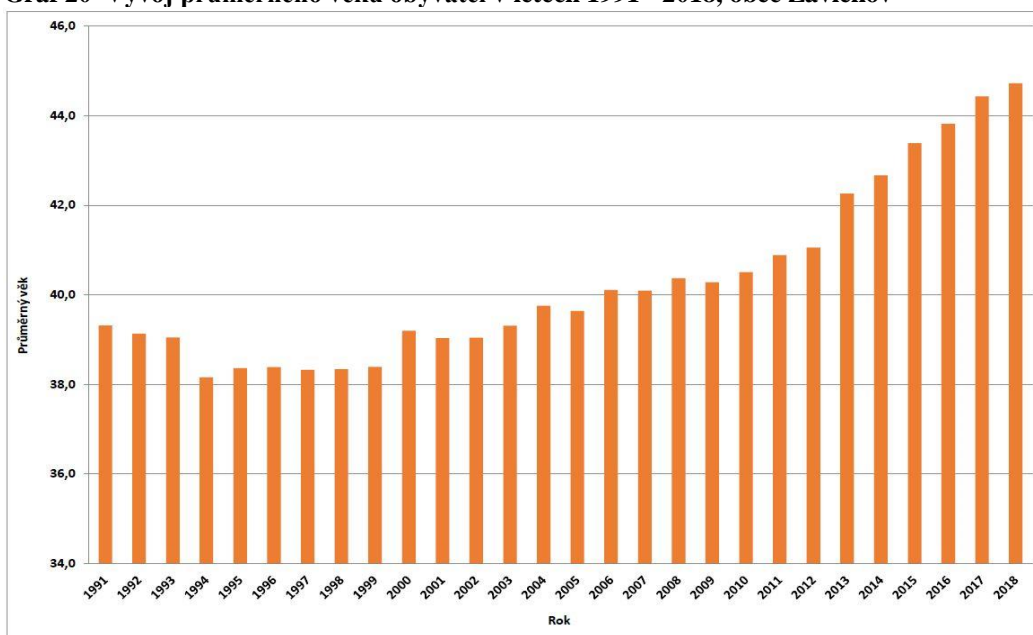

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Jak z grafu 19 vyplývá, v roce 1993 došlo ke snížení počtu obyvatel z 521 obyvatel na 408. Poté počet obyvatel prakticky vyrovnaný, s mírným navýšením okolo roku 2005

Průměrný věk obyvatel v obci je v současné době 44,7 let, což je o něco vyšší než průměrný věk obyvatel v celé ČR, který je 42,2 let. V grafu 20 je zobrazen vývoj průměrného věku obyvatel obce Zavlekov od roku 1991 do roku 2018.

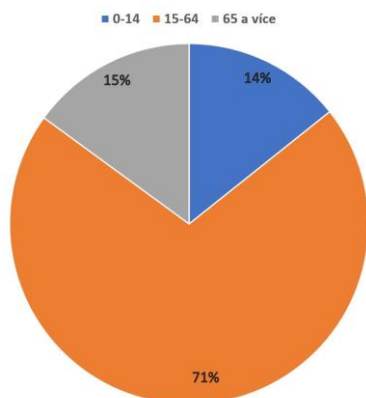
Graf 20 Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Zavlekov

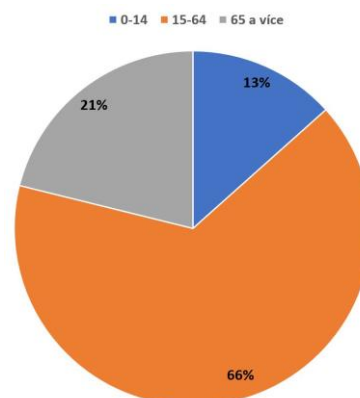
Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

V následujících grafech je zobrazena věková struktura obyvatelstva obce Zavlekov ve vybraných letech 2008 a 2018.

Graf 21 Věková struktura obyvatel, rok 2008, obec Zavlekov

Graf 22 Věková struktura obyvatel, rok 2018, obec Zavlekov

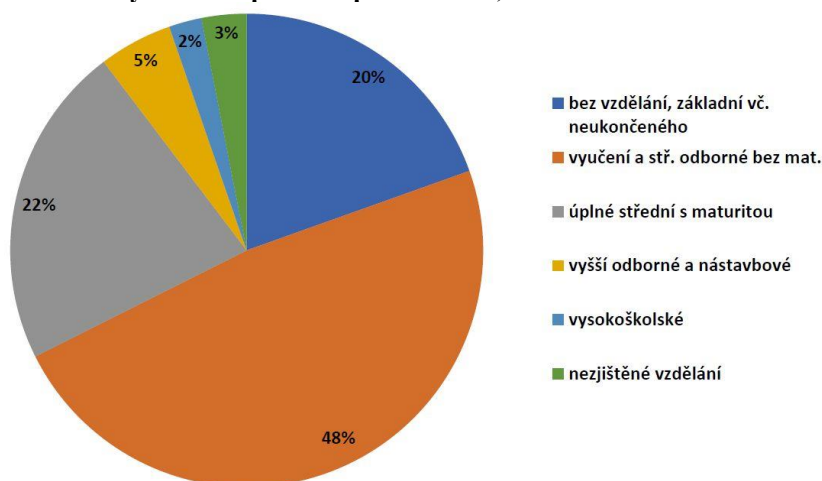

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Z uvedených grafů vyplývá, že věková struktura obyvatelstva se v roce 2018 oproti roku 2008 příliš nezměnila. K procentuálnímu poklesu došlo u věkové kategorie 0-14 a 15-64 let, naopak k procentuálnímu nárůstu došlo u věkové kategorie 65 a více let.

V grafu 23 je uvedena vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let (známá z posledního provedeného sčítání lidí, domů a bytů v roce 2011).

Graf 23 Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, obec Zavlekov

Zdroj: Regionální informační servis, dostupné z: <http://www.risy.cz>, vlastní zpracování

Nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou lidé vyučení a lidé se středním odborným vzděláním bez maturity. Druhou početnější skupinou jsou lidé bez vzdělání a lidé s úplným středním vzděláním s maturitou.

4.3.3 Socioekonomie obce

Občanská vybavenost obce je vzhledem k její velikosti na průměrné úrovni. V obci se nachází jedna základní škola, která poskytuje vzdělání žákům prvního stupně, a jedna mateřská škola. V budově obecního úřadu je k dispozici veřejná knihovna. Pro sportovní využití je v obci fotbalové hřiště, lze využít několik cyklostezek, funguje zde v omezeném čase pobočka České pošty, 2 hostince, obchod s potravinami a kostel. V obci je veřejné osvětlení, kanalizace bez připojení na ČOV a veřejný vodovod.

Veřejná doprava je zajištěna pravidelnými autobusovými spoji. Nejvíce však občané využívají osobní automobilovou přepravu, což je nejspíš způsobeno nízkou četností nabízených spojů a také vyšším pohodlím a časovým omezením.

V obci Zavlekov funguje několik dobrovolných spolků a sdružení - SDH, fotbalový tým Sokol Zavlekov, Myslivecký spolek a pétanque klub PC Zavlekov. Všechny tyto spolky a sdružení velkou měrou přispívají ke kulturnímu životu pořádáním různých akcí nejen pro dospělé, ale i pro děti.

4.3.4 Samospráva obce

Obec Zavlekov vykonává činnosti jí příslušející podle zákona v rámci samostatné působnosti. Základním orgánem obce je zastupitelstvo obce. V obci je k trvalému pobytu

přihlášeno 412 obyvatel, proto podle zákona o obcích patří obec do kategorie do 500 obyvatel, dle které může být v zastupitelstvu 7 - 15 členů. Zastupitelstvo obce Hradešice má devět členů. Podle zákona je v obci zřízen finanční a kontrolní výbor, které plní všechny úkoly, kterými je pověřil zastupitelstvo, oba výbory jsou tříčlenné. Kromě těchto výborů je v obci Zavlekov zřízena také komise pro kulturní záležitosti, která je také tříčlenná.

Obecní úřad je tvořen starostou, jedním místostarostou a dalšími obecními zaměstnanci. Rada v obci Zavlekov zřízena není, nemá minimálně 15 členů zastupitelstva. V obci tedy vykonává pravomoci rady starosta obce, na kterého tedy přechází pravomoc zřizovat a rušit komise v obci a jmenovat a odvolávat jejich předsedy či jednotlivé členy.

Při posledních volbách, které se konaly 5. - 6. 10. 2018, se na kandidátní listině objevila pouze jedna strana, Nezávislí. Počet volených mandátů 9. Volební účast byla relativně nízká, 41,69%. Starostou obce byl zvolen stejně jako v předchozích letech Tomáš Prexl. Výsledky voleb jsou uvedeny v tabulce 5.

Tabulka 5 Výsledky voleb v roce 2018, obec Zavlekov

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Získané mandáty
		abs.	v %		
1	Nezávislí	887	100	9	9

Zdroj: Volby.cz, dostupné z: <http://www.volby.cz>, vlastní zpracování

4.3.5 Analýza hospodaření

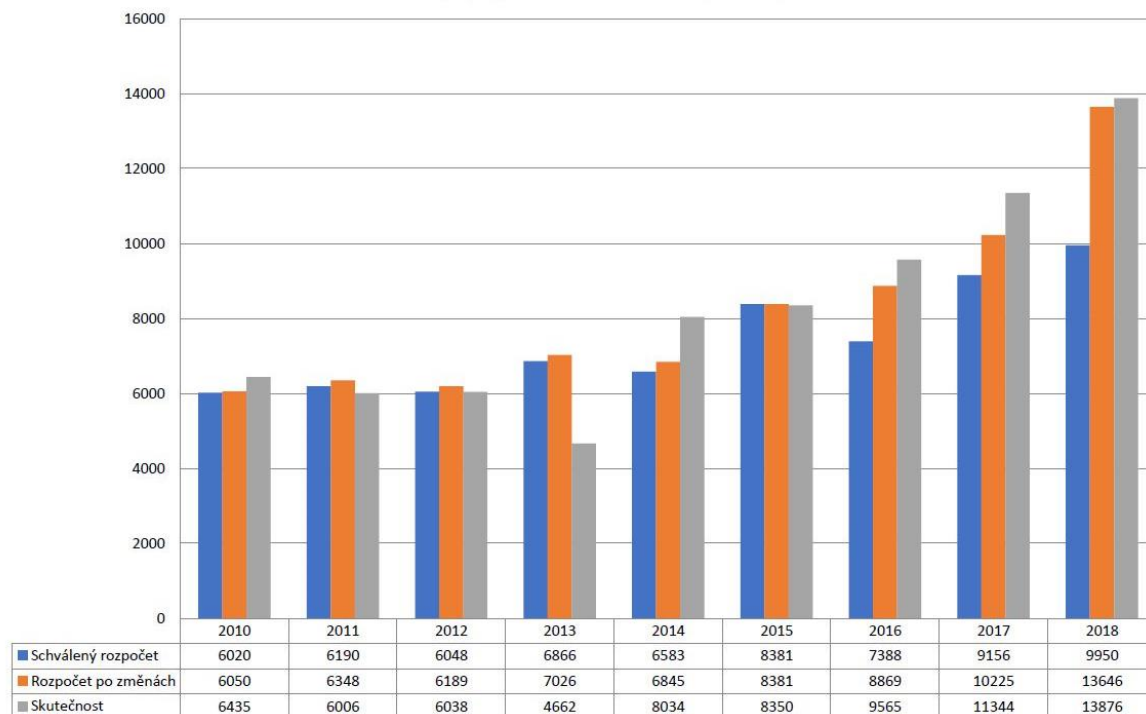
Hospodaření obce Zavlekov bylo v letech 2010 - 2018 částečně kryto z přebytku hospodaření z předchozích let a dále rozpočtem, který byl v daném roce schválen. V průběhu jednotlivých let bylo schváleno několik rozpočtových opatření, kterými byl upraven schválený rozpočet a která reagovala na potřeby vzniklé během roku. Obec Zavlekov provozuje jednu příspěvkovou organizaci, Základní školu a Mateřskou školu Zavlekov.

4.3.5.1 Obecní příjmy

Výše příjmů ve schválených rozpočtech byla v letech 2010 - 2012 a v roce 2015 ve srovnání s příjmy po rozpočtových změnách a skutečnými příjmy většinou vyrovnaná. V roce 2013 byly příjmy schváleného rozpočtu nejvyšší. V letech 2016 - 2018 byla výše příjmů ve schválených rozpočtech oproti příjmům po rozpočtových změnách a skutečných

příjmech nejnižší. Největší rozdíl mezi schváleným rozpočtem a skutečnými příjmy byl v roce 2018, a to 3926 tis. Kč.

Graf 24 Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Zavlekov

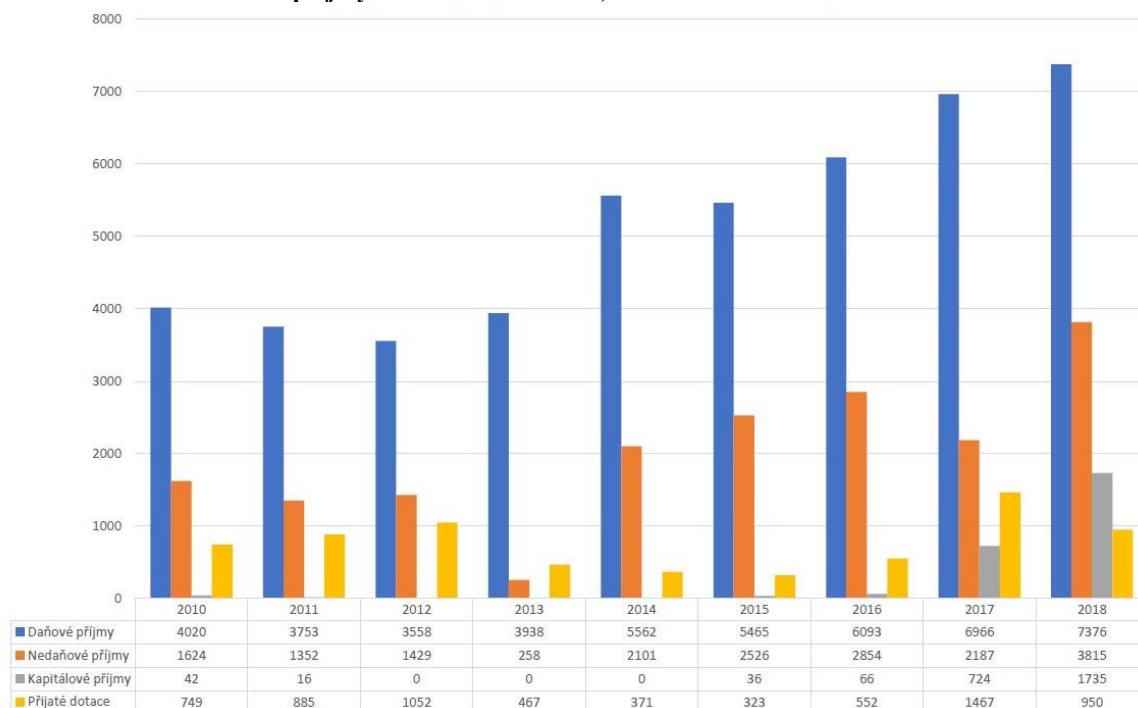
Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

Na celkových příjmech se výrazně podílí daňové příjmy, v menší míře příjmy nedaňové a dotace ze státního rozpočtu, krajského úřadu, ÚP a MŽP.

Daňové příjmy představují nejpodstatnější příjem obecního rozpočtu. V letech 2010 - 2013 byly daňové příjmy celkem vyrovnané, od roku 2014 mají rostoucí tendenci, nejvyšší byly v roce 2018. Nedaňové příjmy tvořily většinou příjmy z pronájmů obecních pozemků a nemovitostí a příjmy z poskytování služeb a výrobků, nejvyšší byly v roce 2018. Kapitálové příjmy tvořily nejmenší část obecních příjmů, v letech 2012 - 2014 byly dokonce nulové. Nejvyšší částky bylo dosaženo v roce 2018 za prodej pozemků a akcií. Přijaté dotace se do příjmů jednotlivých let výrazněji nepodepsaly. Nejvyšší dotace byly v roce 2017 a sloužily na pořízení nového dopravního automobilu.

Vývoj jednotlivých obecních příjmů je zobrazen v grafu 25.

Graf 25 Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Zavlekov

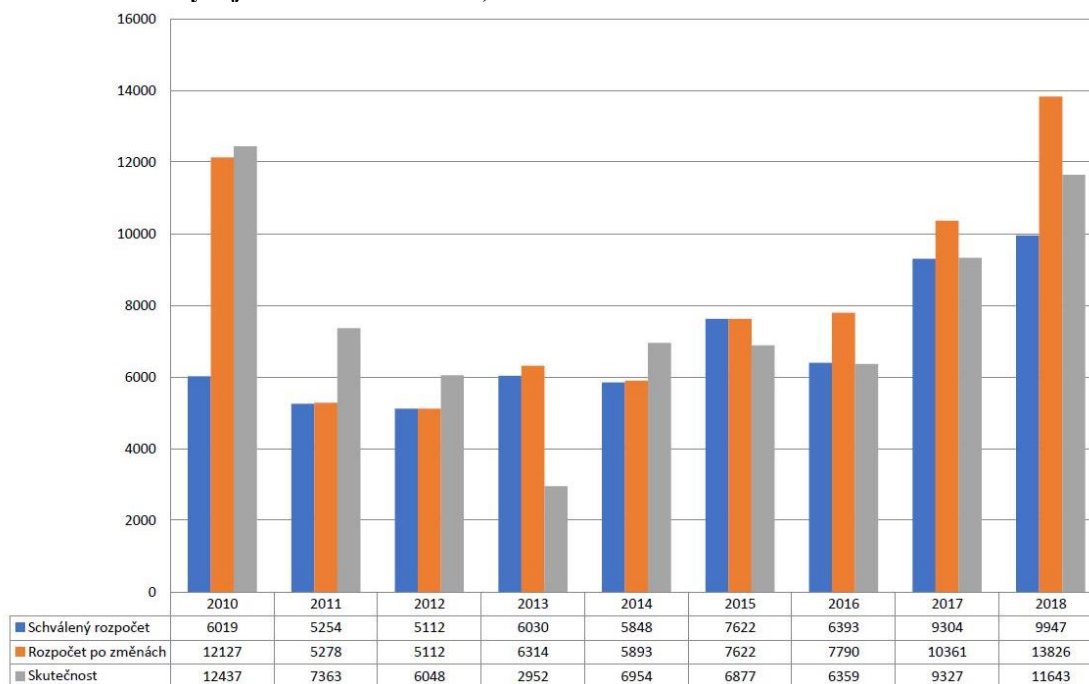
Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.3.5.2 Obecní výdaje

Obec Zavlekov ve sledovaném období schvalovalo výdaje především v nižších částkách, než jaká byla skutečnost. Pouze v roce 2013 byly schválené výdaje vyšší než skutečně vynaložené a v letech 2016 a 2017 byly tyto výdaje prakticky stejné.

Z celkových výdajů bylo nejvíce použito na běžné výdaje, které byly vynaloženy na pokrytí běžných nákladů potřebných na provoz obce. Kapitálové výdaje (např. pořízení dlouhodobého hmotného majetku) se na rozpočtu obce podílely pouze malou částí.

Graf 26 Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Zavlekov

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

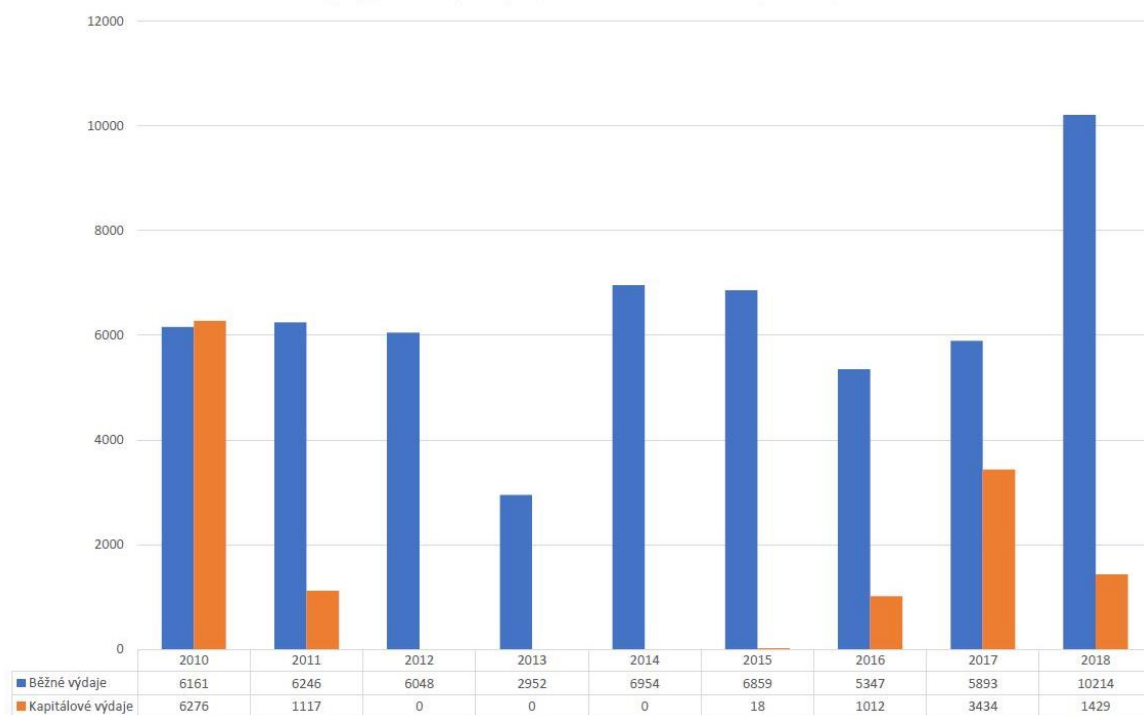
Běžné výdaje se většinou pohybovaly v rozmezí od 5300 do 6900 tis. Kč. Pouze v roce 2013 běžné výdaje klesly až na hranici cca 3000 tis. Kč a naopak v roce 2018 došlo k podstatnému navýšení běžných výdajů, což bylo způsobeno zvýšením výdajů na opravy obecních bytů a silnic a výdaje na lesní hospodářství.

Kapitálové výdaje byly nejvyšší v roce 2010, kdy obec investovala do oprav a vybavení příspěvkové organizace, kterou provozuje. Poté kapitálové výdaje klesaly, v letech 2012 - 2014 byly dokonce nulové. Poté dochází k jejich postupnému zvyšování, nejvíce v roce 2017, kdy obec získala dotace na rekonstrukci kotelny obecního bytu a na pořízení nového automobilu od Ministerstva vnitra a Krajského úřadu Plzeňského kraje.

Z investičního hlediska byly největší výdaje investovány do vybavení a rekonstrukce základní a mateřské školy, opravy kanalizace, chodníků, veřejného osvětlení a na podporu jednotky sboru dobrovolných hasičů obecních částí.

Vývoj jednotlivých obecních výdajů je zobrazen v grafu 27.

Graf 27 Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Zavlekov

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.4 Obec Velhartice

Obec Velhartice se nachází v Plzeňském kraji cca 20 km od města Klatovy. Jako územní celek z hlediska jednotky NUTS je obec zařazena takto: NUTS I - Česká republika, NUTS II - Jihozápad, NUTS III - Plzeňský kraj. Zařazení obce dle LAU - LAU I - okres Klatovy, LAU II - obec Velhartice (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

Součástí obce Zavlekov je 11 obecních částí - Velhartice, Braníčkov, Drouhaveč, Hory Matky Boží, Chotěšov, Jarkovice, Konín, Nemilkov, Radvanice, Stojanovice a Tvrdošlav. Je obcí I. typu. Náleží do správního obvodu města Sušice, což je obec III. typu, tedy obec s rozšířenou působností (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

Obec se rozkládá na katastrální ploše cca 2722 ha, v nadmořské výšce 622 m n. m. Nejvýznamnější památkou je hrad Velhartice, postavený v letech 1290 - 1310. Obec je vyhlášena památkovou zónou České republiky. Uprostřed obce stojí gotický kostel Narození Panny Marie a za obcí hřbitovní kostel sv. Máří Magdalény. Velkým lákadlem pro turisty je také tzv. Werichova chata, kterou nechat u řeky Ostružné postavit v roce 1938 Jan Werich. V obci je umístěn pomník Obětem 1. světové války a pamětní deska Obětem 2. světové války (Obec Velhartice, dostupné z velhartice.cz).

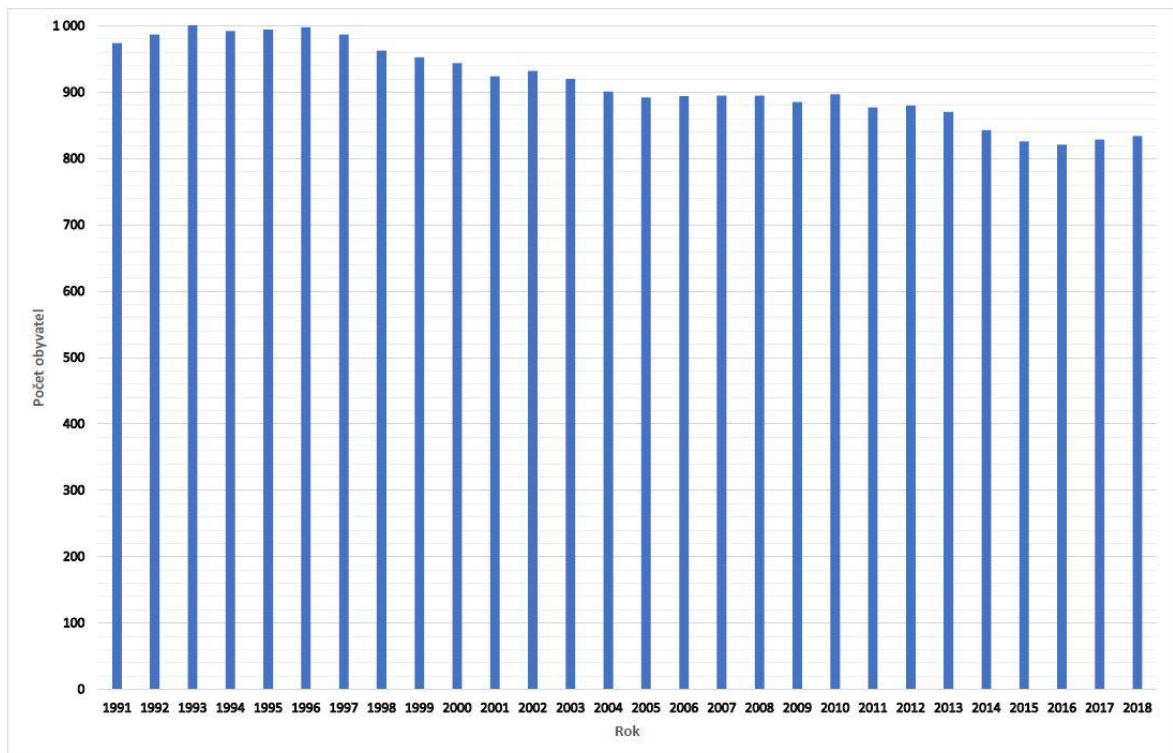
4.4.1 Historie obce

Nejstarší zmínka o obci je z roku 1318. Přibližně v této době byl dostavěn i hrad, který je dominantou obce. Patřil tehdy Buškovi z Velhartic, který byl komorníkem a blízkým přítelem Karla IV. Dějiny obce jsou úzce spjaty právě s hradem Velhartice a jeho majiteli. Na hradě se střídala spousta pánů, mezi nejvýznamnější patří např. Menhart z Hradce, který nechal postavit velkou věž určenou pro úschovu korunovačních klenotů, které zde byly uloženy za vlády krále Jiřího z Poděbrad. Dalšími majiteli byli např. Zdeněk Lev z Rožmitálu a Adam I. ze Šternberka. Jméno obce se vyvíjelo z německého Wellartitz, přes Wilhertitz z roku 1318 a Wilhartsdorf až do dnešní podoby Velhartice (Obec Velhartice, dostupné z velhartice.cz).

4.4.2 Demografie obce

K 31. 12. 2018 je v obci Velhartice registrováno 834 trvale žijících osob, z toho 428 mužů a 406 žen. Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých letech, od roku 1991 do roku 2018, je uveden v grafu 28.

Graf 28 Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Velhartice

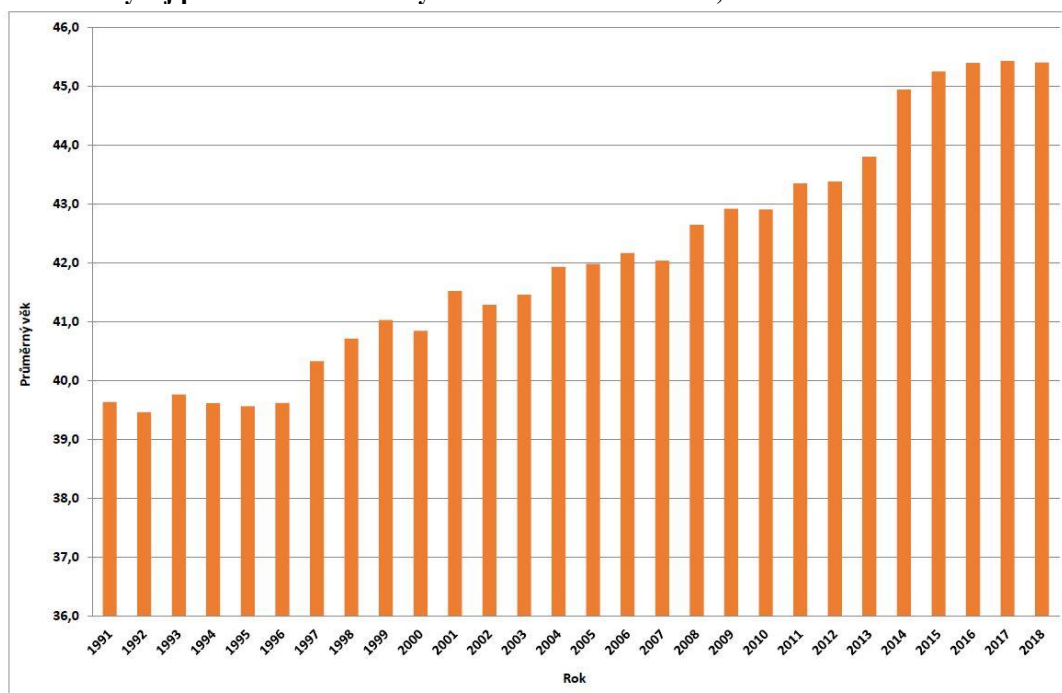

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Počet obyvatel v obci má stále mírně klesající charakter cca od roku 1996, ale i tak se dá říci, že počet obyvatel ve sledovaném období je prakticky vyrovnaný, protože se jedná pouze o desítky obyvatel.

Průměrný věk obyvatel v obci je v současné době 45,4 let, což je o něco vyšší než průměrný věk obyvatel v celé ČR, který je 42,2 let. V grafu 29 je zobrazen vývoj průměrného věku obyvatel obce Velhartice od roku 1991 do roku 2018.

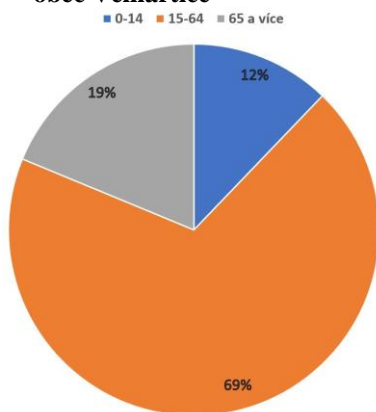
Graf 29 Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, obec Velhartice

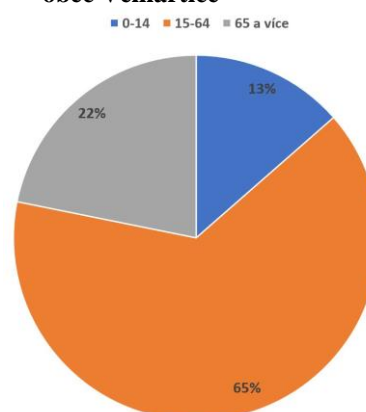
Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

V následujících grafech je zobrazena věková struktura obyvatelstva obce Velhartice ze zvolených let 2008 a 2018.

Graf 30 Věková struktura obyvatel, rok 2008, obec Velhartice

Graf 31 Věková struktura obyvatel, rok 2018, obec Velhartice

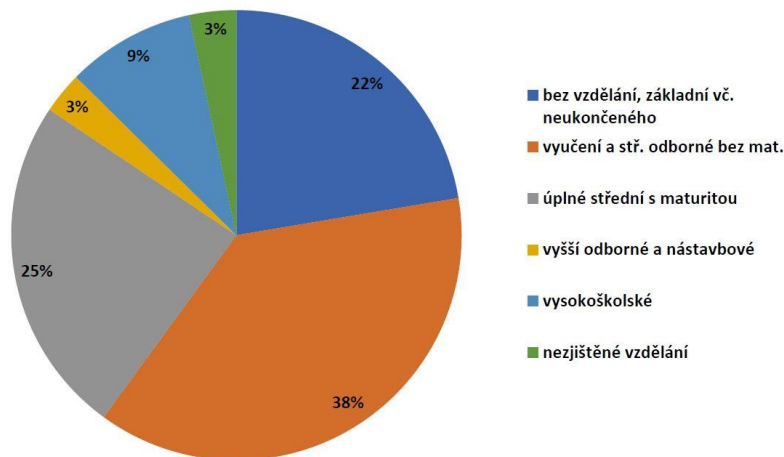

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Jak vyplývá z uvedených grafů, věková struktura obyvatelstva se v roce 2018 oproti roku 2008 příliš nezměnila. K mírnému procentuálnímu poklesu došlo u věkové kategorie 15-64 let, naopak k mírnému procentuálnímu nárůstu došlo u věkové kategorie 0 - 14 a 65 a více let.

V grafu 32 je uvedena vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let (známá z posledního provedeného sčítání lidí, domů a bytů v roce 2011).

Graf 32 Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, obec Velhartice

Zdroj: Regionální informační servis, dostupné z: <http://www.risy.cz>, vlastní zpracování

Nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou lidé vyučení a lidé se středním odborným vzděláním bez maturity. Druhou početnější skupinou jsou lidé s úplným středním vzděláním s maturitou a lidé bez vzdělání.

4.4.3 Socioekonomie obce

Občanská vybavenost obce Velhartice je na obvyklé úrovni. V obci se nachází jedna základní škola a jedna mateřská škola. V budově obecního úřadu je k dispozici veřejná knihovna, pro sportovní vyžití je v obci k dispozici koupání v rekreačním rybníku Bušek, sportování na fotbalovém a víceúčelovém hřišti, možnost využití cyklotras a v zimě lyžařského vleku. Funguje zde pobočka České pošty, hostinec, obchod s potravinami a kostely. V obci je veřejné osvětlení, kanalizace bez připojení na ČOV a veřejný vodovod.

Veřejná doprava je zajištěna pravidelnými autobusovými spoji, i když nejvíce občané využívají osobní automobilovou přepravu, což je patrně způsobeno nízkou četností nabízených spojů a také vyšším pohodlím a časovým omezením.

V obci Velhartice fungují tyto dobrovolné spolky a sdružení - SDH, fotbalový tým SK Velhartice, Dobrovolný svazek obcí Ostružná (sdružuje okolní obce, které pak společně realizují spoustu projektů, především pro děti) a Myslivecké sdružení Velhartice. Všechny tyto spolky a sdružení velkou měrou přispívají ke kulturnímu životu pořádáním různých akcí pro všechny věkové kategorie.

4.4.4 Samospráva obce

Obec Velhartice vykonává činnosti jí příslušející podle zákona v rámci samostatné působnosti. Základním orgánem obce Velhartice je zastupitelstvo obce. V obci je k trvalému pobytu přihlášeno 834 obyvatel, čímž tedy podle zákona o obcích patří do kategorie do 500 - 3000 obyvatel, ve které může být v zastupitelstvu 7 - 15 členů. Zastupitelstvo obce Velhartice má 15 členů. Na základě zákona má obec zřízen tříčlenný finanční a kontrolní výbor.

Obecní úřad je tvořen starostou a jedním místostarostou (funkce tajemníka není v obci zřízena) a dalšími obecními pracovníky. Obecní rada má pět členů, tvoří ji starosta, místostarosta a tři členové zvolení z členů zastupitelstva obce.

Zatím poslední, sedmé volby, se konaly 5. - 6. 10. 2018. Na kandidátní listěně se objevily čtyři strany, Sdružení sportovců Velharticko, KDU-ČSL, Společně pro Velharticko a SNK Vše pro celou obec. Počet volených mandátů 15. Volební účast byla nejnižší od roku 1994, a to 59,52%. Výsledky voleb jsou uvedeny v tabulce 6.

Tabulka 6 Výsledky voleb v roce 2018, obec Velhartice

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Získané mandáty
		abs.	v %		
1	Sdružení sportovců Velharticko	1294	24,10	15	4
2	KDU-ČSL	1748	32,55	15	5
3	Společně pro Velharticko	1566	29,16	15	4
4	SNK Vše pro celou obec	762	14,19	15	2

Zdroj: Volby.cz, dostupné z: <http://www.volby.cz>, vlastní zpracování

Volby byly velmi vyrovnané, po 5 mandátech získali strany KDU-ČSL a SNK Vše pro celou obec. 4 mandáty získala strana Sdružení sportovců Velharticko. Starostou obce byl zvolen Ing. Václav Jarošík ze strany Společně pro Velharticko.

4.4.5 Analýza hospodaření

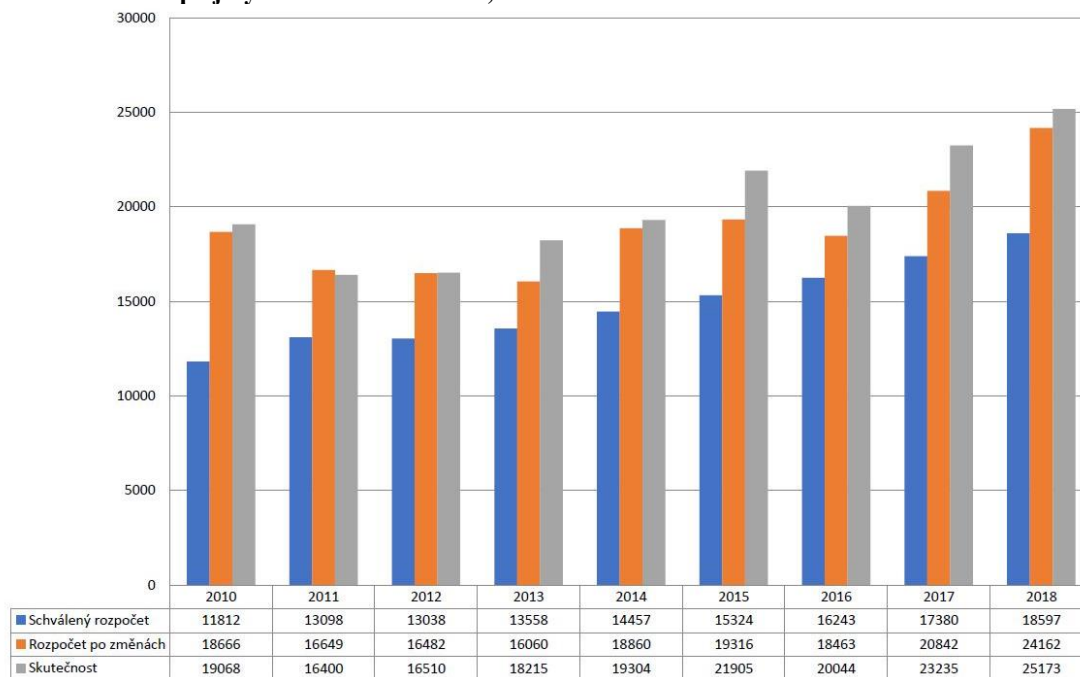
Hospodaření obce Velhartice bylo ve sledovaném období kryto z přebytku hospodaření z předchozích let a rozpočtem, který byl v daném roce schválen, dále dotacemi ze státního rozpočtu, krajského úřadu, ÚP a MŽP. Další podstatný příjem představují daňové příjmy, nedaňové příjmy z pronájmů, z prodeje pozemků a nemovitostí. V průběhu jednotlivých let bylo schváleno několik rozpočtových opatření, která upravila

schválený rozpočet, a která reagovala na potřeby vzniklé během roku. Obec Velhartice provozuje jednu příspěvkovou organizaci, Základní školu a Mateřskou školu Velhartice.

4.4.5.1 Obecní příjmy

Výše příjmů ve schválených rozpočtech byla ve všech sledovaných letech nejnižší ve srovnání s příjmy po rozpočtových změnách a skutečnými příjmy. Největší rozdíl mezi schváleným rozpočtem a skutečnými příjmy byl v roce 2010, a to 7256 tis. Kč.

Graf 33 Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Velhartice

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

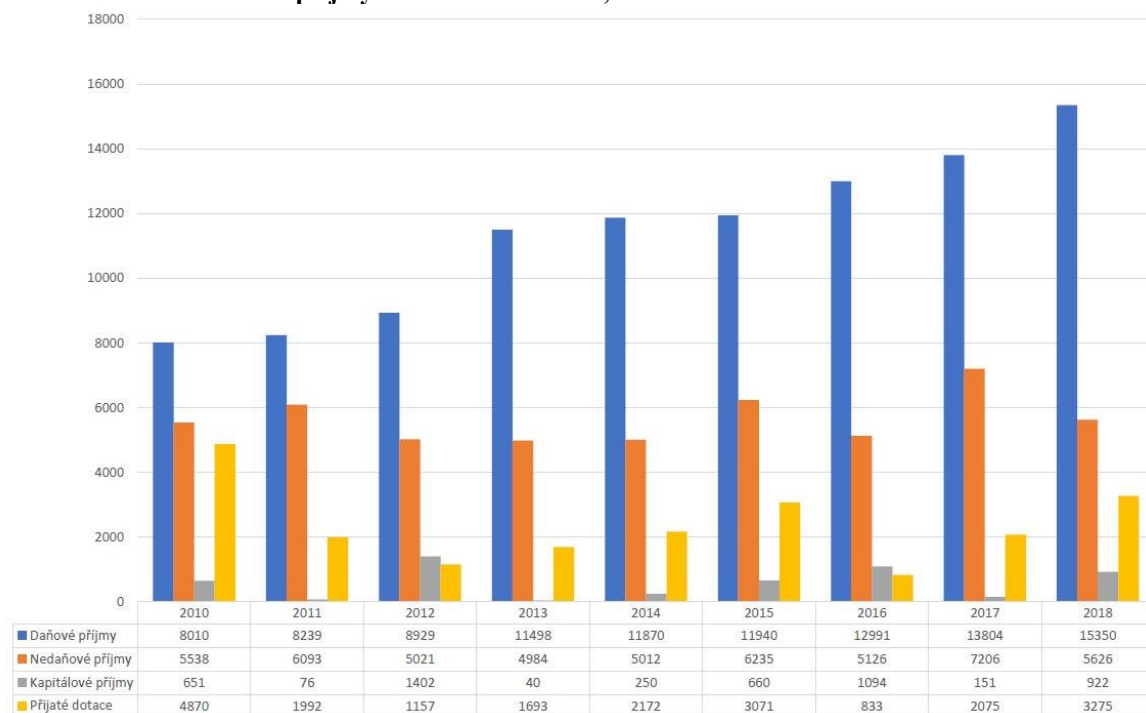
Na celkových příjmech se nejvíce podílejí daňové příjmy, nedaňové příjmy a poté dotace ze státního rozpočtu, krajského úřadu, ÚP, Ministerstva kultury, MŠMT a SFŽP.

Daňové příjmy představují podstatný příjem obecního rozpočtu. Od roku 2010 do roku 2018 měly daňové příjmy rostoucí tendenci, nejvyšší byly v roce 2018. Nedaňové příjmy byly v jednotlivých letech celkem vyrovnané, nejvyšší byly v roce 2017. Většinou je tvoří příjmy z pronájmů obecních pozemků a nemovitostí a příjmy z poskytování služeb a výrobků. Kapitálové příjmy tvořily nejmenší část obecních příjmů, nejvyšší částky bylo dosaženo v letech 2012 a 2016 za prodej nemovitostí a pozemků, nejnižší částky pak v roce 2013. Přijaté dotace byly nejvyšší v letech 2010, 2015 a 2018. Byly pořízeny na

investice do údržby obecní zeleně, na podporu SDH (pořízení automobilu) a na veřejně prospěšné práce.

Vývoj jednotlivých obecních příjmů je zobrazen v grafu 34.

Graf 34 Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, obec Velhartice

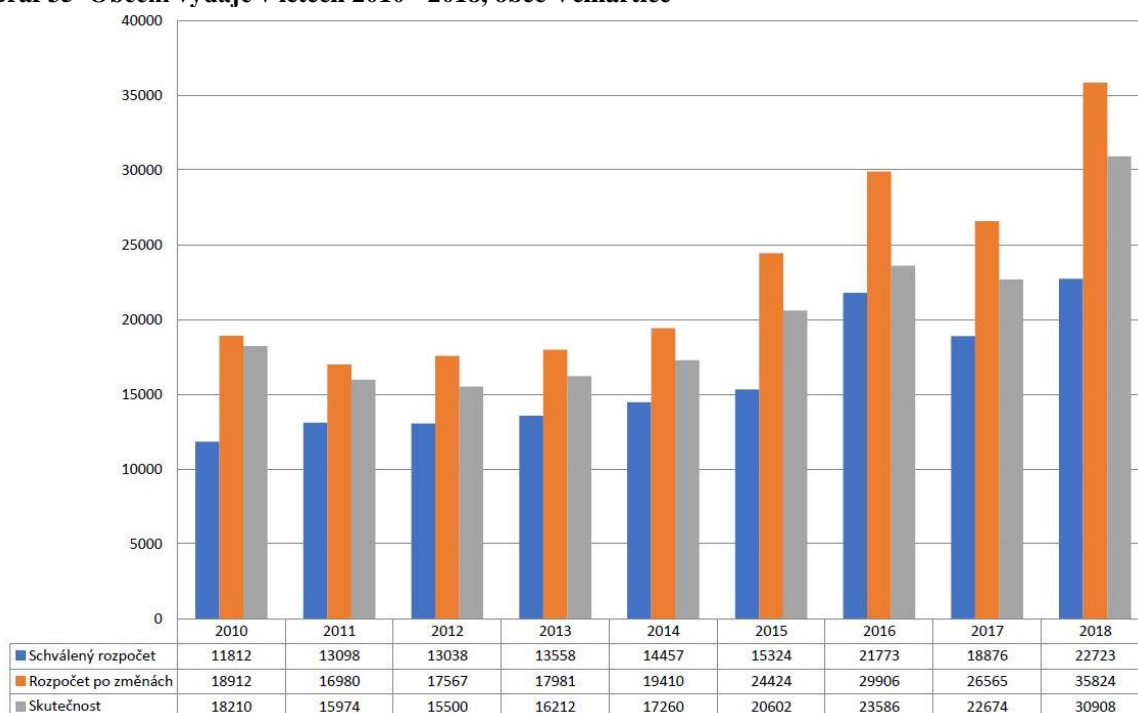
Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.4.5.2 Obecní výdaje

Obec Velhartice schvalovalo ve sledovaném období výdaje v nejnižších částkách ve srovnání s rozpočtovými změnami a skutečnými výdaji.

Z celkových výdajů bylo nejvíce použito na běžné výdaje, které byly vynaloženy na pokrytí běžných nákladů potřebných na provoz obce. Kapitálové výdaje (např. pořízení dlouhodobého hmotného majetku) se na rozpočtu obce podílely pouze malou částí.

Graf 35 Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Velhartice

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

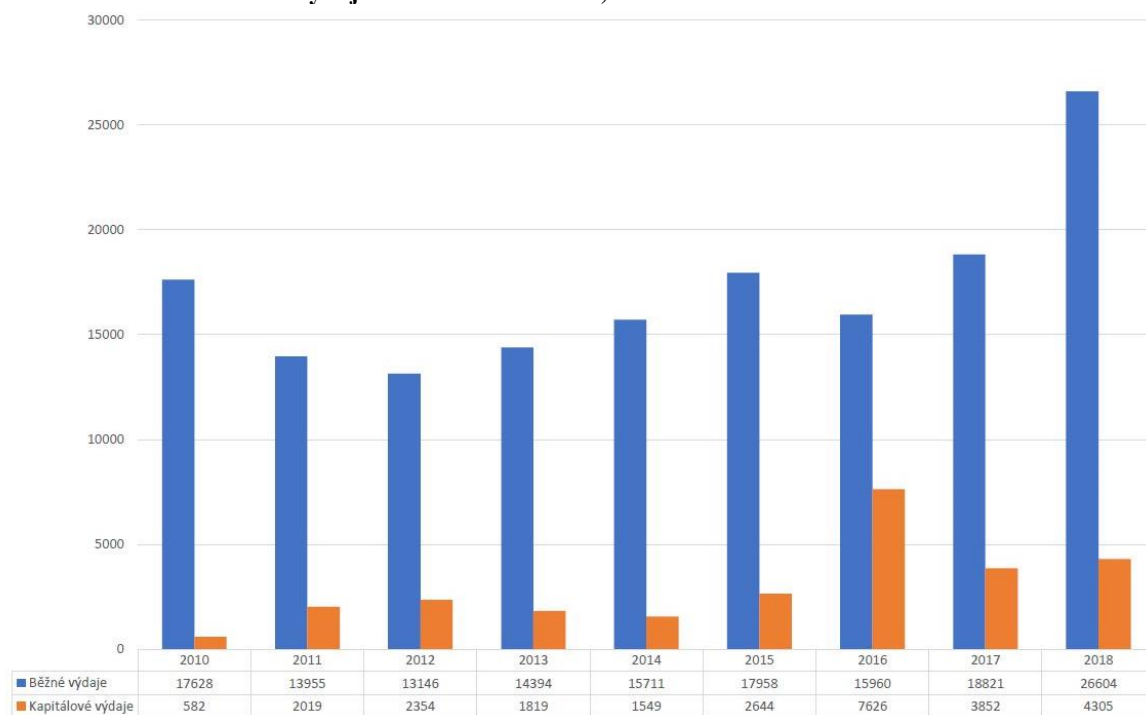
Běžné výdaje byly ve sledovaném období relativně vyrovnané. K největšímu navýšení běžných výdajů došlo v roce 2018, které bylo způsobeno zvýšením výdajů na lesní hospodářství, na údržby a opravy silnic a odpadních vod, dále výdaji na sběr a svoz komunálních odpadů a výdaji do rozvoje zřízené příspěvkové organizace.

K nejvyššímu zvýšení kapitálových výdajů došlo v roce 2016, kdy obec investovala do územního plánování a do údržby a opravy komunikace.

Ve sledovaných letech tvořily další podstatnější výdaje investice do SDH v jednotlivých obecních částech, do vodního hospodářství, do sportovního zařízení a investice do rozvoje příspěvkové organizace, kterou obec provozuje.

Vývoj jednotlivých obecních výdajů je zobrazen v grafu 36.

Graf 36 Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, obec Velhartice

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.5 Město Nalžovské Hory

Město Nalžovské Hory leží v Plzeňském kraji přibližně 22 km od města Klatovy. Jako územní celek z hlediska jednotky NUTS je město zařazeno takto: NUTS I - Česká republika, NUTS II - Jihozápad, NUTS III - Plzeňský kraj. Zařazení dle LAU - LAU I - okres Klatovy, LAU II - město Nalžovské Hory (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

Město Nalžovské Hory je tvořeno z 13 integrovaných obcí - Krutěnice, Letovy, Mířenice, Nalžovy, Neprochovy, Otěšín, Sedlečko, Stříbrné Hory, Těchonice, Ústaleč, Velenovy, Zahrádka, Žďár. Je obcí I. typu, náleží do správního obvodu města Horažďovice, což je obec III. typu, tedy obec s rozšířenou působností (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

Město se rozkládá na ploše cca 5128 ha, v nadmořské výšce 494 m n. m. (Město Nalžovské Hory, dostupné z nalzovskehory.cz). Součástí města jsou památkově chráněné objekty. Především se jedná o Lesopark Prašivice, jehož součástí je umělá zřícenina hradu, gloriety a kamenné sochy draka a želvy. Další významnou chráněnou památkou je čtyřkřídlý zámek s vnitřním nádvořím a hranolovou věží, obklopený rozsáhlým anglickým parkem s ohradní zdí, s rozsáhlým hospodářským zázemím. Památkově chráněnými objekty jsou socha sv. Jana Nepomuckého na náměstí, kostel sv. Kateřiny se sochami a křížovou cestou a zámecký pivovar založený v roce 1774, který byl v provozu do roku 1932, dnes již ve velmi špatném stavu. Na pozemcích města se nacházejí dva pomníky obětem světových válek (Národní památkový ústav, dostupné z pamatkovykatalog.cz).

4.5.1 Historie obce

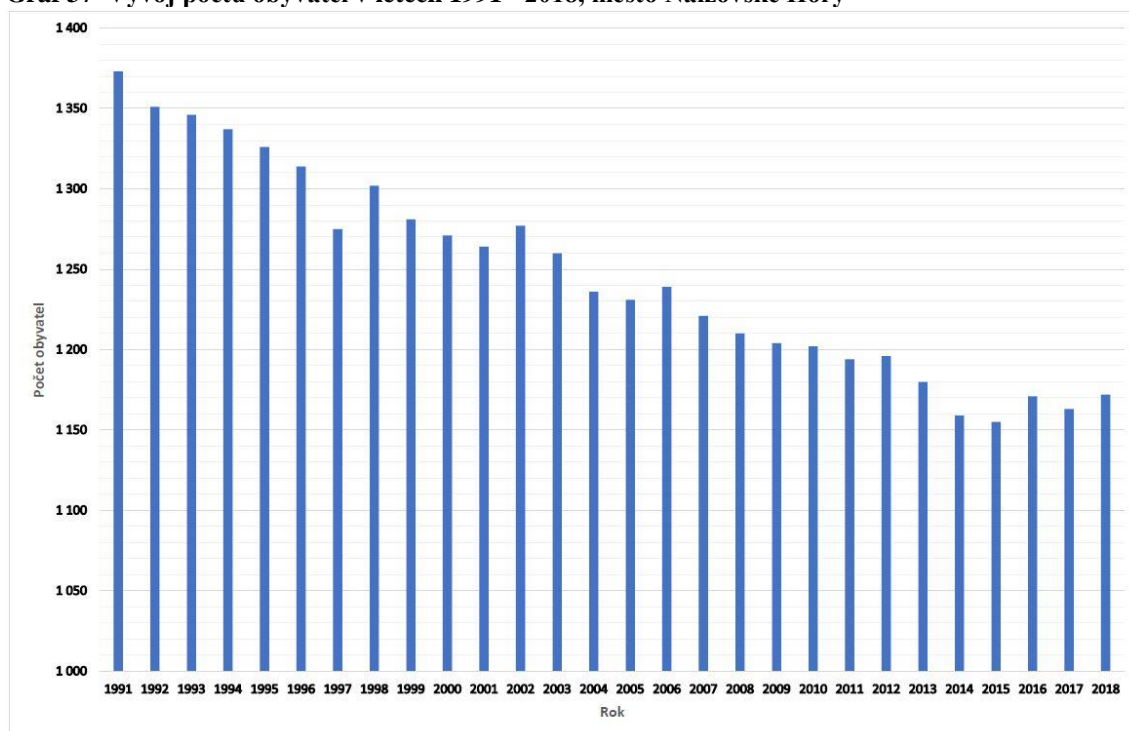
První písemná zmínka o vsi Nalžovy pochází z roku 1380, kdy byla v držení Hrabě a Jana, pánů z Paběnic a na Nalžovech. V tuto dobu zde již pravděpodobně stála původní tvrz, kterou se všemi statky zdědil Svojsě z Velhartic. Ten v roce 1521 získal královský dekret, který povoloval těžbu kovů, konkrétně stříbra, olova a cínu v dolech nad vsí Nalžovy. V tu dobu na místě těžby vznikla osada označovaná jako Silberberg ob Ellischau, povýšená roku 1530 na městys Bergstadt ob Ellischau (dnešní městská část Stříbrné Hory) a roku 1853 na město. Bohužel doly byly roku 1541 zatopeny a roku 1585 dolování zaniklo. Části Nalžovy a Stříbrné Hory byly spojeny roku 1952 a vznikla tím nová obec Nalžovské Hory, které byl k 24. září 2008 obnoven status města. Na nalžovském panství se postupem času vystřídal několik majitelů. Mezi významné rody

patřily především Švihovským z Rýzemberka, Pöttingové a Taaffové, kteří provedli poslední přestavbu zámku v empírovém a novorenesančním stylu a postavili několik nových hospodářských budov včetně koníren, kočárovnu a pivovarské sklepy pod novými konírnami. Současně vybudovali umělou zříceninu hradu na vrchu Prašivice podle vzoru irského rodového sídla Ballymotte. Po požáru v roce 1929 byl zadlužený statek prodán bratrům Františkovi a Karlovi Müllerovým, kteří jej vlastnili až do roku 1945, kdy byl zabaven státem. Později byla v jedné polovině zámecký prostor zřízena základní škola, ve druhé byla umístěna vojenská posádka. Nyní je zámek v soukromém vlastnictví a není běžně přístupný. Mezi významné osobnosti spojené s tímto městem patří např. novinář, spisovatel a básník Ladislav Khás, do obecní školy zde chodil spisovatel Karel Klostermann, mládí zde trávil dirigent František Stupka (Město Nalžovské Hory, dostupné z nalzovskehory.cz) (Wikipedie, dostupné z cs.wikipedia.org).

4.5.2 Demografie obce

V současné době je v obci 1172 trvale žijících osob (údaj k 31. 12. 2018). Z uvedeného počtu je 602 mužů a 570 žen, z čehož vyplývá, že struktura obyvatelstva obce podle pohlaví víceméně rovnoměrně rozdělena. V následujícím grafu je zobrazen vývoj počtu obyvatel v jednotlivých letech od roku 1991 do roku 2018.

Graf 37 Vývoj počtu obyvatel v letech 1991 - 2018, město Nalžovské Hory

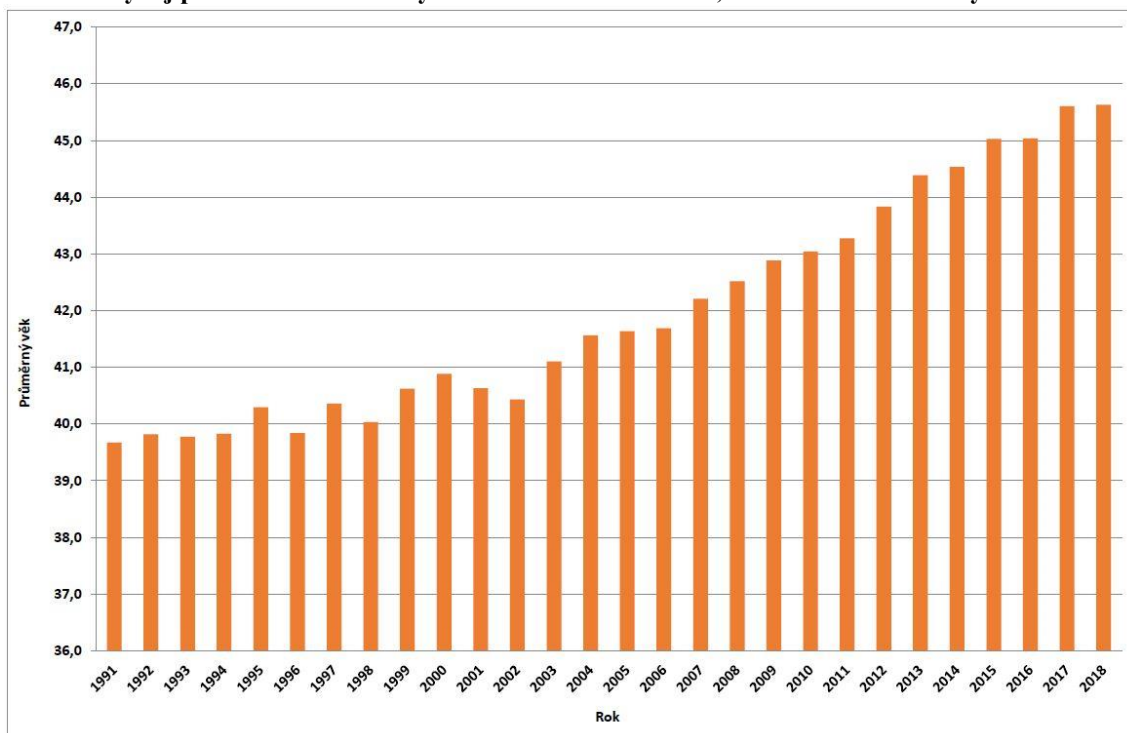

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Z grafu je zřejmé, že v průběhu sledovaného období dochází postupně k úbytku osob trvale žijících v územních částech města. Od roku 2016 dochází k zastavení poklesu v počtu obyvatel a jeho ustálení.

Průměrný věk obyvatel v obci je v současnosti 45,6 let, což mírně převyšuje průměrný věk obyvatel v celé ČR, který je 42,2 let. V následujícím grafu je zobrazen vývoj průměrného věku obyvatel města Nalžovské Hory od roku 1991 do roku 2018.

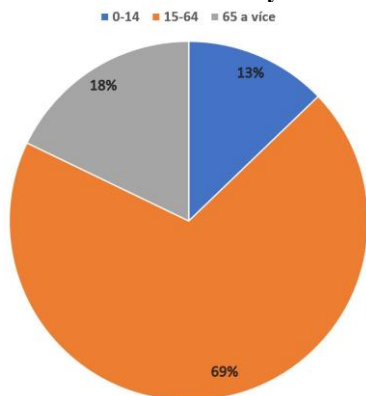
Graf 38 Vývoj průměrného věku obyvatel v letech 1991 - 2018, město Nalžovské Hory

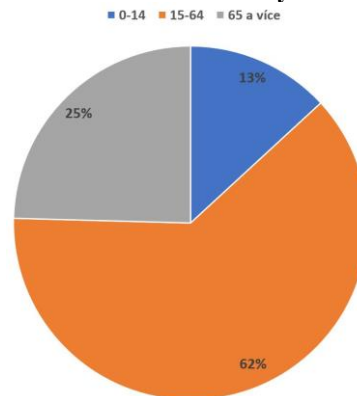
Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

V následujících grafech je zobrazena věková struktura obyvatelstva města Nalžovské Hory ze zvolených let 2008 a 2018.

Graf 39 Věková struktura obyvatel, rok 2008, město Nalžovské Hory

Graf 40 Věková struktura obyvatel, rok 2018, město Nalžovské Hory

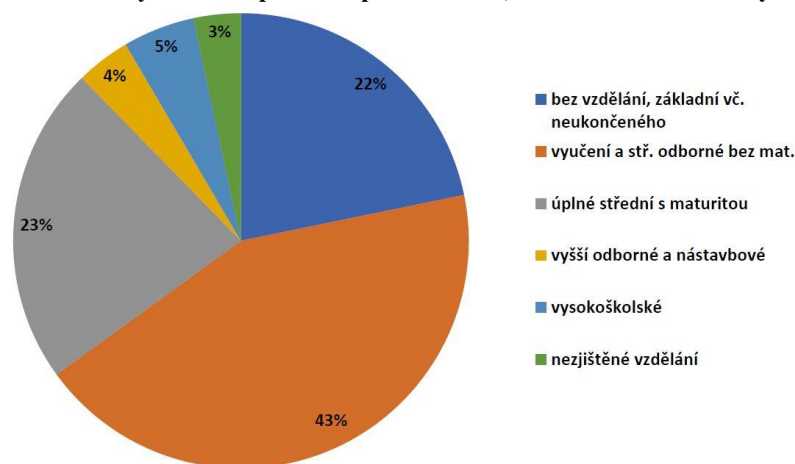

Zdroj: Český statistický úřad, dostupné z: <http://www.czso.cz>, vlastní zpracování

Jak vyplývá z uvedených grafů, věková struktura obyvatelstva se v roce 2018 oproti roku 2008 zásadně nezměnila. K procentuálnímu nárůstu došlo u věkové kategorie 65 a více let, naopak k procentuálnímu poklesu došlo u věkové kategorie 15-64 let. Počet u věkové kategorie 0 - 14 let se nezměnil.

V následujícím grafu je uvedena vzdělanostní struktura obyvatelstva ve věku 15 a více let (známá z posledního provedeného sčítání lidí, domů a bytů v roce 2011).

Graf 41 Obyvatelstvo podle stupně vzdělání, město Nalžovské Hory

Zdroj: Regionální informační servis, dostupné z: <http://www.risy.cz>, vlastní zpracování

Nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou lidé vyučení a lidé se středním odborným vzděláním bez maturity. Dalšími početnějšími skupinami jsou lidé bez vzdělání a lidé s úplným středním vzděláním s maturitou.

4.5.3 Socioekonomie obce

Občanská vybavenost města je na obvyklé úrovni. Nachází se zde jedna základní a jedna mateřská škola, občanům je k dispozici veřejná knihovna v budově obecního úřadu. Pro sportovní vyžití je ve městě k dispozici fotbalové hřiště, tělocvična, víceúčelové hřiště s umělým povrchem a dětské hřiště. Lze využít širokou síť cyklostezek. Dále je zde pobočka České pošty, dva hostince, obchody s potravinami a kostel. V obci je veřejné osvětlení, kanalizace s připojením na ČOV a veřejný vodovod. Základní zdravotní péče je zajištěna praktickým lékařem pro dospělé.

V obci je několik dobrovolných spolků a sdružení - SDH, fotbalový klub SK Nalžovské Hory z.s, Sokol Nalžovské Hory, Myslivecké sdružení Orel a Divadelní ochotnický spolek KOLOS. Tyto spolky a sdružení organizují na území obce různé kulturní akce pro všechny věkové kategorie.

Veřejná doprava je zajištěna pravidelnými autobusovými spoji a soukromou autobusovou dopravou, která má sídlo v sousední obci Hradešice. Častěji však občané využívají osobní automobilovou přepravu, což je nejspíš způsobeno nízkou četností nabízených spojů a také vyšším pohodlím a časovým omezením.

4.5.4 Samospráva obce

Město Nalžovské Hory vykonává činnosti jí příslušející podle zákona v rámci samostatné působnosti. Základním orgánem města je zastupitelstvo obce. V městě je k trvalému pobytu přihlášeno 1172 obyvatel, podle zákona o obcích tedy patří obec do kategorie do 500 - 3000 obyvatel, ve které může být v zastupitelstvu 7 - 15 členů. Zastupitelstvo města Nalžovské Hory má 15 členů. Ve městě je podle zákona zřízen finanční a kontrolní výbor, každý výbor má tři členy.

Obecní úřad je tvořen starostou a dvěma místostarosty (funkce tajemníka není ve městě Nalžovské Hory zřízena) a dalšími obecními zaměstnanci. Ve městě Nalžovské Hory je zřízena městská rada, která má pět členů. Tvoří ji starosta, dva místostarostové a dva členové zvolení z členů zastupitelstva obce.

Při posledních volbách konaných 5. - 6. 10. 2018 byly na kandidátní listině dvě strany, SNK a Mládí má zelenou. Počet volených mandátů 15. Volební účast byla o něco nižší než v přechozích volbách, 57,11%. Výsledky voleb jsou uvedeny v tabulce 7.

Tabulka 7 Výsledky voleb v roce 2018, město Nalžovské Hory

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Získané mandáty
		abs.	v %		
1	Sdružení nezávislých kandidátů	4393	64,03	15	10
2	Mládí má zelenou	2468	35,97	15	5

Zdroj: Volby.cz, dostupné z: <http://www.volby.cz>, vlastní zpracování

SNK získalo 10 mandátů, strana Mládí má zelenou 5 mandátů, což je zatím nejvíce ze všech volebních účastí. Starostou obce byl zvolen Ing. Zdeněk Hlaváč ze strany SNK.

4.5.5 Analýza hospodaření

Hospodaření města Nalžovské Hory bylo v letech 2010 - 2018 kryto především z přebytku hospodaření z předchozích let a dále rozpočtem, který byl v daném roce schválen, daňovými příjmy, příjmy z pronájmů, prodeje pozemků a nemovitostí. V každém

roce došlo ke schválení několika rozpočtových opatření, která upravovala schválený rozpočet a reagovala tak na potřeby vzniklé během roku. Město Nalžovské Hory provozuje jednu příspěvkovou organizaci, Šafránkovu základní školu a mateřskou školu Nalžovské Hory.

4.5.5.1 Obecní příjmy

Výše příjmů ve schválených rozpočtech byla ve všech sledovaných letech nejnižší ve srovnání s příjmy po rozpočtových změnách a skutečnými příjmy. Největší rozdíl mezi schváleným rozpočtem a skutečnými příjmy byl v roce 2018, a to 10921 tis. Kč.

Graf 42 Obecní příjmy v letech 2010 - 2018, město Nalžovské Hory

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

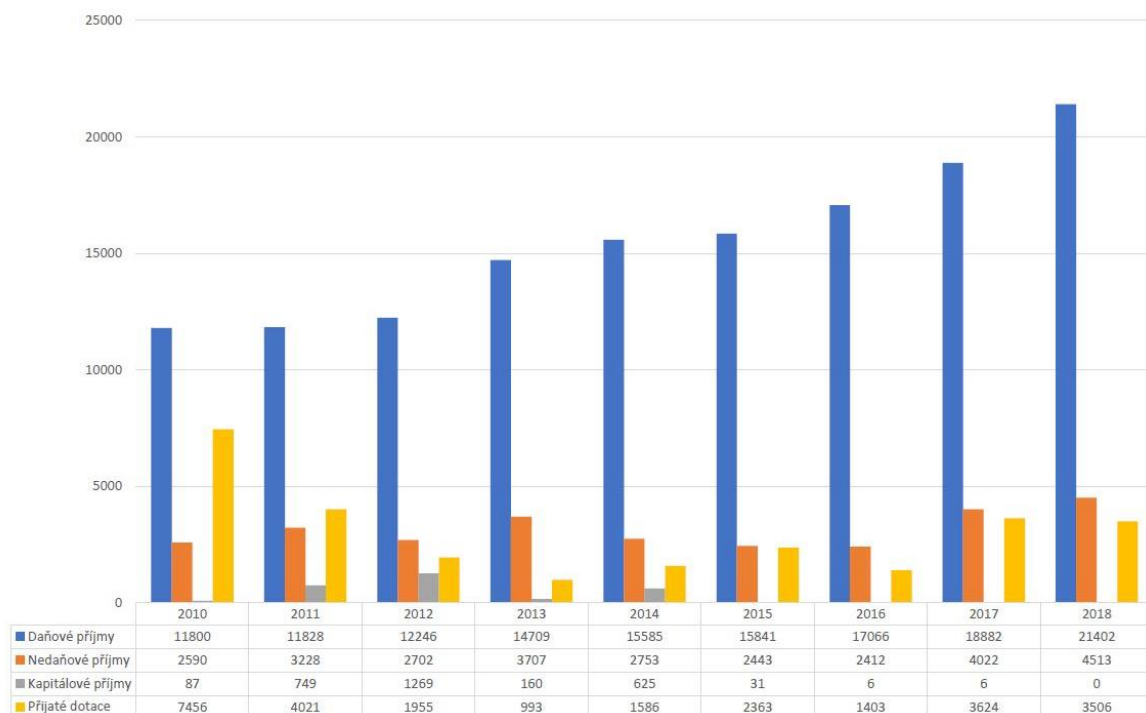
Na celkových příjmech se v největší míře podílí daňové příjmy. Další podstatnější příjem představují dotace ze státního rozpočtu, krajského úřadu, ÚP, MŽP a ROP.

Daňové příjmy představují podstatný příjem obecního rozpočtu. Za sledované období měly tyto příjmy rostoucí tendenci, nejvyšší byly v roce 2018. Nedaňové příjmy tvořily většinou příjmy z pronájmů obecních pozemků a nemovitostí a příjmy z poskytování služeb a výrobků, nejvyšší byly v roce 2018. Kapitálové příjmy tvořily nejmenší část obecních příjmů, nejvyšší částky bylo dosaženo v roce 2012, a to 1269 tis. Kč, nejnižší pak v roce 2018, kdy byly dokonce nulové. Vyšší příjmy v roce 2012 město

získalo za prodej nemovitostí. Přijaté dotace byly v jednotlivých letech dost proměnlivé. Nejvyšší částka byla čerpána v roce 2010 na investice do své příspěvkové organizace (ZŠ a MŠ). V dalších letech není podíl přijatých dotací nikterak významný.

Vývoj jednotlivých obecních příjmů je zobrazen v grafu 43.

Graf 43 Jednotlivé obecní příjmy v letech 2010 - 2018, město Nalžovské Hory

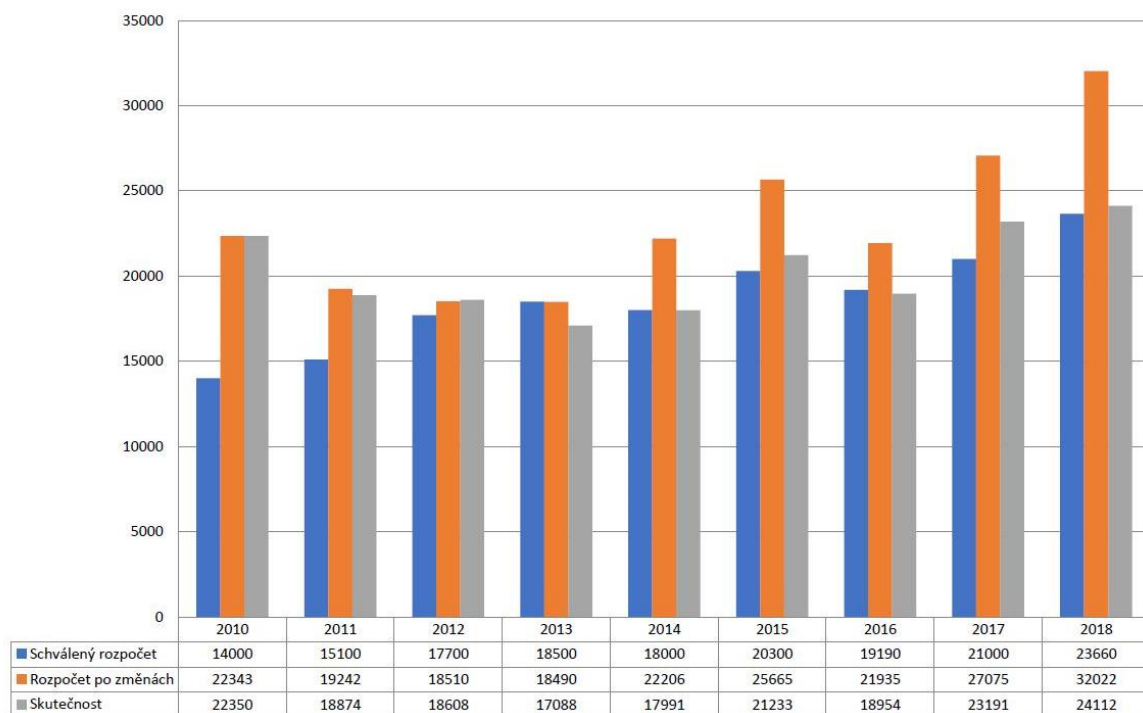
Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

4.5.5.2 Obecní výdaje

Město Nalžovské Hory schvalovalo ve sledovaném období výdaje především v nižších částkách, než jaká byla skutečnost. Pouze v letech 2013 a 2016 byly schválené výdaje vyšší než skutečně vynaložené.

Běžné výdaje byly vynaloženy na pokrytí běžných nákladů potřebných na provoz obce. Kapitálové výdaje se podílely na výdajích obce výrazně menší částí než výdaje běžné.

Graf 44 Obecní výdaje v letech 2010 - 2018, město Nalžovské Hory

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

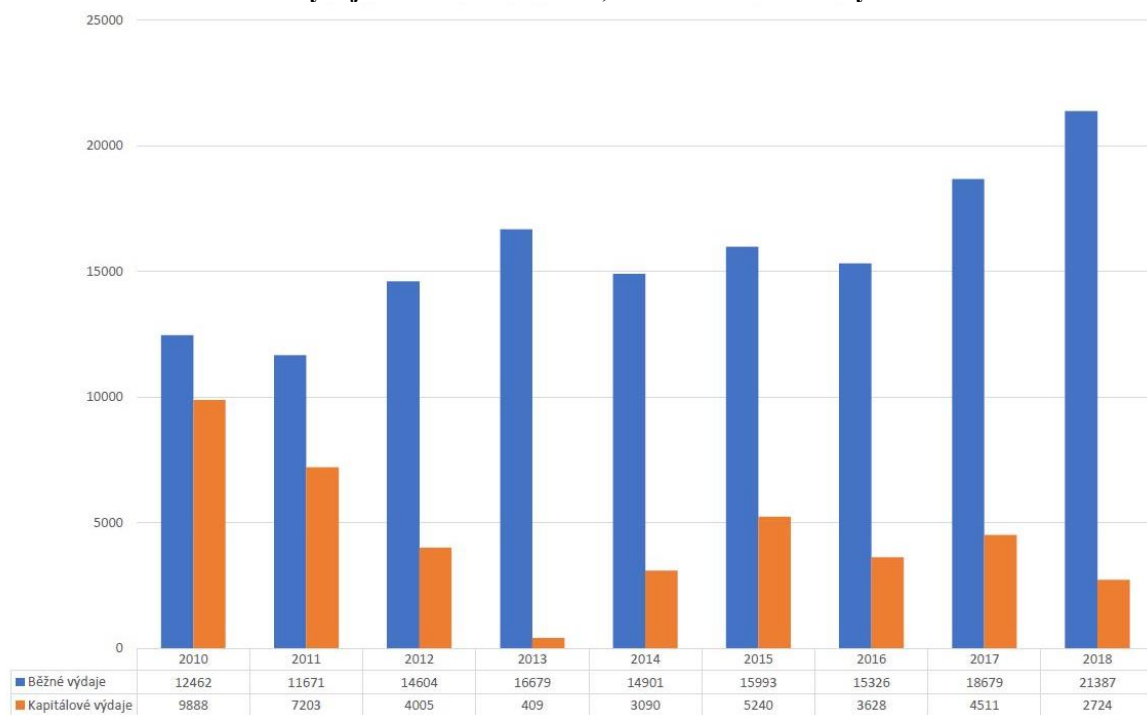
Běžné výdaje kolísaly v rozmezí od 11600 do 21400 tis. Kč. Nejvyšší částka běžných výdajů byla v roce 2018, byla vydána především na opravu a údržbu silnic a na rozvoj zřízené příspěvkové organizace.

Kapitálové výdaje byly nejvyšší v roce 2017 a 2018, kdy město investovalo do podpory místních SDH a do oprav a údržby sportovního zařízení v majetku obce.

Ve sledovaných letech byly největší investice vloženy do rekonstrukce a vybavení základní a mateřské školy, do podpory jednotek SDH jednotlivých městských částí (např. nákup nových vozidel), do oprav komunikací, vodního hospodářství (vodojemy, ČOV), do oprav a vybavení sportovního zařízení (např. rekonstrukce fotbalového hřiště, stavba nového víceúčelového hřiště).

Vývoj jednotlivých obecních výdajů je zobrazen v grafu 45.

Graf 45 Jednotlivé obecní výdaje v letech 2010 - 2018, město Nalžovské Hory

Zdroj: Monitor, dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz>, vlastní zpracování

5 Výsledky a diskuse

Cílem této diplomové práce bylo ověřit v praxi v rámci vybraných obcí možnosti uplatnění dosavadních teorií o mechanismech rozhodování o investičních akcích. Práce se zaměřila na zákulisní jednání, na motivace při rozhodování apod. Vybráno bylo pět malých obcí v Plzeňském kraji o počtu do 1500 obyvatel, a to především z důvodu, že problematice rozhodování v malých obcích je věnováno málo pozornosti.

Při vyhodnocování dat získaných ze semistrukturovaných rozhovorů s jednotlivými představiteli obecních úřadů vybraných obcí (starostové, radní, zastupitelé) byla data rozdělena na pět částí.

V první části byla položena otázka, kdo přichází s impulsem k investičním akcím. Ve čtyřech obcích byl za hlavního iniciátora označen starosta, pouze v jedné obci členové zastupitelstva či občané.

Druhá část se týkala otázek zaměřených na pracovní jednání zastupitelstev, jak často probíhají, jak je jednáno o rozpočtu obce a o jeho sestavení. Ve všech obcích se konají pracovní jednání zastupitelstva obce pravidelně nejméně 14 dní před konáním veřejného zasedání. Seznámení s podklady pro jednání probíhá na pracovní schůzi nebo, v případě obsáhlých materiálů, jsou posílány předem e-mailovou korespondencí. Z hlediska jednání o rozpočtu je ve čtyřech obcích jeho projednávání součástí pracovních jednání. V jedné z obcí se rozpočet diskutuje pouze na jednání finančního výboru či rady a bývá zastupitelům předkládán až na samotném veřejném zasedání zastupitelstva, kdy už většina zastupitelů není moc nakloněná k jakýmkoliv změnám předloženého rozpočtu. Postup sestavování rozpočtu je ve vybraných obcích víceméně stejný. Rozpočet sestavuje starosta (za případné asistence místostarosty) na základě údajů z předchozího roku s promítnutím reálných údajů z probíhajícího roku. Následně jsou do něj zapracovány připomínky zastupitelů z pracovního jednání. Záměry o uvažovaných investicích jsou ve většině obcí v plném rozsahu diskutovány na pracovních jednáních zastupitelstva, pouze v jedné z obcí jsou projednávány jen v rámci rady obce a zastupitelům jsou předkládány doporučení stanoviska rady až na veřejném zasedání.

Ve třetí části byly respondentům pokládány otázky týkající se vzniku pracovních skupin v případě významných akcí v obci. Ve dvou obcích pracovní skupiny zřizovány nejsou ani nebyly nikdy zřízeny v minulosti. Jako důvod je uvedena velikost obce. Ve zbylých třech obcích jsou pracovní skupiny zřizovány ojediněle, především v případě

významných investičních akcí. Pracovní skupiny mají na starosti hlubší analýzu tématu a transparentnost jednání.

Čtvrtá část otázek se týkala oblasti rozhodování o investičních akcích, zda jsou zdrojem polemik mezi zastupiteli, a zda má daná obec strategický plán rozvoje. Ve všech vybraných obcích jsou investiční akce předmětem polemiky, respektive diskusí nad nimi. Jedná se především o upřednostnění dané akce, její důležitosti či její nezbytnosti, vše se samozřejmě odvíjí od finančních nákladů a finančních prostředků obce. O investičních akcích ve většině obcí rozhoduje zastupitelstvo obce, pouze v jedné z obcí o investici rozhoduje rada obce, zastupitelstvu je pak předložen názor rady, na základě kterého se většinou zastupitelstvo rozhodne podle jejího doporučení. Strategický plán rozvoje je zpracován ve třech obcích. Ve čtvrté obci je uvedeno, že obec strategický plán rozvoje sice má, ale je to dokument, který obec vytvářela za pomoci jiného subjektu a jen velmi málo reflektuje skutečnost a potřeby obce tak, jak by měl - je to velmi obecný a univerzální dokument. V páté obci respondenti uvádějí, že strategický plán rozvoje obec oficiálně nemá, má však naplánováno, co se bude dělat s ohledem na aktuálnost, akutnost či potřebu obce a jejích obyvatel.

V poslední, páté části, byli respondenti dotazováni na jejich vnímání rozhodování, (výběr z možností nebo vynucené rozhodnutí), na roli rizika při rozhodování, a zda obec vyhodnocuje provedené investiční akce. Ve všech obcích je rozhodování o investicích spíše vynucené danou situací v obci, např. v případě havarijního stavu. Naopak v případě investičních akcí, na které se bude žádat dotace, musí být projekty připraveny předem se všemi náležitostmi a po vyhlášení výzvy na příslušné dotační tituly se vybere předmětný projekt a podá se žádost o dotaci. Zároveň je potřeba zajistit dofinancování z vlastních a úvěrových prostředků. Ale i to jsou většinou akce vynucené danou situací v obci - např. při rekonstrukci povrchu části komunikace obec současně provede výměnu vodovodů a kanalizací v této části a dofinancování doprovodných záležitostí (chodníky apod.). Z hlediska rizika se oslovení ve všech obcích shodují, že hraje zásadní roli a to především u projektů, které jsou spolufinancovány z prostředků EU, kdy se musí prostřednictvím překlenovacího úvěru zajistit celé financování a po dokončení projektu žádat o proplacení. V některých obcích se vyhýbají úvěrovým záležitostem, snaží se většinu investičních akcí alespoň částečně pokrývat dotacemi, čímž se i realizace mohou odkládat a zkoušet znovu z jiných dotačních titulů. Ve třech obcích se investice zpětně nehodnotí, v jedné obci se provádí seznámení zastupitelů i veřejnosti s provedenými investicemi a v páté obci

vyhodnocují finanční průběh (průběžný návrat) a finanční plnění, tj. vyhodnocení výše vlastních nákladů a výše poskytnutého jiného plnění (dotace, spoluúčast). Na otázku, zda by se měl stát více podílet (regulovat) riziko zadlužování obcí, respondenti ve třech obcích byly proti zasahování státu, především z důvodu, že obec je samosprávným útvarem podle příslušného zákona a jakákoliv regulace její činnosti, resp. jejího chování, by popíralo samou existenci tohoto zákona. Podle názoru účastníků výzkumu by měl stát spíše snížit velkou a nesmyslnou byrokracii a výrazně změnit ve prospěch obcí rozpočtové určení daní a omezit dotace na nejnižší možnou míru, čímž by se významně zvýšily příjmy obcí a nemuselo by docházet k jejich zadlužování.

Zjištěné skutečnosti do značné míry odpovídají dosavadním výzkumům především v tom, že starosta je klíčová osoba v obecním dění. I přesto, že všechna klíčová rozhodnutí musí schválit minimálně rada nebo zastupitelstvo, starosta je ve většině obcí nezastupitelný v tom, že stanovuje a navrhuje rozvojové a investiční cíle obce, zastává klíčovou roli při sestavování rozpočtu, svolává pracovní schůzky, ať už ve formátu zastupitelstva, rady či rozšířené rady. Dá se říci, že i přesto, že ze zákona nemá silnou pozici, jeho role je velice silná díky znalosti všech procesů a také jako přímého účastníka jednání, které ovlivňují obecní problematiku, tvorbu strategického plánu obce - takto komplexní možnosti nemá prakticky nikdo jiný. Už jen proto, že nikdo jiný nezastává uvolněnou funkci, a obecní problematika, ať zastává funkci radního či zastupitele, je pro něj spíše vedlejší pracovní činnost či koníček. Jako uvolněný starosta přímo jedná, zadává a setkává se se všemi účastníky veškerých investičních projektů a díky těmto jednáním má komplexní znalosti, které dále zprostředkovává a které mu dávají jedinečnou sílu a znalost při prosazování jakéhokoliv záměru, nejen investičního charakteru.

Z výsledků vyplývá, že některé obce zakládají pracovní skupiny, některé předjednají záměry na neoficiálních schůzkách před zasedáním zastupitelstva, někde dopředu vše projednává rada obce, ale opět ve všech těchto orgánech je starosta důležitým článkem, který výrazně ovlivňuje doporučení či schválení investičního záměru. V případě „vynucených“ investičních záměrů, jako jsou havárie, nutné opravy a investice, je starosta opět ten, kdo se první snaží získat dotace a doporučuje své návrhy ostatním orgánům obce. Samozřejmě jsou případy, kdy „hybatelem“ obecních věcí jsou např. spolky působící v dané obci, ale globálně vzato je starosta u všech důležitých rozhodnutí a pro kvalitu života v obcích do 2000 obyvatel je naprosto klíčovým faktorem. Uvedené skutečnosti korespondují s výsledkem výzkumu, který provedli Kopřiva, Čopík, Čmejrek (2019) - že

i přes relativně malé pravomoci dané zákonem by mohli starostové obcí v ČR patřit do kategorie „silných starostů s neformálním vlivem“.

6 Závěr

Klíčovou stránkou rozvoje obcí je schopnost vedení obcí realizovat investiční projekty, s čímž souvisí i rozpočtové možnosti obcí. Cílem této práce bylo ověřit dosavadní teorie o mechanismech rozhodování v rámci vybraných municipalit a popsat, jak v těchto obcích skutečně probíhá rozhodování. Hlavními zdroji pro provedení analýzy jsou odpovědi členů vedení obcí (starostů, zastupitelů, radních).

Pro diplomovou práci byly vybrány menší obce Klatovského regionu, a to obce Hradešice, Kolinec, Zavlekov, Velhartice a Nalžovské Hory. Všechny tyto obce patří mezi obce I. typu, s počtem obyvatel do 1500 obyvatel s maximální rozlohou 48,7 km².

Data byla získána prostřednictvím semistrukturovaných rozhovorů s respondenty vybraných obcí. Po vyhodnocení těchto dat následovalo studium veřejně přístupných obecních dokumentů, jehož cílem bylo upřesnit a doplnit informace získané z předchozího šetření.

Z rozboru výsledků vyplývá, že ve čtyřech z pěti vybraných obcí je hlavním iniciátorem investičních projektů starosta obce. Také rozpočet v těchto obcích sestavuje starosta a předkládá jej ostatním členům zastupitelstva při pracovních jednáních konaných pravidelně před konáním veřejného zasedání. Poté jsou do návrhu rozpočtu zapracovány případné připomínky zastupitelů. Pouze v jedné obci jsou tím, kdo přichází s podnětem k investičním akcím, i ostatní členové zastupitelstva nebo přímo občané obce a rozpočet v této obci je projednáván pouze v rámci zasedání obecní rady a zastupitelstvu je návrh rozpočtu předkládán až na veřejném zasedání, kde je prakticky vždy rozhodnuto dle doporučení obecní rady.

Ve všech vybraných obcích se respondenti shodli, že jednání o investičních projektech jsou zdrojem diskusí během pracovních jednání, ale sjednaný návrh je poté vždy bez větších problémů schválen většinou zastupitelů.

Dalším důležitým zjištěním bylo, že prakticky ve všech obcích je rozhodování o investičních akcích vynucené, ovlivněné především konkrétními problémy v dané obci (např. havarijním stavem obecního majetku, komunikací apod.). Pouze v malé míře se jedná o rozvojové akce, např. po stránce zaměstnanosti, rozvoje bydlení, sportu nebo kultury. Nejvíce se obce zaměřují na investice podle možnosti získání dotací v jednotlivých dotačních programech, bez kterých v současné době nelze investiční akce realizovat.

Hlavním výsledkem této diplomové práce je potvrzení, že pozice starosty obce jako jediné osoby, která iniciuje rozvojové a investiční akce v dané obci, platí ve většině oslovených obcí. Do návrhů jednotlivých projektů se zapojují i zastupitelé, i když ve výrazně menším rozsahu než starostové obcí. Mají spíše poradní roli v rámci pracovních jednání, kde diskutují o jednotlivých návrzích. Také se potvrzuje zjištění z provedených výzkumů uvedených v bodě 3.3, že ve většině případů je návrh investičních projektů, sjednaný při pracovním jednání, přijat bez ohledu na politickou příslušnost jednotlivých zastupitelů. Provedeným výzkumem se tedy potvrdilo, že starosta je hlavní osobou, která určuje dění v oblasti rozvoje obce.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty

- BALÍK, Stanislav. *Komunální politika - Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4
- BERNARD, Josef, KOSTELECKÝ, Tomáš, ILLNER, Michal, VOBECKÁ, Jana. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. 236 s. ISBN 978-80-7419-069-8
- HRABALOVÁ, Simona. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 93 s. ISBN 80-210-3356-8
- KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5
- PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9
- RYŠAVÝ, Dan, ŠARADÍN, Pavel. *Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. 191 s. ISBN 978-80-7419-042-1
- SVAZ MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Průručka pro člena zastupitelstva obce po volbách v roce 2018*. Praha: Svaz měst a obcí české republiky, 2018. 210 s. ISBN 978-80-906843-3-1

Elektronické publikace a zdroje

- CÍSAŘOVÁ, Eliška, PAVEL, Jan. *Průvodce komunálními rozpočty aneb jak může informovaný občan střežit obecní pokladnu*. Praha: Transparency International, 2008. 49 s. ISBN 978-80-87123-06-5
- Český statistický úřad. *Veřejná databáze*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__556319#
- Český statistický úřad. *Veřejná databáze*. [online]. [cit. 2019-09-08]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__556467#

- Český statistický úřad. *Veřejná databáze*. [online]. [cit. 2019-09-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__557463#
- Český statistický úřad. *Veřejná databáze*. [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__557366#
- Český statistický úřad. *Veřejná databáze*. [online]. [cit. 2019-09-22]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__556751#
- ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK, Václav, ČOPÍK, Jan. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*, Praha: Grada Publishing a.s., 2010. 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5
- KOPŘIVA, Radek, ČOPÍK, Jan, ČMEJREK, Jaroslav. *Mayors as a Variable in Typologies of Local Governments - a Case Study of the Czech Republic*. Local Government Studies, 2019.
- Město Nalžovské Hory. [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: <https://www.nalzovskehory.cz/munh/default.asp>
- Městys Kolinec. [online]. [cit. 2019-09-08]. Dostupné z: <https://www.kolinec.cz/kolinec/>
- MFCR. *Monitoring hospodaření obcí*. [online]. [cit. 2019-10-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/hospodareni-obci/monitoring-hospodareni-obci>
- MFCR. *Zadluženost územních rozpočtů v roce 2018*. [online]. [cit. 2019-10-09]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2018/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-36295>
- Monitor. *Obec Hradešice*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00255548/prehled?rad=t&obdobi=1909>
- Monitor. *Městys Kolinec*. [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00255688/prehled?rad=t&obdobi=1909>
- Monitor. *Město Nalžovské Hory*. [online]. [cit. 2019-09-22]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00255866/prehled?rad=t&obdobi=1909>

- Monitor. *Obec Velhartice*. [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00256242/prehled?rad=t&obdobi=1909>
- Monitor. *Obec Zavlekov*. [online]. [cit. 2019-09-14]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00256315/prehled?rad=t&obdobi=1909>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Hradešice*. [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/hradesice-7664190>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Kostel sv. Kateřiny*. [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/kostel-sv-kateriny-149360>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Kříž*. [online]. [cit. 2019-09-13]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/kriz-2344139>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Lesopark Prašivice*. [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/lesopark-prasivice-19140478>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Pivovar*. [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/pivovar-18890705>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Socha sv. Jana Nepomuckého*. [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/socha-sv-jana-nepomuckeho-130941>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Zámek*. [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/zamek-18888528>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Zřícenina tvrze*. [online]. [cit. 2019-09-13]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/zricenina-tvrze-142385>
- Národní památkový ústav, památkový katalog. *Židovský hřbitov*. [online]. [cit. 2019-09-08]. Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/zidovsky-hrbitov-14560588>
- Obec Hradešice. [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <http://www.hradesice.cz/>
- Obec Zavlekov. [online]. [cit. 2019-09-13]. Dostupné z: <http://www.zavlekov.ic.cz/>
- Portál na podporu rozvoje obcí ČR. *Samospráva*. [online]. 2011. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: <https://www.rozvojobci.cz/news/samosprava/>
- Regionální informační servis. *Hradešice (okres Klatovy)*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/556319-hradesice>

- Regionální informační servis. *Kolinec (okres Klatovy)*. [online]. [cit. 2019-09-10].
Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/556467-kolinec>
- Regionální informační servis. *Nalžovské Hory (okres Klatovy)*. [online]. [cit. 2019-09-22].
Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/556751-nalzovske-hory>
- Regionální informační servis. *Velhartice (okres Klatovy)*. [online]. [cit. 2019-09-15].
Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/557366-velhartice>
- Regionální informační servis. *Zavlekov (okres Klatovy)*. [online]. [cit. 2019-09-13].
Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/557463-zavlekov>
- Rok v obci. *Rukověť starosty, 4.1.6. Samostatná působnost obce*. [online]. 2015. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/33-samostatna-pusobnost-obce/>
- Rok v obci. *Rukověť starosty, 4.1.7. Přenesená působnost obce*. [online]. 2015. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/34--prenesena-pusobnost-obce/>
- Rok v obci. *Rukověť starosty, 4.2. Hlavní orgány obce a jejich povinnosti*. [online]. 2015. [cit. 2019-10-01]. Dostupné z: <http://www.rokvobci.cz/rukovet-starosty/detail/35-hlavni-organy-obce-a-jejich-po/>
- Velhartice. [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.velhartice.cz/velhartice/>
- VOJTÍŠKOVÁ, Miroslava, Ing. *Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Praha Ministerstvo vnitra ČR, 2018. 72 s. ISBN 978-80-87544-98-3
- Volby.cz. *Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018*. [online]. [cit. 2019-09-06]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111?xjazyk=CZ&xid=1&xobecnaz=hrade%B9ice>
- Volby.cz. *Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018*. [online]. [cit. 2019-09-10]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111?xjazyk=CZ&xid=1&xobecnaz=kolinec>
- Volby.cz. *Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018*. [online]. [cit. 2019-09-14]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111?xjazyk=CZ&xid=1&xobecnaz=zavlekov>
- Volby.cz. *Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018*. [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111?xjazyk=CZ&xid=1&xobecnaz=velhartice>

- Volby.cz. *Volby do zastupitelstev obcí 05.10. - 06.10.2018*. [online]. [cit. 2019-09-10].
Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv111?xjazyk=CZ&xid=1&xobecnaz=na%BEOvsk%E9+hory>
- Wikipedie. *Hradešice*. [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Hradešice>
- Wikipedie. *Kolinec*. [online]. [cit. 2019-09-08]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Kolinec>
- Wikipedie. *Nalžovské Hory*. [online]. [cit. 2019-09-21]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Nalžovské_Hory
- Wikipedie. *Velhartice*. [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Velhartice>
- Wikipedie. *Velhartice (hrad)*. [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z:
[https://cs.wikipedia.org/wiki/Velhartice_\(hrad\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Velhartice_(hrad))
- Wikipedie. *Zavlekov*. [online]. [cit. 2019-09-13]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Zavlekov>

Ostatní zdroje

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti, v platném znění.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění.

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění.

8 Přílohy

Záznamový arch rozhovorů s představiteli územních samospráv vybraných obcí

- 1) Kdo obvykle přichází s impulsem k investiční akci v obci?

Pracovní jednání

- 2) Konají se někdy v obci pracovní jednání zastupitelstva (před veřejným jednáním zastupitelstva? K čemu? Jak často? Jak probíhá předání materiálů zastupitelům před jednáním?
- 3) Je rozpočet obce diskutován na pracovním jednání (pracovních jednáních) zastupitelstva před řádným zasedáním zastupitelstva?
- 4) Jak je rozpočet obce sestavován? Postup vytváření
- 5) Jsou záměry (alespoň některé) o uvažovaných investicích diskutovány na pracovních jednáních zastupitelstva (před řádným zasedáním zastupitelstva)?
- 6) Dokázal/a byste uvést, v jakých případech obvykle dochází k pracovnímu jednání zastupitelstva (před řádným zasedáním zastupitelstva)?

Pracovní skupiny

- 7) Je zastupitelstvem obce iniciován vznik pracovních skupin (z členů i nečlenů zastupitelstva) v případě investičních akcí nebo prodeje významného majetku obce?
- 8) V jakých případech obvykle dochází k vzniku pracovní skupiny?

Rozhodování

- 9) Jsou významné investiční akce v obci zdrojem polemik v zastupitelstvu?
- 10) Dokázal/a byste uvést příklady?
- 11) O investiční akci v obci rozhoduje?
- 12) Má obec strategický plán rozvoje?
- 13) Při schvalování investičních akcí zastupitelstvo postupuje podle strategického plánu rozvoje (plánu investičních akcí, zásobníku investičních akcí), nebo předvolebního programu (programů)?

Rizika a rozhodování

- 14) Vnímáte rozhodování jako výběr z více možností? Nebo spíše jako vynucené nutně nějaké rozhodnutí? Kam byste zařadil jednotlivé obecní investice?

- 15) Hraje při rozhodování obecní samosprávy roli riziko (potenciální riziko)? – např. neobdržení či neproplacení dotace, riziko plynoucí z přijetí úvěru apod.? (rozhodování za jistoty, nejistoty)
- 16) Vracíte se k investicím zpětně? Vyhodnocujete je nějak po ukončení?
- 17) Měl by se na riziku více podílet stát (regulace), aby třeba nedošlo k zadlužování obcí?